VELIKI KATEKIZAM II dio

O CRKVI I SAKRAMENTIMA

1. CRKVU JE OSNOVAO ISUS KRIST

Kad je narod nagrnuo k Isusu da čuje riječ Božju, on je stajao kraj Genezaretskog jezera. I vidje dvije lađe uz obalu, a ribari su bili izašli i ispirali su mreže. Isus uđe u Šimunovu lađu te ga zamoli da malo otisne od zemlje. Kad je sjeo, učio je narod iz lađe. A kad je prestao govoriti, reče Petru: »Povezi na dubinu i bacite mreže za lov!« I kad su to učinili, ulove mnogo riba, da im je mreža pucala. Napuniše dvije lađe tako da su gotovo tonule. Kad je to vidio Šimun Petar, padne do Isusovih nogu i reče: »Gospodine, otiđi od mene, jer sam ja grešnik.« Tada Isus reče Šimunu: »Ne boj se! Odsad ćeš loviti ljude.« I izvukoše lađe na suho, ostave sve i pođu za njim. (Lk 5, 1-11)

1. Isus je pripravljao osnivanje Crkve

Kad je Isus naviještao Evanđelje, okupljao je oko sebe **vjernike**. Za njih je pripravljao vjersku zajednicu koja će ih voditi u nebo. Među vjernicima je izabrao **učenike,** a između njih dvanaest **apostola,** to jest poslanika. Njih je namjeravao kasnije poslati po čitavom svijetu da naviještaju Evanđelje. Zato ih je posebno učio i odgajao za njihovu službu.

Obećao je apostolima da će im dati veliku vlast: »Što god svežete na zemlji, bit će svezano i na nebu.« Kod posljednje večere im je obećao posebnu pomoć Duha Svetoga, ustanovio je žrtvu sv. Mise i posvetio apostole za svećenike.

Odredio je da ljudi ulaze u Crkvu **krštenjem.**

Za prvaka apostola je odredio Šimuna, kojemu je nadjenuo novo ime: **Petar** — aramejski Kefa, hrvatski Stijena. Njemu je obećao da će ga učiniti vrhovnim poglavarom svoje Crkve: »Ti si Petar

— Stijena — i na toj stijeni sagradit ću svoju Crkvu i paklena je vrata neće nadvladati. Tebi ću dati ključeve nebeskoga kraljevstva, i što god svežeš na zemlji, bit će svezano i na nebu, a što god razriješiš na zemlji, bit će razriješeno i na nebu.«

2. Isus je utemeljio Crkvu svojom smrću na križu

Kad je Isus umro, iznenada se razderao zastor u hramu na dvoje, od vrha do dna. To je bio znak da je prestao Stari Zavjet. Bog je bio sklopio taj Zavjet pod Sinajskom gorom s izabranim narodom, s Izraelcima. Vođa izabranog naroda, Mojsije, uzeo je tada krv žrtvovanih životinja i njome poškropio žrtvenik i narod. To je bila potvrda toga Zavjeta, koji su kasnije Izraelci često puta nevjerno prekršili.

Svojom žrtvom na križu Isus, predstavnik svih ljudi, sklopio je u ime otkupljenog čovječanstva s Bogom novi i vječni Zavjet. Ljudi, otkupljeni krvlju Isusovom, postali su novi izabrani narod, zajednica djece Božje, **Crkva**.

Isus je potvrdio taj Zavjet svojom krvlju. Njegova krv je »krv novoga i vječnoga Zavjeta«, koji će trajati do svršetka svijeta.

3. Crkva je rođena iz probodenog Isusova boka

Adamu je Bog stvorio Evu — majku svih ljudi. Kad je vojnik kopljem probo Isusov bok, iz rane je potekla krv i voda — simboli Presv. Oltarskog Sakramenta i krštenja. Iz ranjena srca Isusova rođena je Crkva — majka svih nadnaravno živih, sve djece Božje. Crkva je, dakle, dar Isusova Srca.

ODGOVORI: 1. Koga je Isus okupljao oko sebe? 2. Koga je izabrao među vjernicima, a koga među učenicima? 3. Što znači riječ »apostol«? 4. Kako je Isus pripravljao apostole za njihovu službu? 5. Kojemu je apostolu Isus nadjenuo novo ime? 6. Što znači ime Petar? 7. Što je Isus obećao Petru? 8. Kojim riječima mu je to obećao? 9. Gdje je sklopljen Stari Zavjet, a gdje Novi? 10. Između koga je sklopljen Stari Zavjet, a između koga Novi Zavjet? 11. Dokle će trajati Novi Zavjet? 12. Iz čijeg je boka rođena Crkva? 13. Čiji je dar Crkva?

NAUČI:

76. Zašto je Isus osnovao Crkvu?

Isus je osnovao Crkvu da vodi ljude u vječno blaženstvo.

77. Kako je Isus pripravljao osnivanje Crkve?

Isus je pripravljao osnivanje Crkve tako da je okupljao oko sebe učenike, izabrao dvanaest apostola i postavio Petra za vrhovnog poglavara.

78. Kada je Isus utemeljio Crkvu?

Isus je utemeljio Crkvu svojom smrću na križu.

ZA ŽIVOT: 1. Nekoliko dana poslije rođenja bio sam po sv. krštenju primljen u Isusovu vjersku zajednicu. Radujem li se tome i jesam li Isusu zahvalan za to? Iz zahvalnosti ću se uvijek čvrsto držati Crkve. 2. Na sv. krštenju je Bog i sa mnom sklopio Zavjet. Nikad ga ne smijem prekršiti smrtnim grijehom. Radije umrijeti nego sagriješiti! 3. Pažljivo slušaj i moli litanije Predragocjene Krvi Isusove.

SV. PISMO: »Krist je ljubio Crkvu i samoga sebe predao za nju« (Ef 5, 25). »Ovo je krv moja Novoga Zavjeta, koja se prolijeva za oproštenje grijeha.« (Mt 26, 28)

TUMAČENJE: 1. Sv. Pismo Novoga Zavjeta pisano je na grčkom jeziku. Evanđelje je grčka riječ, a znači dobra vijest, radostan glas. Evanđelje označuje i sveukupan život i naučavanje Isusovo kao početak našega spasenja. 2. Apostol je također grčka riječ, a znači »poslanik«. 3. Riječ Crkva je isto tako grčkog podrijetla, a znači »kuća Gospodnja« i »zajednica Božjeg naroda«. 4. Ime Petar je izvedeno od grčke riječi »petra«, a znači stijena, hridina.

ZADAĆA: 1. Nabroji napamet bar neke apostole. 2. Iz misne molitve prije podizanja prepiši imena svih apostola. 3. Nacrtaj veliku kamenu stijenu, na njoj crkvu, a ispod toga ispiši u bojama: »Ti si Petar — Stijena, i na toj stijeni sagradit ću svoju Crkvu i paklena je vrata neće nadvladati.« 4. Ponovi čitav događaj kako je Isus obećao Petru da će ga posvetiti za vrhovnog poglavara svoje Crkve. 5. Pođi do krstionice i zahvali Isusu da si od prvih dana svoga života u njegovoj Crkvi. 6. Pođi zatim pred raspelo, gledaj probodeno Srce Isusovo i zahvali mu što nam je dao Crkvu.

MOLITVA: **Otkupio si nas, Gospodine, Krvlju svojom i postadosmo Kraljevstvo Boga našega.**

Vjerujem u svetu Katoličku Crkvu!

2. ISUS JE POSLIJE USKRSNUĆA DOVRŠIO OSNIVANJE CRKVE

Poslije svoga uskrsnuća Isus je apostolima dao mnogo dokaza da je živ. Javljao im se četrdeset dana i govorio im o kraljevstvu Božjem. Zapovjedio im je da u njegovo ime propovijedaju pokoru i oproštenje grijeha svim narodima, počevši od Jeruzalema. Rekao im je samo da ne idu iz Jeruzalema dok ne prime silu Duha Svetoga. (Dj. Ap. 1)

1. Isus je predao apostolima trostruku službu

Na dan uskrsnuća Isus se ukazao apostolima i rekao im: »Kao što je Otac poslao mene, tako i ja šaljem vas.« Tim riječima im je zapovjedio da nastave njegovo djelo na zemlji. Prije uzašašća predao im je vlast koju im je bio obećao: »Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Idite, dakle, i naučavajte sve narode. Krstite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učite ih da drže sve moje zapovijedi. Evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta.«

Zapovjedio im je da ljude naučavaju, posvećuju i vode. Dao im je, dakle, **učiteljsku, svećeničku i pastirsku** službu.

2. Isus je postavio Petra za vrhovnog poglavara Crkve

Rekao mu je: »Pasi jaganjce moje. Pasi ovce moje.« Tim mu je riječima predao što mu je bio obećao prije svoje muke.

3. Na Duhove je Isus objavio Crkvu

Prije nego je Isus počeo naučavati, nebeski Otac ga je pri krštenju na Jordanu objavio svijetu. Tada je nad njega vidljivo sišao Duh Sveti u obliku goluba.

Na Duhove su u Jeruzalemu bili sabrani predstavnici svih naroda. Tada je Isus poslao svojoj Crkvi Duha Svetoga uz šum silnog vjetra i vidljivo ju pokazao svim narodima. Plamenim jezicima je dotaknuo apostole i tako vidljivo, kao prstom, pokazao da su oni njegovi poslanici. Oni su odmah počeli naučavati i krstiti. Toga dana pridružilo se Crkvi oko tri tisuće duša.

ODGOVORI: 1. Što je Isus zapovjedio apostolima poslije svoga uskrsnuća? 2. Kojim riječima ih je poslao po svijetu? 3. Kojim riječima je predao Petru vrhovnu vlast u Crkvi? 4. Kako je Isus na Duhove objavio Crkvu? 5. Kako je pokazao da su apostoli njegovi poslanici? 6. Kada su apostoli počeli naučavati i krstiti? 7. Koliko duša se pridružilo Crkvi na Duhove?

NAUČI:

79. Kako je Isus poslije uskrsnuća dovršio osnivanje svoje Crkve?

Isus je dovršio osnivanje svoje Crkve poslije uskrsnuća tako da je apostolima predao trostruku službu, a Petra postavio za vrhovnoga poglavara.

80. Koje je tri službe Isus predao apostolima?

Isus je predao apostolima učiteljsku, svećeničku i pastirsku službu.

ZA ŽIVOT: 1. Ako sretnem kada ljude koji tvrde da su Crkva samo vjernici bez poglavara — naime bez biskupa i Pape — protumačit ću im iz Sv. Pisma kako je Krist sagradio Crkvu na apostolima i na vrhovnom poglavaru. 2. Apostoli i njihovi nasljednici **naučavaju** Isusovu nauku. Stoga: vjerujem sve što je Bog objavio i što nam Crkva zapovijeda vjerovati. 3. Apostoli i njihovi nasljednici **posvećuju.** Ići ću svake nedjelje i blagdana k sv. Misi i često na ispovijed i pričest. 4. Apostoli i njihovi nasljednici nas **vode.** Po njima me Krist vodi k Ocu u nebo.

SV. PISMO: **»Više nijeste stranci ni pridošlice, nego ste sugrađani svetaca i Božji ukućani. Nazidani ste na temelju apostola i proroka, a ugaoni kamen je sam Isus Krist. Sva zgrada sazidana na njemu diže se za sveti hram u Gospodinu.«** (Ef 2, 19—21)

ZADAĆA: 1. Ponovi događaj kako je Isus predao Petru vrhovnu vlast. 2. Pročitaj iz Sv. Pisma događaje na duhovsku nedjelju. 3. Izmoli molitve za Papu i biskupa (molitve poslije litanija Svih Svetih).

MOLITVA: **Da se dostojiš nas same u svetoj službi svojoj potkrijepiti i uzdržati, Tebe molimo, usliši nas!**

3. CRKVA JE KRISTOVO OTAJSTVENO TIJELO

Isus je govorio apostolima: »Ja sam trs, vi loze. Kao što loza sama od sebe ne može dati ploda, ako ne ostane na trsu, tako ni vi, ako ne ostanete na meni. Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj daje mnogo ploda, jer bez mene ne možete činiti ništa.« (Iv 15, 1—6)

1. Crkva je tijelo

Crkvu sačinjavaju poglavari i vjernici, zato je izvana slična ostalim društvenim organizacijama. Ipak, Crkva je još mnogo više. Crkva je živo tijelo. Njezini članovi su tijesno povezani međusobno i s Kristom, koji je živ u nebu. Ta veza je slična povezanosti trsa s njegovim lozama, povezanosti glave s udovima tijela. Istina, udovi Crkve su različiti, no ipak su među sobom i sa svojom glavom tijesno povezani kao udovi istoga tijela. Kao što svaki ud služi čitavome tijelu, tako svaki član Crkve služi čitavoj Crkvi. Zato sv. Pavao kaže da je Crkva tijelo: »Tako smo mnogi jedno tijelo u Kristu.«

2. Krist je glava Crkve

Glava je iznad svoga tijela, čitavim tijelom upravlja i daje mu život. Tako Krist zauzima posebno uzvišeno mjesto u svome Tijelu — Crkvi. On je Bog i čovjek, koji sjedi s desne Ocu u nebu i kao nevidljivi poglavar uzdržava svoju Crkvu, vodi je i daje joj život. Krist hrani svoju Crkvu kao trs loze. Zato sv. Pavao naziva Crkvu Kristovim tijelom: »Vi ste Kristovo tijelo i među sobom združeni udovi.«

3. Duh Sveti je duša Crkve

Životvorna moć kojom Krist ispunja i prožimlje svoju Crkvu je Duh Sveti, koga joj je poslao. Duh Sveti ispunja i prožimlje čitavu Crkvu, povezuje udove Crkve s Kristom i udove među sobom. Zato kažemo da je Duh Sveti duša Crkve. Povezanost Krista i vjernika i vjernika među sobom ostvaruju otajstvene veze milosti. Zbog toga Crkvu nazivamo otajstvenim tijelom Kristovim.

Otajstvenim tijelom nazivamo je i zbog toga da je razlikujemo od Kristova tijela, koje je rodila bl. Djevica Marija i koje je sada u nebu i u Presv. Oltarskom Sakramentu.

ODGOVORI: 1. Kako smo povezani s Kristom? 2. Zašto je Crkva tijelo? 3. Kakvu ulogu ima glava u tijelu? 4. Zašto je Krist glava Crkve? 5. Zašto je Duh Sveti duša Crkve?

NAUČI:

81. Što sv. Pavao naučava o Crkvi?

Sveti Pavao naučava da je Crkva Kristovo tijelo. Krist je glava, a mi udovi.

ZA ŽIVOT: 1. Budući da smo kao udovi Crkve međusobno usko povezani, svako dobro djelo pojedinog uda koristi čitavoj Crkvi, a svaki grijeh škodi čitavoj Crkvi. Trudit ću se da koristim Crkvi svojim kršćanskim životom i dobrim djelima i da joj nikada ne naškodim grijehom. 2. Budući da smo udovi Kristova tijela, moramo Krista samoga i jedan drugoga ljubiti Kristovom ljubavlju i međusobno se pomagati. Svaki ud mora služiti čitavome tijelu. Zato ću svojim molitvama i žrtvama pomagati Crkvi. »Što god ste učinili jednome od ove moje najmanje braće, meni ste učinili« — rekao je Isus. 3. Žrtvu sv. Mise prinosi Krist glava Crkve i s njime čitava Crkva. I mi prinosimo s njim, najradije zajedničkom molitvom, pjevanjem i odgovaranjem na svećenikove pozdrave. I ja želim prinositi žrtvu sa Crkvom i njezinom Glavom!

SV. PISMO: **»Kao što imamo mnogo udova u jednom tijelu, a svi udovi nemaju jedne službe, tako smo mnogi u Kristu jedno tijelo, a pojedinci udovi jedan drugome u Isusu.«** (Rim 12, 4—6)

ZADAĆA: 1. Nacrtaj trs koji nosi loze s teškim grozdovima. 2. Opiši upratko obraćenje sv. Pavla i potcrtaj Isusove riječi. 3. Napiši nekoliko primjera kako možeš pomagati svojoj župi.

MOLITVA: **Svemogući vječni Bože, smiluj se svim pravovjernima, za koje se Tvoj jedinorođeni Sin, Gospodin i Otkupitelj naš, dragovoljno predao u ruke grešnicima i prolio svoju dragocjenu krv na križu.**

4. ISUS JE POSTAVIO POGLAVARE CRKVE

Apostoli su vršili učiteljsku, svećeničku i pastirsku ili upravnu službu najprije u Jeruzalemu i u Judeji, a zatim su se razišli po čitavom svijetu. Osnivali su crkvene zajednice, polagali ruke na izabrane muževe i posvećivali ih za biskupe. Njima su povjerili pojedine crkvene zajednice. Prvak apostola sv. Petar stigao je na svom misijskom putovanju u Rim i tamo umro kao prvi rimski biskup.

1. Crkva će trajati do svršetka svijeta

Isus je osnovao Crkvu da ljude svih vremena vodi u vječno blaženstvo. Zato njegova Crkva mora trajati dokle god bude ljudi na zemlji. Isus je prorekao da njegovu Crkvu neće nadvladati paklena vrata i obećao apostolima da će ostati s njima do svršetka svijeta.

Crkva vodi ljude u vječno blaženstvo tako da njezini poglavari izvršuju trostruku službu i zato mora uvijek imati poglavare. Prvi njezini poglavari su bili apostoli na čelu sa sv. Petrom. Njihovi nasljednici su katolički biskupi na čelu s Papom. Oni izvršuju trostruku službu jer imaju trostruku vlast: učiteljsku, svećeničku i pastirsku (ili upravnu), i zato se Papa i biskupi zajedno zovu sveta uprava ili hijerarhija.

2. Vrhovni poglavar Crkve je Papa, nasljednik sv. Petra

Prvi vrhovni poglavar Crkve, Isusov vidljivi namjesnik na zemlji, bio je sv. Petar. On je bio i biskup Rima i pastir (ili upravitelj) čitava Kristova stada, janjaca i ovaca, vjernika i biskupa. Imao je najvišu učiteljsku, svećeničku i pastirsku (ili upravnu) vlast. Poslije njegove smrti je sva njegova vlast prešla na njegova nasljednika, **rimskog biskupa.** Svaki rimski biskup je, dakle, nasljednik sv. Petra i zato vrhovni poglavar Kristove Crkve: ima najvišu učiteljsku, svećeničku i pastirsku vlast. Rimskoga biskupa nazivamo Papom ili Svetim Ocem.

3. Katolički biskupi su nasljednici apostola

Pod vodstvom Pape biskupi izvršuju trostruku službu u pojedinim dijelovima Crkve, koje nazivamo biskupijama. Dio biskupije je župa, kojom u ime biskupa upravlja župnik.

Katkada Papa saziva katoličke biskupe čitavog svijeta na zajedničko savjetovanje o najvažnijim stvarima čitave Crkve. Takav skup svih katoličkih biskupa pod vodstvom Pape naziva se opći crkveni sabor (koncil). Dosada je bio dvadeset i jedan koncil.

ODGOVORI: 1. Zašto Crkva mora trajati do svršetka svijeta? 2. Zašto Crkva mora uvijek imati poglavare? 3. Kako nazivamo sve poglavare Crkve jednim imenom? 4. Zašto je rimski biskup nasljednik sv. Petra? 5. Što je biskupija? 6. Što je župa? 7. Što je opći crkveni sabor? 8. Tko pomaže biskupu u njegovoj službi?

NAUČI:

82. *Tko je vidljivi poglavar Crkve?*
Vidljivi poglavar Crkve je Petrov nasljednik, to jest rimski biskup, koga nazivamo Papa ili Sveti Otac.

83. *Što su biskupi?*
Biskupi su nasljednici apostola i upravitelji biskupija.

ZA ŽIVOT: Papu, Kristova namjesnika na zemlji, biskupe, nasljednike apostola, i njihove pomoćnike svećenike moram poštivati, za njih se moliti i rado ih slušati.

SV. PISMO: **»Slušajte svoje poglavare i pokoravajte im se jer oni bdiju kao oni koji će davati račun za vaše duše.«** (Hebr 13, 17)

TUMAČENJE: 1. **Papa** je riječ grčkog podrijetla i znači otac. Prebiva u Rimu, kod crkve sv. Petra. Nazivamo ga Svetim Ocem, jer vrši svetu službu.

Papa ima i malu svjetovnu državu. To je Vatikan. Ona mu veoma koristi za nesmetano upravljanje Crkvom čitavog svijeta.

U upravi Crkve Papi pomažu najviši crkveni uredi, takozvane **kongregacije.** Na čelu su im obično **kardinali.** Oni su Papini pomoćnici i savjetnici. Nakon Papine smrti kardinali biraju novog Papu. U tu svrhu odjeljuju se od vanjskog svijeta u zatvorene izborne prostorije nazvane **konklave.** Nekoliko dana poslije izbora obavlja se svečana krunidba novoga Pape. Papine krunidbe se sjećamo svake godine kad slavimo **Papin dan.**

2. **Biskupi.** Ta riječ je također nastala od grčke riječi, a znači: nadzornik i predstojnik. Biskupi nose prsten, na prsima križ, a na glavi kapicu. Kod bogoslužnih čina nose mitru i štap.

Po vlasti i časti razlikujemo više vrsta biskupa: biskupe, nadbiskupe, metropolite, primase i patrijarhe. U upravi biskupijom biskupu pomažu **kanonici.** Župnicima pomažu **kapelani.** Više župa zajedno nazivaju se **dekanat,** kojim upravlja dekan. On svake godine nadzire rad župnika svoga dekanata.

ZADAĆA: 1. Napiši što znaš o sadašnjem Papi. 2. Što znaš o našem biskupu? Gdje si ga vidio? Poznaš li ga bar na slici? 3. Nacrtaj granice naše biskupije — označi njezino sjedište i našu župu. 4. Nacrtaj kartu naše župe i na njezinim granicama napiši imena susjednih župa. 5. Napiši ime svog župnika i kapelana (ako ga imate). 6. Nacrtaj znakove biskupske službe. 7. Potraži u kalendaru kad je Papin dan. 8. Nacrtaj uređenje Crkve: na vrhu u krugu napiši ime Isusovo (nevidljivi poglavar), ispod toga nacrtaj tijaru (Papu), ispod njega nekoliko mitri (biskupe), ispod njih više bireta (svećenike), a ispod njih mnogo križića (vjernike). Čitavu sliku okruži zrakama i natpisom: Sveta Crkva.

MOLITVA: **Molimo za Papu našega I. Gospodin ga sačuvao i poživio i blažena učinio na zemlji i ne dao ga na volju neprijateljima njegovim.**

Molimo za biskupa našeg I. Bože, čija dobrota i ljubav nad pukom Tvojim bdije i vlada, nadahni duhom mudrosti slugu svoga (nad)biskupa našega I., čijoj si nas duhovnoj brizi izručio da se duhovnim napretkom ovaca umnoži vječna radost pastira.

5. CRKVA NAVIJEŠTA ISUSOVU NAUKU

Isus je rekao apostolima: »Tko vas sluša, mene sluša.« Kod posljednje večere im je obećao Duha Svetoga da ih prosvjetljuje i poučava u svemu. Kad im je zapovjedio da idu i naučavaju sve narode, zajamčio im je svoju pomoć: »Ja sam s vama u sve dana do svršetka svijeta.«

1. Crkva naučava u Isusovo ime

Isus je Crkvi predao u dužnost da naviješta Evanđelje svim ljudima kroz sva vremena. U tom joj pomaže Duh Sveti. Crkvena nauka je Isusova nauka jer ona naviješta u Isusovo ime. Zato svi moramo slušati Crkvu kao Isusa i koliko možemo pomagati njezino propovijedanje.

Učiteljsku službu u Crkvi izvršuju Papa i s njim sjedinjeni biskupi. Duh Sveti im pomaže da uvijek očuvaju čistu i nepokvarenu nauku i neprevarljivo je navijештaju. Oni su **neprevarljivi kad naučavaju nešto kao vjersku istinu,** jer ih Duh Sveti čuva od zablude. Na općim saborima odlučuju što je čista Isusova nauka, a što zabluda.

Papa naučava u svojim govorima i enciklikama. Možemo ga čuti i preko radija.

Biskupi naučavaju u propovijedima i u svojim poslanicama, a u ruke nam daju katekizam. Njima pomažu svećenici koji po biskupovu ovlaštenju naučavaju u propovijedima, poukama, na vjeronauku te nas svetim bogoslužjem uvode u sve dublje poznavanje vjerskih istina.

2. Papa je vrhovni učitelj

Bez Pape ne može ni opći crkveni sabor naučavati neprevarljivo. Papa je i sam **neprevarljiv** kada kao vrhovni pastir odlučuje za čitavu Crkvu što moramo vjerovati ili kako moramo živjeti da se spasimo.

Isus je naime rekao Petru da je Stijena na kojoj će sagraditi svoju Crkvu i paklena je vrata neće nadvladati. A kod posljednje večere mu je rekao: »Ja sam molio za tebe da ne oslabi tvoja vjera, a ti jačaj svoju braću.«

3 Izvori vjere su Sveto Pismo i usmena predaja

Nauka Crkve je Božja nauka. Crkva je uvijek vjerovala i propovijedala ono što je Bog objavio. Sv. Pavao piše: »Ja sam od Gospodina primio što sam vam i predao.« Zato je Crkva »stup i temelj istine«.

Što je Bog objavio, sačuvano je u **Sv. Pismu i usmenoj predaji. Sv. Pismo** Starog Zavjeta obuhvaća Mojsijevo petoknjižje, povijesne, poučne i proročke knjige. Sv. Pismo Novog Zavjeta sadržava četiri Evanđelja, Djela apostolska, poslanice i jednu proročku knjigu: Otkrivanje sv. Ivana. U Evanđelju je zapisan Isusov život i nauka. Četiri su pisca Evanđelja: Matej, Marko, Luka i Ivan.

Budući da Crkva naviješta objavljenu nauku, tumači nam također i Sv. Pismo. Zato katolička izdanja Sv. Pisma moraju imati biskupsko odobrenje i tumačenje.

U Sv. Pismu nisu zapisane sve istine koje je Bog objavio. Neke su apostoli samo propovijedali, a Crkva ih je kao dragocjenu baštinu čuvala i predavala dalje. Te istine nazivamo usmenom predajom.

ODGOVORI: 1. Kome je Isus predao dužnost da naviješta Evanđelje? 2. Tko joj u tom pomaže? 3. Koga slušamo ako slušamo Crkvu? 4. Kako Papa naučava? 5. Kako naučava biskup? 6. Kako naučavaju svećenici? 7. Kada su Papa i s njim sjedinjeni biskupi neprevarljivi? 8. Otkuda znamo da je Papa neprevarljiv? 9. Gdje je sačuvana objava? 10. Koje knjige obuhvaća Stari Zavjet? 11. Koje su knjige Novoga Zavjeta? 12. Što je usmena predaja.

NAUČI:

84. Tko naučava u Isusovo ime?

U Isusovo ime naučavaju Papa i s njim sjedinjeni biskupi, a njima pomažu svećenici.

85. Zašto je Crkva neprevarljiva?

Crkva je neprevarljiva jer ju Duh Sveti čuva od zablude.

86. Tko je u Crkvi neprevarljiv?

U Crkvi su neprevarljivi biskupi sjedinjeni s Papom i Papa sam.

87. Kada je Papa neprevarljiv?

Papa je neprevarljiv kada kao vrhovni poglavar odlučuje za čitavu Crkvu što moramo vjerovati i kako trebamo živjeti da se spasimo.

88. Odakle Crkva crpi svoju nauku?

Crkva crpi svoju nauku iz Sv. Pisma i usmene predaje.

89. Nabroji četiri evanđelista!

Evanđelisti su: Matej, Marko, Luka i Ivan.

ZA ŽIVOT: 1. Ići ću na vjeronauk do svršetka školovanja da dobro upoznam Isusovu nauku. 2. Propovijed je dio bogoslužja. Da ne zaboravim Isusovu nauku i da je što bolje upoznam, neću nikada propustiti propovijedi niti na nju zakašnjavati. 3. Rado ću čitati vjerske knjige koje imam kod kuće. Nabavit ću knjige za kućnu vjersku knjižnicu. Čitat ću i čuvati vjersku štampu.

SV. PISMO: **»Zaista, zaista vam kažem: tko primi onoga koga ja pošaljem, mene prima, a tko primi mene, prima onoga koji je mene poslao.«** (Iv. 13, 20) **»Jer od Boga poslani govori Božje riječi.«** (Iv. 3, 34)

NAUKA SVETACA: **»Tko ne poznaje Sv. Pisma, ne poznaje Krista.«** (Sv. Jeronim)

Tumačenje: 1. Vjerske istine koje Crkva naučava kao objavljene nazivaju se dogmama. 2. Kad kažemo da je Papa neprevarljiv, ne znači to da on kao čovjek ne može pogriješiti, nego samo da ne može pogriješiti kad odlučuje za čitavu Crkvu jer ga Duh Sveti čuva od zablude. 3. Crkva pazi na čistoću Isusove nauke, zato zahtijeva da svaka vjerska knjiga, prije nego se štampa dobije odobrenje od biskupa. Odobrenje mora biti naznačeno na prvim stranicama knjige. Vjersku knjigu koja nema takvog odobrenja moramo otkloniti. 4. Kada nam Crkva čita Evanđelje, bilo kod sv. Mise, bilo kod propovijedi, iz poštovanja prema Isusovoj riječi ustanemo i križamo se.

ZADAĆA: 1. Kada se kod sv. Mise čita Sv. Pismo? 2. Iz kojih svetopisamskih knjiga čitamo kod sv. Mise? 3. Pokaži u nekoj vjerskoj knjizi (na primjer molitveniku) biskupsko odobrenje i prepiši ga u bilježnicu. 4. Potraži u svojoj kućnoj knjižnici vjerske knjige, načini njihov popis i pročitaj ih. 5. Pobrini se da budete pretplaćeni na vjersku štampu i čitaj je. 6. Pročitaj koje poglavlje iz Djela apostolskih.

MOLITVA: **Bože, koji si svjetlošću Duha Svetoga poučio srca vjernih, daj da u istom Duhu što je pravo mislimo i njegovoj se utjehi vazda radujemo.**

6. CRKVA VRŠI SVEĆENIČKU SLUŽBU

Na posljednjoj večeri Isus je ustanovio žrtvu sv. Mise i zapovjedio apostolima: »Ovo činite na moju uspomenu.« Na Uskrs im je dao vlast da opraštaju grijehe. Prije nego je uzašao na nebo, zapovjedio im je: »Idite i krstite!«

Prvi kršćani su »lomili kruh po kućama i primali hranu s radošću i priprosta srca«. Slavili su Boga i uživali naklonost svega naroda.

1. Crkva vrši bogoslužje

Isus je vršio svećeničku službu svojom molitvom, a osobito svojom žrtvom na križu. Slavio je nebeskog Oca i dijelio ljudima milosti. Istu svećeničku službu u njegovo ime i njegovom vlašću sada izvršuje Crkva. Svi javni sveti čini koje vrši Crkva s nakanom da slavi Boga, da mu zahvaljuje, da ga moli i zadovoljava za grijehe nazivaju se sveto **bogoslužje** ili **liturgija.** Kad smo sabrani na bogoslužju, među nama je naš veliki svećenik Isus. Najsvetiji bogoslužni čin je žrtva sv. Mise.

Ostali bogoslužni čini su: dijeljenje sv. **sakramenata, crkvene molitve** te **brevijar,** što ga u ime Crkve i svih vjernika svaki dan mole svećenici. Zatim **blagoslovine,** kojima Crkva blagoslivlje ljude i stvari, i **posvetila,** kojima odvaja ljude i stvari za Božju službu.

Krštenje, po kojem smo postali članovi Crkve, daje nam pravo da sudjelujemo u bogoslužju i primamo njegove plodove.

2. Crkva prinosi žrtvu sv. Mise

U sv. Misi Isus se žrtvuje za nas na nekrvni način, kao što se nekoć žrtvovao na križu na krvni način. S njim je združena čitava Crkva i prinosi njega i sebe. Što se više u žrtvi sjedinimo s Kristom i Crkvom, to više primamo milosti. Kod sv. Mise najdostojnije slavimo Boga, najljepše mu zahvaljujemo, najuspješnije molimo i najbolje zadovoljavamo za grijehe. Kod sv. Mise, dakle, primamo najviše milosti.

3. Crkva dijeli sakramente

Sakramenti su kao bogati izvori, koji istječu ispod Isusova križa. Po njima nas Crkva posvećuje. **Krštenje** nam briše grijehe, čini nas djecom Božjom i članovima Crkve. **Potvrda** nas učvršćuje u vjeri. **Pričest** hrani naše duše. **Ispovijed** nam oprašta grijehe. **Bolesničko pomazanje** daje teško bolesnima duševnu i tjelesnu pomoć. **Svećenički red** daje svećenicima vlast i svećeniku potrebne milosti. **Ženidba** posvećuje muža i ženu.

Sakramente je ustanovio Isus. On je odredio vanjski znak (za krštenje npr. **polijevanje vodom i riječi** koje pri tom izgovaramo). Htio je da ti vanjski znakovi označuju i podjeljuju nevidljivu milost. Ti su vanjski čini, dakle, znaci Isusove milosti. Kada svećenik vrši te čine, obično počinje znakom sv. križa i želi nam time reći da sakramenti imaju svoju moć iz Isusove žrtve na križu.

Neki sakramenti nam podjeljuju milost, neki je povećavaju. Tri sakramenta: krštenje, potvrda i svećenički red utiskuju u dušu **neizbrisivi biljeg.** Zato ih možemo primiti samo jedanput. Sakramente moramo primati dostojno, a to znači pripravljeni. Tko bi išao na sv. ispovijed bez kajanja ili na sv. pričest bez posvećujuće milosti, ne bi primio nijedne milosti, nego bi teško sagriješio — učinio bi **svetogrđe.**

Sakramentima su slični sakramentali ili blagoslovine (mali sakramenti), koje je ustanovila Crkva. Sakramentali su svi blagoslovi i posvetila.

ODGOVORI: **1. Kad je Isus dao apostolima vlast služiti sv. Misu, opraštati grijehe, krstiti? 2. Što čini Crkva kada izvršuje Isusovu svećeničku službu? 3. S kojom nakanom vrši Crkva bogoslužje? 4. Nabroji neke bogoslužne čine! 5. U čije ime mole svećenici brevijar? 6. Koje je najsvetije bogoslužje? 7. Kada smo dobili pravo da sudjelujemo u bogoslužju i primamo njegove plodove? 8. Što se obnavlja u sv. Misi? 9. Tko se žrtvuje u sv. Misi? 10. Koje milosti nam donose pojedini sakramenti? 11. Zašto su sakramenti znakovi? 12. Od koga imaju sakramenti moć da posvećuju? 13. Koje sakramente možemo primiti samo jedanput i zašto?**

NAUČI:

90. *Kako se jednim imenom zovu svećenički čini Crkve?*

Svećenički čini Crkve zovu se jednim imenom sv. bogoslužje ili liturgija.

91. *Kakvi su znakovi sakramenti?*

Sakramenti su sveti znakovi koje je ustanovio Isus Krist da nas posvećuju.

92. *Kako moramo primati sakramente?*

Sakramente moramo primati dostojno, to jest pripravljeni.

93. *Kakav grijeh bi učinio tko bi nedostojno primio sakramenat?*

Tko bi nedostojno primio sakramenat, teško bi sagriješio. To bi bio grijeh svetogrđa.

ZA ŽIVOT: 1. Ne bi bio pametan čovjek tko bi stojeći pokraj izvora ostao žedan. Takvome je sličan onaj koji neće da prima milosti što nam ih daju sakramenti. Zato ću rado i često piti na tim Spasiteljevim izvorima. 2. Radosna ću srca zajedničkom molitvom i pjevanjem sudjelovati u žrtvi sv. Mise. 3. Svake prve subote molit ću za svećenička zvanja.

SV. PISMO: **»Neka nas svaki tako drži kao Kristove sluge i djelitelje Božjih tajna.«** (1. Kor. 4, 1)

ZADAĆA: 1. Nacrtaj križ, a pod njim jezero iz kojega istječe sedam sakramenata. Kod svakoga napiši ime. 2. Nacrtaj tri zvona različite veličine, koja nas pozivaju sv. Misi. 3. Nacrtaj oltar spremljen za sv. Misu. 4. Drži kod sebe uvijek svoju blagoslovljenu krunicu! 5. Pitaj svoje roditelje imate li u kući blagoslovljenu vodu, blagoslovljenu krunicu, blagoslovljenu svijeću i blagoslovljene sv. slike.

MOLITVA: **Gospodine Isuse, umnoži broj svećenika svoje Crkve. Marijo, kraljice svećenika, izmoli nam mnogo svetih svećenika!**

PJESMA

O Srce, žrtvo ljubavi,
veselje raja vječito,
Ti utjeha si smrtnika
i ufanje im jedino.

Golemom ranom ljubav te
otvorila ko oštrac ljut
i s nje nas zove: »Uđite,
načinila sam vama put!«

Svu krv si, Spase, prolio
da grešne nas opereš njom.
U svojim podaj grudima
vjekovit pokoj puku svom.

7. CRKVA NAS VODI

Isus je obećao apostolima pastirsku ili upravnu vlast. Rekao im je: »Što god svežete na zemlji, bit će svezano i na nebu, i što god razriješite na zemlji, bit će razriješeno i na nebu.« Tu im je vlast predao prije nego je uzašao na nebo, i zapovjedio im je da najprije pouče ljude, zatim krste, a onda neka ih uče obdržavati sve zapovijedi.

Vrhovnu vlast je predao Petru riječima: »Pasi jaganjce moje, pasi ovce moje!« Sveti Petar u svojoj poslanici opominje vjernike da žive sveto i budu poslušni poglavarima. On piše: »Starješine (to jest biskupe) među vama opominjem ja koji sam i sam starješina: pasite stado Božje, koje vam je povjereno, i nadgledajte ga. Tako i vi mlađi (svećenici i vjernici) budite pokorni starješinama (biskupima).

1. Crkva nas vodi po Papi i biskupima

Papa i biskupi nas u Kristovo ime potiču na dobro i odvraćaju od grijeha. Tako nas vode k svetom životu djece Božje. Papa i biskupi nas nadziru i daju nam zapovijedi. Papa, vrhovni pastir čitave Crkve, daje zapovijedi za čitavu Crkvu. Zbirka najvažnijih zakona koji obavezuju čitavu Crkvu naziva se: Zbornik crkvenog prava.

Biskupi daju upute i zapovijedi za svoju biskupiju. Svake godine šalju pastirsku poslanicu, u kojoj nam daju svoje upute. Biskupske upute i zapovijedi oglašuje župnik u svojoj župi. Svećenici, po biskupskom ovlaštenju, izvršuju pastirsku službu: zato se nazivaju duhovni pastiri ili dušobrižnici.

2. Crkva po Papi i biskupima sudi i kažnjava

Papa i biskupi **sude** u Isusovo ime. Presuđuju npr. da li je ženidba bila valjano sklopljena ili nije. Za veoma teške grijehe **izriču kazne**, da odvrate vjernike od takvih grijeha, a grešnike

da obrate. Zabranjuju npr. sv. pričest javnom grešniku ili kršćanski sprovod nepokajanom grešniku. Najteža crkvena kazna za tvrdokorne grešnike je **izopćenje** ili ekskomunikacija. Izopćeni ne smije primati sakramente, prestaje biti dionik molitava Crkve, ne dobiva oproste i ne može biti crkveno pokopan. Ako se pokaje, Crkva ga odrješuje.

3. Crkva se brine za nevoljne

Isus, dobri pastir, prolazio je svuda čineći dobro i dao je život za svoje ovce. Isto tako i u Crkvi duhovni pastiri vode brigu za siromašne, potlačene i one koji trpe. Zato Crkva osniva škole, sirotišta, bolnice i zavode, u kojima vrši duhovna i tjelesna djela milosrđa. Povijest Crkve je povijest kršćanske ljubavi prema bližnjemu. U tom joj svi rado pomažemo.

ODGOVORI: 1. Kada je Krist dao apostolima pastirsku vlast? 2. Kako Papa i biskupi izvršuju pastirsku vlast? 3. Tko ima vrhovnu pastirsku vlast? 4. Za koga Papa daje zapovijedi? 5. U kojoj su knjizi sabrane glavne zapovijedi za čitavu Crkvu? 6. Kako biskupi daju upute i zapovijedi? 7. Zašto svećenike nazivamo dušobrižnicima? 8. Kako Papa i biskupi kažnjavaju? 9. Koja je najteža crkvena kazna? 10. Kako se Crkva brine za nevoljne?

NAUČI:

94. Koje su crkvene zapovijedi?

Crkvene zapovijedi su: 1. Svetkuj zapovijedane blagdane i slušaj pobožno svetu Misu u nedjelje i zapovijedane blagdane. 2. Posti zapovijedane poste i u određene dane ne mrsi. 3. Svake se godine najmanje jedanput ispovjedi i o Uskrsu pričesti. 4. Drži se ženidbenih zakona svete Crkve. 5. Doprinosi za crkvene potrebe.

ZA ŽIVOT: 1. Uvijek ću slušati svećenike jer oni me u Isusovo ime vode u nebo. 2. Svetkovat ću nedjelje i zapovijedane blagdane, neću petkom jesti mesa, da dadem dobar primjer. Opominjat ću i druge na to.

SV. PISMO: **»Znate da smo kao otac svoju djecu opominjali vas, tješili i poticali da živite kako je dostojno prema Bogu koji vas zove u svoje kraljevstvo i slavu.«** (1. Sol 2, 11—12)

ZADAĆA: 1. Nabroji nekoliko papa, osobito iz novijeg vremena. 2. Nabroji neke hrvatske biskupe. 3. Izmoli jedno otajstvo sv. krunice za svoga dušobrižnika. 4. Napiši neke savjete za kršćanski život koje si čuo kod posljednje propovijedi. 5. Napiši kako možeš pomoći svome dušobrižniku.

MOLITVA: **Uzmi, o Bože, iz našeg naroda one za koje znaš da će kao pravi apostoli neumorno raditi za naše spasenje.**

8. CRKVA JE ISUSOVA SAMO JEDNA

Kod posljednje večere Isus je molio za apostole i za one koji će vjerovati njihovim riječima: »Oče, posveti ih u istini... A ne molim samo za njih nego i za one koji će na riječ njihovu vjerovati u me, da svi budu jedno, kao što si ti, Oče, u meni i ja u tebi, da i oni u nama budu jedno, da vjeruje svijet da si me ti poslao.« (Iv. 17, 17—22)

1. Obilježja Isusove Crkve

Isus je ustanovio jednu Crkvu. Rekao je: »Na toj stijeni sagradit ću svoju Crkvu.« Zato je samo jedna prava Crkva. Isus je svojoj Crkvi dao obilježja po kojima je nesumnjivo prepoznajemo i razlikujemo od ostalih vjerskih zajednica. Ta su obilježja: da je **jedna, sveta, katolička i apostolska**. Crkva koja ima sva ta obilježja jest prava Isusova Crkva.

Isusova Crkva mora biti **jedna** jer je Isus ustanovio jednu Crkvu i dao joj jednog vrhovnog poglavara. Njegova Crkva mora svim vjernicima, svuda i svagda, naviještati istu nauku koju je Isus učio, dijeliti iste sakramente koje je Isus ustanovio i imati samo jednog vrhovnog poglavara.

Mora biti **sveta.** Ustanovio ju je začetnik svake svetosti, sam Sin Božji. Predao joj je svetu nauku, svetu žrtvu i svete sakramente da vodi ljude k svetosti.

Mora biti **katolička** (to jest općenita). Ustanovio ju je za sve ljude, za sve krajeve svijeta i za sva vremena.

Mora biti **apostolska.** Isus je apostole postavio za poglavare. Obećao je da će s njima ostati do svršetka svijeta. Zato Isusovu Crkvu moraju voditi pravi nasljednici apostola i moraju naučavati što su naučavali apostoli.

2. Katolička Crkva ima sva obilježja Isusove Crkve

Jedna je jer katolici čitavog svijeta vjeruju u istu nauku, primaju iste sakramente i imaju Petrova nasljednika, Papu, za vidljiva poglavara. **Sveta** je jer svetom naukom, svetom žrtvom i svetim sakramentima vodi ljude k svetosti. Ima svetaca kroz sva vremena, čiju svetost potvrđuju čudesa. **Katolička** je jer nije ograničena ni samo za neke ljude, rase ili narode, ni samo za neke zemlje, ni samo za neka vremena. Ona već kroz 20 stoljeća nastoji okupiti sve ljude bez obzira na boju kože, nacionalnost ili na kulturu u kojoj su izrasli. **Apostolska** je jer ju vodi zbor biskupa koji su pravi nasljednici zbora Isusovih apostola, jer je na čelu tog zbora Papa, prvi nasljednik onoga Petra koji je bio na čelu dvanaestorice apostola. Ona danas naučava ono isto i sve ono što su naučavali apostoli.

Ostale kršćanske zajednice nemaju sva ta četiri obilježja. Osobito im nedostaje oznaka apostolskog podrijetla i veza jedinstva s Petrovim nasljednikom.

3. Katolička Crkva je redoviti put k spasenju

Isus je Katoličkoj Crkvi predao vlast i sredstva da vodi ljude k spasenju. Samo Katoličku Crkvu je postavio za redoviti put k spasenju. Zato je nazivamo: jedino spasavajuća Crkva. Dakle, tko je sam kriv da nije član Crkve, ne može se spasiti. Može se spasiti tko je bez svoje krivnje izvan Katoličke Crkve ako vrši volju Božju koliko je spozna. Teže se ipak spasava jer ostaje bez mnogih milosti koje daje prava Crkva.

ODGOVORI: 1. Iz kojih Isusovih riječi znamo da je ustanovio samo jednu Crkvu? 2. Po čemu prepoznajemo Kristovu Crkvu? 3. Zašto Isusova Crkva mora biti: a) jedna, b) sveta, c) katolička, d) apostolska? 4. Zašto je Katolička Crkva: a) jedna, b) sveta, c) katolička, d) apostolska? 5. Koji je redoviti put u nebo? 6. Zašto Katoličku Crkvu nazivamo jedino spasavajućom? 7. Može li doći u nebo tko neće biti član katoličke Crkve? 8. Kako se spasava tko je izvan Katoličke Crkve, ali bez svoje krivice?

NAUČI:

95. *Koja obilježja mora imati Isusova Crkva?*
Isusova Crkva mora biti: jedna, sveta, katolička i apostolska.

96. *Koja Crkva ima sva obilježja Isusove Crkve?*
Sva obilježja Isusove Crkve ima Katolička Crkva.

ZA ŽIVOT: 1. Bit ću uvijek Bogu duboko zahvalan da sam od prvih dana svoga života u Katoličkoj Crkvi. Njoj ću biti vjeran od smrti. 2. Molit ću da se sva odijeljena braća sjedine u Katoličkoj Crkvi.

TUMAČENJE: 1. Katolički znači isto što i općenit, sveobuhvatan, posvemašnji. 2. U Katoličkoj Crkvi se vrši bogoslužje na raznim jezicima i u različitim obredima. Mi imamo sv. Misu na latinskom i narodnom jeziku i po rimskom obredu. Sakramenti se kod nas dijele na narodnom jeziku.

3. Ostale kršćanske vjerske zajednice

a) U 11. st. došlo je do velikog cijepanja jedinstva među kršćanima koji žive na Zapadu i onima koji žive na Istoku i u zemljama Istočne Evrope. Dok su kršćani na Zapadu ostali čvrsto povezani međusobno i s Rimskim Papom, nasljednikom apostola Petra, kršćani na Istoku prekinuli su veze jedinstva s Papom i počeli osnivati posebne samostalne crkvene organizacije u granicama pojedinih naroda. Ti kršćani uglavnom priznaju sve ono što je Crkva zaključila na prvih 8 općih sabora i obično se zovu zajedničkim imenom »pravoslavni«. Oni su sačuvali sve svete sakramente, imaju valjano ređene biskupe i svećenike. Nedostaje im veza potpunog jedinstva između njih samih i s Rimskom Crkvom, koja je po Božjoj volji središte i znak jedinstva cijele Crkve. Osobito u posljednje vrijeme i među katolicima i među pravoslavnima budi se želja da se prekinuto jedinstvo ponovno uspostavi. To se zove ekumenski pokret. Jedni i drugi treba da molimo kako bismo se svi opet našli zajedno u jedinstvu prave Kristove Crkve, oko Petrova nasljednika.

Jedan dio kršćanskog Istoka je u kasnijim stoljećima, osobito u 17. stoljeću, ponovno uspostavio jedinstvo s Papom. Oni su zadržali sve svoje istočne obrede i običaje, ali su postali živi i ravnopravni dio Katoličke Crkve. Za razliku od onih koji još nisu u jedinstvu, ove zovemo sjedinjenim istočnim kršćanima, ili grkokatolicima. Takvih kršćana ima u SFRJ oko 60 tisuća. Oni imaju svoga biskupa u Križevcima. U Hrvatskoj ih najviše ima na Žumberku. Rimokatolici i grkokatolici su iste vjere, samo različitog obreda. Zato slobodno jedni drugima ulaze u crkvu i na sakramente. Mogu se i bez ikakve zapreke međusobno ženiti.

b) Od Crkve na Zapadu u 16. stoljeću otcijepilo se mnogo kršćana koji su se nazvali protestanti, kalvini, anglikanci itd. Oni nisu samo prekinuli vezu jedinstva s Papom, nego su zabacili mnoge svete sakramente, osobito svećenički i biskupski red. Odbacili su i mnoge osnovne vjerske istine. Vremenom su i oni stvorili mnogo vjerskih zajednica u granicama pojedinih naroda. Te se zajednice i međusobno mnogo razlikuju po vjeri.

c) U prošlom stoljeću odvojili su se od crkvenoga jedinstva starokatolici. Oni nisu htjeli priznati da je Papa neprevarljiv kad nas kao vrhovni poglavar Crkve uči što je Bog objavio.

ZADAĆA: 1. Nacrtaj stablo s obilnim plodovima, a pokraj njega nešto odlomljenih i odsječenih grana. Ispod slike napiši: »Tko ostaje u meni, taj daje mnogo ploda.« 2. Nacrtaj krug i u njemu isječak koji predstavlja svega 40% svih kršćana od tri milijarde ljudi na zemlji. U taj isječak upiši oko 20% katolika, oko 8% pravoslavnih i oko 10% protestanata. Izvan isječka napiši: nekršćani i pogani. Ispod kruga napiši: »Dođi kraljevstvo tvoje!« 3. Nacrtaj tri kruga: prvi veliki i u njemu tijaru (Katolička Crkva), drugi napola manji (protestanti) i treći još manji, razdijeljen u više dijelova (pravoslavni).

MOLITVA: **Kralj budi, Gospodine, ne samo vjernima, koji se nisu ni u jedno vrijeme odmetnuli od Tebe, nego i rasipnim sinovima koji su te ostavili; učini da se ovi u kuću očinsku povrate. Prizovi ih natrag u luku istine i jedinstvo vjere da naskoro bude jedno stado i jedan pastir.**

9. CRKVA UVIJEK ŽIVI I NEPRESTANO RASTE

Isus je kazao prispodobu: »Nebesko je kraljevstvo kao kvasac koji žena uzme i pomiješa s tri mjere brašna dok sve ne uskisa.« (Mt 13, 33)

1. Katolička Crkva je nepobjediva

Crkva je Kristovo otajstveno tijelo. Krist je njezina glava, a njezina duša je Duh Sveti. Zato je **nepobjediva.**

Krist je obećao da će sagraditi Crkvu na stijeni (Petru) i da je paklena vrata neće nadvladati. O Duhu Svetomu je rekao da će neprestano ostati s apostolima, a o sebi da će ostati s njima do svršetka svijeta.

Crkva je uvijek trpjela prezir i progone. U početku su je progonili Židovi. Tristo godina krvavo je progoni moćna rimska država, pa ipak je krv mučenika bila sjeme novih kršćana. Uskoro su je počeli razdirati i unutarnji neprijatelji — krivovjerja. Prijetili su joj novi narodi, koji su naseljavali Evropu, a više stoljeća ugrožava je islam.

Raskol kršćana na Istoku i otpad kršćana na Zapadu zadao joj je nove teške rane. Pa ni u novijem vijeku nisu prestali mnogi napadi i neprijateljstva. Ipak Crkva stoji kroz sva vremena. Mladenačkom svježinom pobjeđuje sve napade. U unutarnjim pogibeljima pomlađuje se sama u sebi. Da Crkva postoji i nakon tolikih i tako teških napada, to je dokaz da u njoj djeluje božanska moć. To je osobito vidljivo iz neprekinutog trajanja papinstva. Da Crkva neprestano postoji i živi, to je čudo povijesti.

2. Crkva se neprestano čudesno širi

U prispodobi o gorušičnom zrnu Krist je prorekao da će se njegova Crkva od neznatnih početaka razviti u veliko stablo.

Već na prve Duhove pridružilo se Crkvi oko tri tisuće vjernika iz svih naroda na svijetu. Usprkos velikim napadima brzo se proširila po Judeji i Samariji, a naskoro i među poganima. Među njima ju je najuspješnije širio apostol Pavao. Već su apostoli i njihovi učenici pronijeli Isusovu nauku po svim pokrajinama svjetskog rimskog carstva i po svem tada poznatom svijetu. U srednjem vijeku Crkva se brzo širila među novim narodima Evrope. Hrvati su primili kršćanstvo kad su došli u ove krajeve. Mnogim slavenskim narodima Evanđelje su donijela sv. braća Ćiril i Metod, slavenski vjerovjesnici. Nakon otkrića obiju Amerika Crkva se i tamo brzo raširila. Danas je raširena u svim narodima svijeta. Po broju vjernika ona je najveća vjerska zajednica na svijetu, broji preko 580 milijuna vjernika. Da se Crkva tako brzo raširila, dokaz je da u njoj djeluje božanska moć. Širenje Crkve je također čudo ljudske povijesti.

3. Crkva šalje misionare svim narodima

Isus je zapovjedio apostolima: »Idite po svem svijetu i propovijedajte Evanđelje svakomu stvoru.« Crkva vjerno ispunjava tu Gospodinovu zapovijed. Kroz sve vjekove i svim narodima šalje misionare da naviještaju Isusovo Evanđelje. Propovijedima, poukama, molitvama i djelima kršćanske ljubavi nastoje oni dovesti ljude pravoj vjeri. Zato grade crkve i kapele, škole, sirotišta, bolnice i druge dobrotvorne zavode. Svećenicima u misijama pomažu redovnička braća i redovnice, učitelji, katehisti, liječnici i drugi pomoćnici.

Iz zahvalne ljubavi prema Kristu i milosrđa prema poganima svi moramo pomagati misije. Molitvom i žrtvama isprosit ćemo misionarima Božji blagoslov u njihovu teškom radu za spasenje duša, a poganima izmoliti milost da upoznaju istinu i prihvate pravu vjeru. Svojim doprinosima uzdržavamo misionare, pomažemo gradnju crkava, škola i drugih misijskih zavoda, odgoj domaćih misionara i gradnju novih misijskih postaja.

ODGOVORI: 1. Zašto je Katolička Crkva nepobjediva? 2. Kad je Isus prorekao nepobjedivost Crkve? 3. Nabroji neke teškoće koje je Crkva u svojoj povijesti nadvladala. 4. U kojoj prispodobi je Isus prorekao brzo širenje Crkve? 5. Pripovijedaj kako se Crkva brzo širila? 6. Kad su Hrvati primili kršćanstvo? 7. Koji su slavenski vjerovjesnici? 8. Kako misionari pridobivaju za Krista? 9. Zašto doprinosimo za misije?

NAUČI:

97. *Kako dugo će trajati Crkva?*

Crkva će trajati do svršetka svijeta.

98. *Kako pomažemo misije?*

Misije pomažemo molitvom, žrtvama i darovima.

SV. PISMO: »Žetva je velika, a radnika malo. Molite zato gospodara žetve da pošalje radnike u svoju žetvu.« (Mt. 9, 38) »Imam i drugih ovaca koje nijesu iz ovog ovčinjaka, ali i njih treba da dovedem.« (Iv. 10, 16)

ZA ŽIVOT: 1. Pretposljednja nedjelja u listopadu je misijska nedjelja. Tada posebno molimo za misije i skupljamo doprinose za njih. 2. Dječji misijski dan je blagdan Nevine dječice — 28. prosinca. 3. Zanimat ću se za misije i pomagati ih molitvama i žrvama. Isus je umro i za pogane. 4. Ako osjećaš poziv za rad u misijama, javi se svećeniku.

TUMAČENJE: 1. Najpoznatiji hrvatski misionar koji danas radi u misijama jest isusovac o. Ante Gabrić. On radi u indijskoj pokrajini Bengaliji. 2. Zaštitnici misija su sv. Franjo Ksaverski i sv. Terezija od Djeteta Isusa.

ZADAĆA: 1. Nacrtaj crkvu, svu u sjaju, na kamenoj stijeni, o koju uzalud udaraju zapjenjeni valovi. 2. Nacrtaj njivu pšenice, požetu do petine, a ispod toga napiši: »Pošalji, Gospodine, radnike u svoju žetvu!« 3. Nabavi životopis sv. Franje Ksaverskog ili sv. Terezije i pročitaj ga! 4. Potraži u kalendaru imena svetaca misionara.

MOLITVA: **Bože, koji hoćeš da se svi ljudi spase i da spoznaju istinu, pošalji, molimo, radnike u svoju žetvu i daj da s velikim pouzdanjem naviještaju tvoju riječ!**

10. CRKVA JE NAŠA MAJKA

Kraljevstvo je nebesko kao sakriveno blago u njivi, koje, kad čovjek nađe, sakrije, te veseo ode i proda sve što ima i kupi onu njivu. (Mt. 13, 44)

1. Crkvu, svoju majku, moramo ljubiti

Crkva je naša **majka:** na krštenju nam je dala život milosti, po kojem smo djeca Božja. Hrani nas Božjom naukom i Božjim Kruhom, liječi i jača u nama život milosti. Moli i žrtvuje za nas, vodi nas od krštenja do groba i poslije smrti još moli za nas. Zato je moramo ljubiti i biti joj zahvalni. Njezine poglavare, Kristove namjesnike, poštujemo kao Krista.

Crkva je **Kristova zaručnica.** »Krist je ljubio Crkvu i sebe samoga predao za nju da bude sveta i neokaljana« — piše sv. Pavao. Krist nam je dao primjer kako moramo ljubiti Crkvu, svoju majku.

Crkva je otajstveno **Kristovo tijelo.** U njoj moramo gledati i ljubiti samoga Krista.

Članovi Crkve, djeca Božja, moraju se među sobom ljubiti kao braća i sestre iste majke i brinuti se jedan za drugoga. Isus je rekao: »Po tome će svi spoznati da ste moji učenici ako ljubite jedan drugoga.« Po Isusovu primjeru posebno još moramo ljubiti one kojima smo potrebniji: grešnike, bolesnike, siromahe i djecu.

Ako ljubimo Crkvu, svoju majku, ne sablažnjavamo se nad ljudskim pogreškama njezinih članova, pa ni njezinih poglavara. Isus je rekao da je nebesko kraljevstvo slično njivi na kojoj, do dana žetve, s pšenicom raste i kukolj.

2. Moramo biti poslušna djeca Crkve

Isus je rekao: »Tko vas sluša, mene sluša.« Crkva u Isusovo ime uči svoju djecu — mi njezina djeca je slušamo i vjerujemo što nas naučava. Crkva u Isusovo ime vrši bogoslužje — mi njezina djeca u njem sudjelujemo i primamo plodove. Crkva nas vodi — mi njezina djeca rado slušamo što nam zapovijeda, jer nas vodi k Ocu. Zato vjerno slušamo biskupa, koji nas vodi preko našeg dušobrižnika. Isus je rekao o našoj braći: »Ako li Crkve ne posluša, neka ti bude kao neznabožac i carinik.«

3. S Crkvom moramo surađivati

Prije svoje muke Isus je molio za Petra, apostole i za sve vjernike. Po njegovu primjeru i mi moramo moliti za Papu, biskupe, svećenike, redovnike, misionare, za one koji trpe i za mrtve. Molimo i za odijeljene kršćane i za one koji još nisu udovi Kristova tijela. Molimo i za upravitelje država, da vladaju u miru i da bi Crkva mogla u miru ispunjavati svoju zadaću: voditi ljude k Ocu. Po Kristovoj volji, spasenje mnogih je ovisno o molitvama udova Kristova tijela.

ODGOVORI: 1. Zašto moramo ljubiti Crkvu? 2. Tko je naš uzor ljubavi prema Crkvi? 3. Koga moraju ljubiti članovi Crkve? 4. Koga posebno moraju ljubiti? 5. Kako slušamo Crkvu? 6. Za koga moraju moliti članovi Crkve? 7. Zašto članovi Crkve moraju trpjeti s Kristom?

NAUČI:

99. Koje su naše dužnosti prema Crkvi?

Crkvu moramo ljubiti, slušati i s njom surađivati.

ZA ŽIVOT: Ne smijem zaboraviti da o mom uzornom životu, o mojim molitvama i žrtvama ovisi spasenje mnogih. Zato neću zanemarivati molitve. A neću se bojati ni velikodušnih žrtava.

SV. PISMO: **»Sad se radujem u patnjama za vas i dopunjujem na svome tijelu nedostatak Kristovih muka za tijelo njegovo, koje je Crkva.« (Kol. 1, 24)**

Pijo XII: »Ako li nam doista leži na srcu spas čitave ljudske obitelji, prikazujmo danomice vječnom Ocu naše molitve, poslove i tegobe za dobro Crkve, za njezin što sretniji i veći napredak.«

TUMAČENJE: 1. Za Crkvu svaki dan mole članovi Apostolata molitve. Svaki mjesec mole na one nakane koje preporuča Papa. 2. Da dobijemo oproste, molimo »na nakanu Sv. Oca«. Ta nakana je proširenje svete vjere, obraćenje grešnika, mir među narodima ...

ZADAĆA: 1. Izmoli »molitvu vjernika«. 2. Prikaži danas Bogu za Crkvu jednu osjetljiviju žrtvu.

MOLITVA: **Božansko Srce Isusovo! Prikazujem ti po bezgrešnom Srcu Marijinu sve molitve, djela i trpljenja ovoga dana, u naknadu za naše uvrede i na sve one nakane na koje se ti neprestano prikazuješ na oltaru. Osobito ti ih prikazujem za svetu Crkvu, Sv. Oca Papu i za sve potrebe članovima Apostolata molitve ovoga mjeseca i dana preporučene. Molimo također za prijatelje i neprijatelje svoje, za zdrave i bolesne, za sve žalosne i nevoljne kršćane, za žive i mrtve.**

11. PO KRŠTENJU POSTAJEMO ČLANOVI CRKVE

Kad se na Duhove sabralo mnogo ljudi, iziđe pred njih sv. Petar. Govorio im je da je Bog uskrisio Isusa, koga su oni pribili na križ i ubili, i da je taj Isus Bog i Mesija. Kad su ljudi čuli njegov govor, pokajaše se i rekoše: »Što da učinimo?« Petar im odvrati: »Obratite se i svaki od vas neka se krsti u ime Isusa Krista za oproštenje grijeha svojih i primit će dar Duha Svetoga.« Koji, dakle, poslušaše njegovu riječ, krstiše se. I pristupi u onaj dan oko tri tisuće duša. (Dj. 2, 14—41)

1. Crkva dijeli krštenje

Odmah po dolasku Duha Svetoga apostoli su počeli izvršavati Isusovu zapovijed da naučavaju i krste sve narode. Njihove je riječi pratio Duh Sveti. Prosvijetlio je i nadahnuo one koji su slušali da su upoznali zabludu, okajavali grijehe, vjerovali sve što su naučavali apostoli u Isusovo ime i obratili se. Odmah iza toga bili su kršteni.

Odrasli, koji spozna jedinoga pravoga Boga i onoga koga je Bog poslao, Isusa Krista, mora prije krštenja okajati svoje grijehe. Svaki kršćanin se najprije odriče đavla, grešnog života i ispovijeda vjeru u Isusovu nauku. Do krštenja je naime naš gospodar bio đavao, koji nas je zasužnjio grijehom naših praroditelja. Poslije krštenja naš je gospodar Isus Krist, novi Adam. To odricanje od đavla i ispovijest vjere naziva se **krsni zavjet.** Umjesto djece polažu ga kumovi. Krštenje se dijeli ovako: krstitelj polijeva krštenika vodom i u isto vrijeme izgovara riječi krštenja: »Ja te krstim u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.«

Krštenje podjeljuju župnici ili drugi svećenici, i to u crkvi, u krstionici. Blagoslov krsne vode obavlja se kod obreda uskrsnog bdjenja. Krstiti smije, dapače mora svaki čovjek kad je smrtna pogibelj. Mora samo imati nakanu da zaista želi krstiti, to jest činiti ono što čini Crkva, te naravnom vodom politi krštenika i u isto vrijeme izgovarati riječi krštenja.

2. Krštenje utiskuje u dušu neizbrisiv biljeg

Sv. Pavao tvrdi da smo »obilježeni Duhom Svetim«. Neizbrisivim biljegom postajemo slični Kristu, velikom svećeniku, dionici njegova svećeništva i tako posvećeni za Božju službu. Krsnim biljegom dobivamo pravo i dužnost da učestvujemo u svetom bogoslužju, prije svega kod žrtve sv. Mise, te da primamo sakramente.

3. Po krštenju postajemo članovi Crkve

Sv. Pavao piše: »Mi se svi krstimo u jedno tijelo.« Krštenje nas pridružuje Kristu — Glavi i njegovu tijelu — Crkvi. Po krštenju smo sjedinjeni sa svim Isusovim učenicima, koji se još od apostolskih vremena nazivaju kršćani.

Krist dijeli svoje milosti po Crkvi. Zato je najprije potrebno da smo u nju ucijepljeni. Krštenje je, dakle, najpotrebniji sakramenat. Dok nismo kršteni, ne možemo valjano primiti nijedan drugi sakramenat. Krštenje je, dakle, i prvi sakramenat.

ODGOVORI: 1. Kojim je riječima Isus ustanovio sv. krštenje? 2. Kada su apostoli počeli krstiti? 3. Što Bog daje ljudima da bi se obratili? 4. Koga se odričemo prije krštenja i što ispovijedamo? 5. Kako se naziva to odricanje i ispovijest? 6. Tko je mjesto nas položio krsni zavjet? 7. Tko redovito krsti? 8. Kako se podjeljuje krštenje? 9. Gdje se podjeljuje krštenje. 10. Što postajemo po krsnom biljegu? 11. Koja prava i kakve dužnosti po njem primamo? 12. Zašto je krštenje najpotrebniji sakramenat? 13. Zašto je krštenje prvi sakramenat?

NAUČI:

100. *Kako se podjeljuje krštenje?*

Krštenje se podjeljuje ovako: krstitelj polijeva vodom glavu krštenika i u isto vrijeme govori riječi: Ja te krstim u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

101. *Tko može valjano krstiti?*

Valjano krstiti može svaki čovjek.

102. *Tko smije i mora krstiti u smrtnoj pogibli?*

U smrtnoj pogibli smije i mora krstiti svaki čovjek.

ZA ŽIVOT: 1. Prije prve sv. pričesti obnovio sam krsni zavjet. Zajednički ga obnavljamo svake godine kod uskrsnog bdjenja. 2. Molit ću često za svog krsnog kuma. 3. Moram biti zahvalan za sv. krštenje!

SV. PISMO: **»Tko se ne preporodi po vodi i Duhu Svetomu, neće moći ući u kraljevstvo Božje.«** (Iv. 3, 5)

Krsni kumovi preuzimaju dužnost da pomažu odgoj krštenika, osobito ako bi roditelji umrli ili zanemarili tu dužnost. Zato samo dobri kršćani mogu biti kumovi.

ZADAĆA: 1. Na godišnjicu krštenja posjeti svoga krsnog kuma i kumu. 2. Nacrtaj krstionicu kod koje si kršten, pokraj nje posudu kojom se polijeva, a nad krstionicom goluba, sliku Duha Svetoga. Ispod svega napiši datum svoga krštenja. 3. Napiši kratak životopis svojeg krsnog zaštitnika. 4. Prati kojiput dijeljenje sakramenta krštenja! 5. Pročitajte obred krštenja: jedan neka čita tumačenje, drugi riječi svećenika, a riječi kumova svi.

MOLITVA: **Nebeski Oče! Ja, tvoje dijete, zahvaljujem ti za milost krštenja. Ti si sa mnom i ja s tobom sklopio sveti zavjet. Iskrenom radošću obnavljam danas taj zavjet. Odričem se đavla i svih njegovih djela. Vjerujem u svetu Katoličku Crkvu. Obećajem da ću živjeti po njezinoj nauci. — Sveti moj zaštitniče, pomozi mi!**

*

KRSNI OBRED ima tri dijela. Prvi dio se obavlja pred crkvenim vratima, drugi pred krstionicom, a treći u krstionici (kod krsnog studenca).

Pred crkvenim vratima

1. **S(većenik)** upita: I., što išteš od Crkve Božje?
   K(umovi) u krštenikovo ime odgovaraju: Vjeru.
   S: Što ti daje vjera?
   K: Život vječni.
   S: Ako dakle hoćeš da uniđeš u život, vrši zapovijedi . . .
2. S. tri puta lagano dahne u lice djeteta u znak da izađe iz njega nečisti duh, koji zbog istočnog grijeha ima nad njim vlast. Potom načini palcem znak križa na čelu i prsima te pruži ruku na glavu djeteta u znak da je odsada Kristovo vlasništvo.
3. Metne u usta djetetu malo blagoslovljene soli. Sol čuva od kvarenja — neka i krštenika čuva od grijeha. Zatim ponovno zaklinje đavla da odstupi od djeteta i znamenuje dijete križem te opet položi ruku na glavu djeteta.
4. Na dijete položi okrajak štole i uvodi ga u crkvu govoreći: »I., uniđi u hram Božji da imaš dio s Kristom za život vječni.«

Pred krstionicom

1. S. i K. mole Apostolsko vjerovanje i Oče naš.
2. S. treći put zaklinje đavla da odstupi od djeteta, koje će postati hram Duha Svetoga.
3. Pljuvačkom iz svojih usta dotakne se djetinjih ušiju i nosnica govoreći: Efeta, to jest: Otvori se. To znači: neka se sjetila djeteta otvore sv. vjeri.
4. Prvi dio krsnog zavjeta:
   S. pita: I., odričeš li se sotone?
   K: Odričem.
   S: I svih djela njegovih?
   K: Odričem.
   S: I sveg sjaja njegova?
   K: Odričem.
5. S. pomazuje dijete katekumenskim uljem na prsima i među plećima. Uljem su nekada rvači mazali kožu da bi postali gipkiji. To pomazanje označuje da dijete mora biti sposobno za borbu protiv đavla.

U krstionici

1. S. skine ljubičastu štolu i uzme bijelu. Slijedi drugi dio krsnog zavjeta.
   S: I., vjeruješ li u Boga Oca svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje?
   K: Vjerujem.
   S: Vjeruješ li u Isusa Krista, Sina njegova jedinoga, Gospodina našega, rođena i mučena?
   K: Vjerujem.
   S: Vjeruješ li u Duha Svetoga, svetu Crkvu Katoličku, općinstvo svetih, oproštenje grijeha, uskrsnuće tijela i život vječni?
   K: Vjerujem.
2. S. sada krsti dijete. Krsnom vodom polijeva tri puta glavu djeteta u obliku križa i ujedno izgovara riječi krštenja: Ja te krstim u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.
3. Pomazuje djetetu tjeme u znak da je kršćanin i dionik Kristova svećeništva.
4. Stavlja na dijete bijelu haljinicu — znak krsne milosti — i govori: »Primi bijelu haljinu i ponesi je neokaljanu pred sud Gospodina našega Isusa Krista da imaš život vječni.«
5. S. daje kumu zapaljenu svijeću i govori: »Primi goruću svijeću i neporočan čuvaj svoje krštenje. Vrši Božje zapovijedi da Gospodinu, kada dođeš na svadbu, možeš poći u susret zajedno sa svima svetima u nebeskom dvoru i da živiš u vijeke vjekova.«

Kršćanskim pozdravom: »Idi u miru i Gospodin bio s tobom« završava obred krštenja.

12. KRŠTENJE JE POČETAK NOVOGA ŽIVOTA

U poslanici Rimljanima sv. Pavao naučava da smo na krštenju postali udovi Kristova tijela, da smo s Kristom umrli, s njime bili pokopani, te s njime uskrsnuli. Kao što je Krist umro za grijehe, tako smo mi na krštenju umrli grijehu i pokopali starog,

grešnog čovjeka. I kao što je Krist uskrsnuo, tako smo mi na krštenju preporođeni u novi život. »Mrtvi ste grijehu, a živite za Boga u Isusu Kristu.« (Rim. 6, 4—11)

1. Krist nas čisti na krštenju

Voda pere nečistoću i oživljava. Polijevanje vodom na krštenju čisti dušu od grijeha Kristovom snagom.

Sv. Pavao govori: »Koji je (na krštenju duhovno) umro, opravdan je od grijeha.« Krist nam na krštenju oprašta **istočni grijeh,** sve do tada učinjene osobne grijehe i sve kazne za grijehe. Sve nam to oprašta bez naših zasluga jer je on za nas umro.

2. Krist nam na krštenju daje novi, božanski život.

Sv. Pavao naučava: »Kao što je Krist uskrsnuo, tako i mi živimo novim životom.« Na krštenju smo postali udovi Kristova tijela, zato primamo i život toga tijela. Krist nas tada oživljava svojim životom. To je novo rođenje. Sveti Ivan govori da smo na krštenju »rođeni od Boga«. Zato se krštenje naziva **preporođenje.**

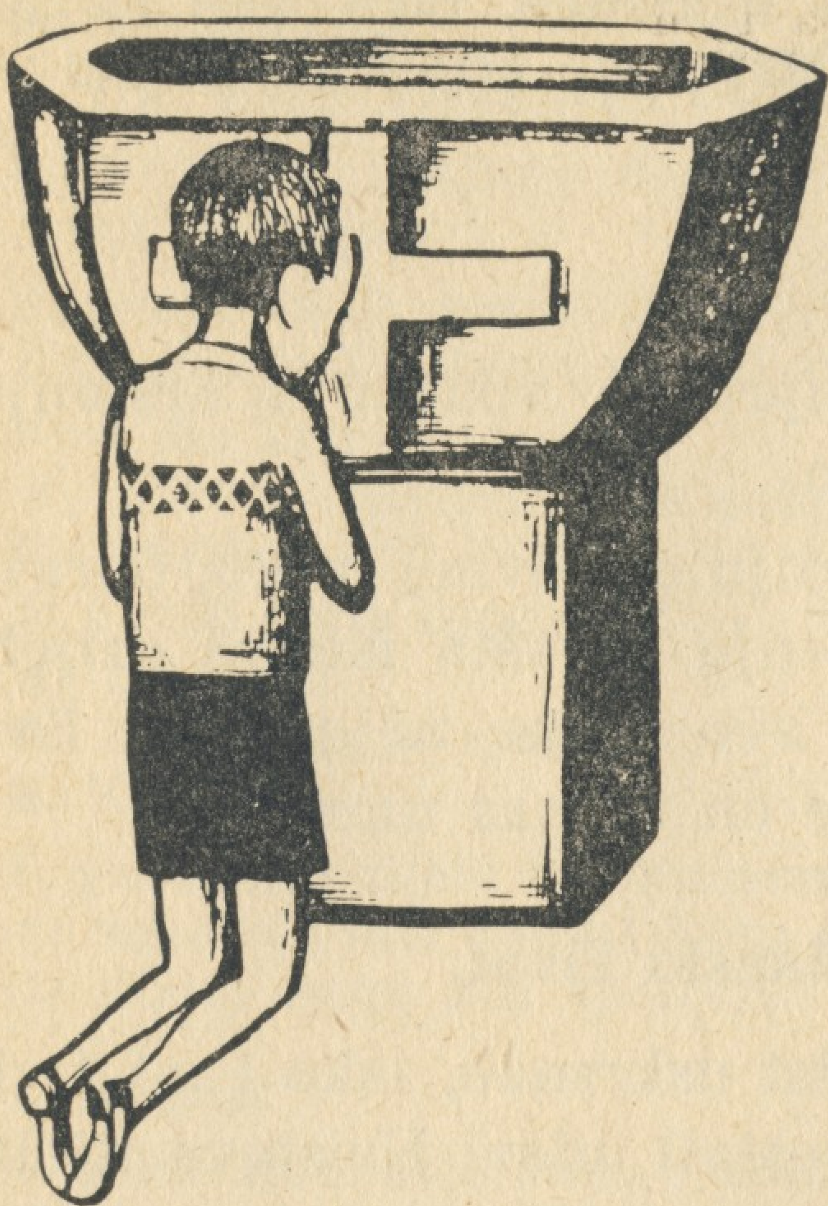
Novi život dolazi od Krista, zato je sličan neizmjerno svetom životu kojim živi sâm Bog. Nadvisuje sve vrsti života koje poznaje narav, pa se i naziva **nadnaravnim životom.** On je dar Božje ljubavi prema nama ili **milost.** Bog nam ga daje i ne možemo ga zaslužiti. Zato ga nazivamo **životom milosti.** Taj život nas posvećuje i čini nebeski lijepima, zato se zove: **posvećujuća milost.**

Budući da smo na krštenju »rođeni od Boga«, nadnaravno smo slični Bogu i zato **djeca Božja.** Bog je odsada naš Otac, On nas uzima za svoju djecu — posinjuje. Sv. Ivan piše: »Vidite kakvu nam je ljubav dao Otac, da se zovemo i jesmo djeca Božja.« Budući da smo djeca, i **baštinici smo neba.**

Život milosti — milost posvećujuća — daje nam pravo na vječnu sreću u Bogu. Milost je svadbena haljina, koja nam daje pravo da budemo gosti na kraljevskoj gozbi u nebeskom kraljevstvu.

3. U srcima djece Božje prebiva Presveto Trojstvo

Pri krštenju se izgovaraju imena svih triju božanskih osoba. Tada stupamo u tijesnu vezu s Presv. Trojstvom. Posvećeni smo dušom i tijelom svakoj od triju božanskih osoba. Po krštenju smo djeca Nebeskog Oca, braća njegova Sina Isusa Krista i hram Duha Svetoga.

U duši koju je posvetila milost posvećujuća prebiva Duh Sveti. »Jer ste sinovi, posla Bog Duha svojega Sina u srca vaša« — kaže sv. Pavao. Duh Sveti prebiva u nama u svojem hramu. Sv. Pavao piše dalje: »Zar ne znate da je vaše tijelo hram Duha Svetoga, koji je u vama, kojega imate od Boga?« S Duhom Svetim u našoj duši prebiva i Otac i Sin. Isus je rekao: »Tko mene ljubi, ljubit će ga moj Otac, k njemu ćemo doći i nastanit ćemo se kod njega.« Tako po milosti posvećujućoj u nama prebiva Presv. Trojstvo kao naš najbolji prijatelj i najdraži gost.

ODGOVORI: 1. Od čega nas čisti voda i od čega nas čisti polijevanje krsnom vodom? 2. Zašto se krštenje naziva preporođenje? 3. Čijem je životu sličan novi život? 4. Zašto novi život nazivamo nadnaravnim? 5. Zašto se naziva životom milosti? 6. Zašto se naziva posvećujućom milošću? 7. Što postajemo po milosti posvećujućoj? 8. Tko prebiva u dušama djece Božje?

NAUČI:

103. Što čini Krist na sv. krštenju?

Krist nam na krštenju oprašta sve grijehe, sve kazne za grijehe i daje posvećujuću milost.

104. Što postajemo po milosti posvećujućoj?

Po milosti posvećujućoj postajemo nadnaravno slični Bogu, djeca Božja i baštinici neba.

ZA ŽIVOT: 1. Kakvo dostojanstvo mi je dalo sv. krštenje! U sebi nosim život sličan Božjem životu. Kako moram biti Bogu zahvalan! 2. Najveća nesreća bi bila kad bih smrtnim grijehom istjerao Presv. Trojstvo iz svoje duše!

SV. PISMO: **Isus je rekao Nikodemu: »Tko se ne preporodi po vodi i Duhu Svetomu, neće moći ući u kraljevstvo Božje. Što je rođeno od tijela, tijelo je, a što je rođeno od duha, duh je.« (Iv. 3, 5—6)**

PRIMJER: Kad je slovenski misionar biskup Baraga posjetio domovinu, dugo je klečao pred krstionicom u kojoj je bio kršten i zahvaljivao je Bogu za milost sv. krštenja.

NEKRŠĆANI koji odbijaju krštenje, neće doći u nebo. A tko prije krštenja umre kao mučenik za Krista, dobiva milost posvećujuću i tako dolazi u nebo. To je **krštenje po krvi.**

Tko želi primiti krštenje te se iz ljubavi prema Bogu kaje za svoje grijehe, makar umre prije krštenja, dobiva milost posvećujuću i dolazi u nebo. To je **krštenje po želji.**

Može se spasiti onaj tko ne zna da je Krist zapovjedio primiti krštenje, a kaje se za svoje grijehe iz ljubavi prema Bogu i spreman je učiniti sve što Bog zapovijeda. U toj želji — vršiti Božju volju — uključena je i želja primiti sv. krštenje, kad bi za nj znao. Zato i takav čovjek ima krštenje po želji.

ZADAĆA: 1. Nacrtaj krsnu haljinicu i krsnu svijeću, koje označuju milost posvećujuću. 2. Učini kao biskup Baraga: pođi do krstionice u kojoj si kršten i zahvali Bogu za milost krštenja.

MOLITVA: kao u prethodnom štivu.

13. KRŠTENJE NAS OSPOSOBLJUJE ZA KRŠĆANSKI ŽIVOT

Isus je kod posljednje večere govorio apostolima: »Ja sam trs, a vi loze. Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj daje mnogo ploda, jer bez mene ne možete činiti ništa.« (Iv. 15, 1—5)

1. Sa životom milosti Krist nam daje i sposobnosti

Kad dođemo na svijet, imamo sve potrebne tjelesne i duševne sposobnosti da možemo živjeti. Slično tome, Krist nam na krštenju sa životom milosti daje i sve sposobnosti da možemo živjeti kao djeca Božja. Te sposobnosti su **kreposti.** One čine našu dušu krepkom i ljepšom.

Prije svega, Krist nam daje vjeru, ufanje i ljubav. **Vjera** nam daje sposobnosti da poslušno prihvatimo sve što je Bog objavio ljudima jer Bog govori samo istinu. **Ufanje** nam daje sposobnost da pouzdano očekujemo nebo i milosti koje su nam za to potrebne jer je Bog svemoguć i dobar. **Ljubav** nam daje sposobnost da ljubimo Boga nada sve jer je neizmjerno savršen. Te tri kreposti sjedinjuju nas s Bogom. Zato se zovu **bogoslovne kreposti.**

Sa životom milosti Krist nam na krštenju daje i druge sposobnosti: razboritost, pravednost, umjerenost i jakost. To su glavne kreposti za kršćanski život. Zato se zovu: **glavne** (stožerne) **kreposti.**

Krštenje nam daje i **darove Duha Svetoga,** koji nam pomažu da lakše i spremnije živimo kao djeca Božja.

2. Sa životom milosti Krist nam daje i pravo na djelujuće milosti

Da bismo mogli živjeti i djelovati kao djeca Božja, osim kreposti potrebna nam je još i posebna Božja pomoć. Ta se posebna Božja pomoć zove **djelujuća milost.** Ona nam pomaže da činimo

za nebo zaslužna djela. Potrebna nam je jer bez te milosti ne možemo dobro djelo niti započeti, niti nastaviti, niti dovršiti. Ona nas **prosvjetljuje** da spoznamo volju Božju, **potiče** da je uzljubimo i **jača** nas da je izvršimo. Bez nje ni misliti ne možemo ništa zaslužno za nebo. Ta nas milost ispunja strahom pred grijehom, podupire u napastima i pomaže da ustrajemo u dobru. Djelujuća milost je, dakle, potrebna svakom čovjeku. Nevjerniku da upozna vjeru, grešniku da se pokaje, dobrome da ostane dobar.

Budući da je Isus umro za sve ljude i jer Bog »hoće da se svi ljudi spase«, zato daje svakome čovjeku, pa i nevjerniku i grešniku, dovoljno milosti. No ne daje svima jednako. Ako više i bolje molimo, ako često primamo sakramente ili smo kod sv. Mise, primamo više milosti. Pravo na te milosti Krist nam je dao na krštenju, a primamo ih u toku čitava života. Milost je dar i za nju moramo moliti. S milošću djelujućom moramo surađivati i ne smijemo je odbijati.

3. Život milosti raste u vječni život

Od rođenja rastemo i jačamo, a rastu i sposobnosti, razvijamo ih i usavršavamo. I život milosti i sve što smo s njim primili raste i povećava se u dušama djece Božje svakim dobrim djelom i svakim primanjem sakramenata. Bog hoće da bismo mi, njegova djeca, postigli savršenost i konačno, s obilnim plodovima dobrih djela, došli k njemu u nebo.

Na žalost, teški grijeh uništava sav taj život milosti u duši. On zadaje smrt životu djece Božje; zato ga zovemo **smrtni grijeh.** Nebeski je Otac ipak neizmjerno milosrdan. Život milosti — posvećujuću milost — vraća svakom raskajanom grešniku koji primi sakramenat ispovijedi ili bar probudi u sebi savršeno pokajanje.

ODGOVORI: 1. Što nam sa životom milosti Krist daje na krštenju? 2. Koje su bogoslovne kreposti? 3. Kakvu sposobnost nam daje vjera, kakvu ufanje, kakvu ljubav? 4. Koje još sposobnosti primamo sa životom milosti? 5. Nabroj glavne kreposti. 6. Zašto se posebna Božja pomoć naziva djelujućom miošću? 7. Možemo li učiniti što dobro bez djelujuće milosti? 8. Kome je sve potrebna djelujuća milost? 9. Daje li Bog dovoljno milosti svakom čovjeku? 10. Daje li svima jednako? 11. Kada smo dobili pravo na djelujuće milosti? 12. Kako možemo dobiti više milosti? 13. Kada se povećava milost posvećujuća? 14. Kada Bog vraća grešniku milost posvećujuću?

NAUČI:

105. Što čini u nama djelujuća milost?

Djelujuća milost nam pomaže činiti dobra djela koja su zaslužna za nebo.

106. Daje li Bog svakom čovjeku dovoljno milosti?

Bog daje svakom čovjeku dovoljno milosti jer hoće da bi se svi ljudi spasili.

107. Tko se ne spasava?

Ne spasava se onaj tko neće surađivati s milošću.

ZA ŽIVOT: 1. Što mi je sve Bog dao na krštenju! Koliko bih morao biti Bogu za to zahvalan! 2. Smrtni grijeh — najveća nesreća. Ako upadnem u grijeh, odmah ću probuditi savršeno pokajanje da opet postanem dijete Božje.

SV. PISMO: **»Što je čovjek da ga se spominješ, ili sin čovječji da ga pohađaš? Umanjio si ga nešto malo od anđela, slavom i čašću si ga ovjenčao.«** (Hebr. 2, 6—7) **»Opominjemo vas da ne primate uzalud Božje milosti.«** (2. Kor 6, 1) **»Nitko ne može doći k meni ako ga ne privuče Otac.«** (Iv 6, 44)

ZADAĆA: 1. Napiši kako se obratio sv. Petar, koji je zatajio Isusa, kako je završio Juda Iškariotski, koji je izdao Isusa. 2. Isto napiši o desnom i lijevom razbojniku. 3. Opiši koji događaj iz svog života kad te je očito vodila milost.

MOLITVA: **Milost svoju, molimo te, Gospodine, ulij u duše naše! — Od nemara za nadahnuća tvoja oslobodi nas, Gospodine!**

14. KRŠTENJE NAM NALAŽE DA VJERNO NASLJEDUJEMO KRISTA

Ivan Krstitelj je opet stajao ondje s dvojicom učenika. Kad je vidio Isusa gdje prolazi, reče: »Evo Jaganjac Božji!« Te su njegove riječi čula ona dva učenika i pošla za Isusom. Isus se obazre i vidje da idu za njim, pa ih upita: »Što vi tražite?« Oni mu odvratiše: »Rabi, to jest učitelju, gdje stanuješ?« Reče im: »Dođite i vidite.« Otidoše s njim i vidješe gdje stanuje i ostadoše kod njega onaj dan. (Iv. 1, 35—39)

1. Djeca Božja nasljeduju Isusa

»Koji god se u Kristu krstiste, Krista obukoste«, govori sv. Pavao. Po kršte-

nju postajemo Isusovi učenici. On je naš Učitelj. Svojim životom dao nam je primjer kako mi moramo živjeti. Sv. Petar piše: »Isus nam je ostavio primjer da slijedimo njegove stope.« Svojom smrću na križu zaslužio nam je milost da živimo po njegovu primjeru.

Po Isusovu primjeru moramo se brinuti najprije za ono što je Bogu za slavu i za naše spasenje. Isus je rekao: »Tražite najprije kraljevstvo Božje i njegovu pravdu, a sve ostalo će vam se dodati.«

Najljepši primjeri kako moramo nasljedovati Isusa jesu bl. Djevica Marija i sveci.

2. Djeca Božja vrše zapovijedi

Kad svećenik na crkvenim vratima prima krštenika, govori mu: »Ako, dakle, hoćeš da uniđeš u život, vrši zapovijedi. Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom mišlju svojom, a bližnjega svoga kao samoga sebe.« Budući da smo djeca Božja, **ljubimo Boga** koji je na krštenju postao našim Ocem. Vjerujemo i ufamo se u njega, djetinje ga ljubimo. Slavimo ga, zahvaljujemo mu radi njegovih velikih djela, s pouzdanjem ga molimo, dajemo mu zadovoljštinu ako smo ga grijehom uvrijedili. Da to izvršimo, molimo bez prestanka i rado sudjelujemo kod svete žrtve da s Isusom proslavimo Oca.

Ako djetinje ljubimo Oca, čuvamo se grijeha, ne samo smrtnoga nego i maloga. U ljubavi prema Bogu ne smijemo biti mlaki. Ako ljubimo Oca, **ljubimo se i među sobom**, ne samo u srcu nego i djelom. Posebno se žrtvujemo za one koji su u duši ili na tijelu više potrebni pomoći. Živimo kao braća i sestre jedne Božje obitelji. Poštujemo jedan u drugome Božje djetinjstvo, čuvamo dobar glas i vlasništvo bližnjega. Kao djeca Božja osobito se čuvamo nepravde i neprijateljstva.

Da možemo vršiti Božje zapovijedi, moramo se odricati. Isus je rekao: »Tko hoće da ide za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka uzme svoj križ svaki dan i neka tako ide za mnom.« Posebno moramo svladavati oholost, koja je »izvor svakoga grijeha«, i vježbati se u poniznosti. Isus zapovijeda: »Učite se od mene, jer sam blag i ponizan u srcu.«

3. Djeca Božja teže za savršenošću

Isus nas poziva na savršenost: »Budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski.« Isus je najljepži uzor savršenosti. A savršenost je u potpunoj ljubavi prema Bogu i ljudima.

Krštenje je najvažniji događaj na početku našeg života. Tada je započelo naše sjedinjenje s Isusom Kristom. Poniznim nasljedovanjem Isusa moramo neprestano povećavati život milosti dok na smrti, drugom najodlučnijem času svoga života, ne prijeđemo u sjedinjenje s Bogom u vječnom životu.

ODGOVORI: 1. Čiji smo učenici postali na krštenju? 2. Za što se po Isusovu primjeru moramo najprije brinuti? 3. Kako djeca Božja ljube Boga? 4. Kako se ljube međusobno? 5. Što govori Isus o odricanju? 6. Što uči Isus o poniznosti? 7. Kako nas Isus zove k savršenosti? 8. Tko nam pokazuje kako moramo nasljedovati Isusa?

NAUČI:

108. Što nam nalaže krštenje?

Krštenje nam nalaže dužnost da vjerno nasljedujemo Isusa.

109. Tko je najsvetiji uzor savršenosti?

Najsvetiji uzor savršenosti je Isus Krist.

ZA ŽIVOT: Pitat ću se više puta: što bi učinio Isus na mom mjestu ili što bi na mom mjestu učinila Marija?

SV. PISMO: **»Obucite se u Gospodina Isusa Krista.«** (Rim 13, 14) **»Tko meni služi, ide za mnom, i gdje sam ja, bit će i moj sluga.«** (Iv 12, 16) **»Dao sam vam primjer da tako činite i vi kako sam ja učinio vama.«** (Iv 13, 15)

ZADAĆA: 1. Napiši kratko kako je tvoj krsni zaštitnik nasljedovao Isusa. 2. Napiši u čemu ćeš se trapiti i vjernije nasljedovati Isusa. 3. Na svoj način nacrtaj nasljedovanje Isusa. Na primjer, nacrtaj brdo iznad kojega izlazi sunce. Uzbrdo ide Isus, koji nosi križ i sa sobom vodi ovčice.

MOLITVA: **Isuse, blaga i ponizna Srca, učini srce moje po Srcu svojem! — Sve na veću slavu Božju! — Isuse, sve iz ljubavi prema tebi!**

15. MOLITVA JE RAZGOVOR S BOGOM

Jednom zgodom je Isus molio na nekom mjestu i kad je završio, zamoli ga jedan od njegovih učenika: »Gospodine, nauči nas moliti kao što je Ivan naučio svoje učenike.« A on reče: »Kada molite, govorite:

Oče naš, koji jesi na nebesima, sveti se ime tvoje, dođi kraljevstvo tvoje, budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji. Kruh naš svagdanji daj nam danas, i otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim, i ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od zla.« (Lk 11, 1-4; Mt 6, 9-13)

1. Moliti znači uzdići dušu k Bogu

Po krštenju smo postali djeca Božja. Bog je odsada naš Otac. S njim smijemo razgovarati kao djeca. Time mu pokazujemo zahvalnost. To činimo kad molimo. U molitvi nam pomaže Duh Sveti. Isus je često i mnogo molio. Njega moramo nasljedovati.

Kad molimo, uzdižemo svoje srce k Ocu i s njime razgovaramo. Činimo li to samo u mislima, onda je to **unutarnja molitva.** Ako s Bogom razgovaramo i riječima, onda je to **usmena molitva.** Molitvu, kad u duhu razmišljamo o Isusovu životu, zovemo **razmatranje.**

Po vjeri spoznajemo kako je nebeski Otac uzvišen i dobar. Zato se u njega ufamo i ljubimo ga. To pokazujemo molitvom.

Poklonstvena molitva — kad u molitvi dragog Boga, svoga Oca, slavimo i klanjamo mu se.

Zahvalna molitva — kad molitvom zahvaljujemo Ocu nebeskom za primljena dobročinstva.

Prozbena molitva — kad u molitvi prosimo nove darove, posebno za oproštenje grijeha i za druge milosti.

Pomirbena molitva — kad molitvom želimo popraviti mnoge uvrede koje smo svojim grijesima nanijeli Bogu.

2. Najsavršenija prozbena molitva je Oče naš

Tu je molitvu Isus, naš Učitelj, učio apostole. Zato se zove Gospodnja molitva.

Oče naš ima uvod i sedam prošnji. U uvodu molimo »Oče naš, koji jesi na nebesima.« Bog je Otac. Ta na svoju nas je sliku stvorio, očinski se brine za nas, a na krštenju nas je primio za svoju djecu. »Naš« kažemo jer je Otac svih, a posebno kršćana.

U prve tri prošnje molimo za ono što je Bogu na slavu, a u ostale četiri molimo za darove koji su nama kao djeci Božjoj potrebni, osobito za to da dođemo k Ocu u nebo.

U prošnji:	**molimo:**
Sveti se ime tvoje —	da bi svi ljudi slavili Boga svetim životom.
Dođi kraljevstvo tvoje —	da Bog svojom milošću kraljuje u našim srcima, da bi sve ljude doveo u Crkvu i jednoć ih primio u nebo.
Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji —	da bi svi vršili volju Božju kako je vrše anđeli i sveci u nebu.
Kruh naš svagdanji daj nam danas —	za sve što nam je potrebno za dušu i tijelo.
Otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim —	za oproštenje grijeha, kao što smo i mi spremni oprostiti svima koji su nas uvrijedili.
I ne uvedi nas u napast —	da nas Bog očuva pogibli grijeha i dade milost da svladamo napasti.
Nego izbavi nas od zla —	da nas očuva od svega zla duše i tijela, posebno grijeha i vječnog prokletstva.

3. Zajednička molitva i bogoslužje imaju posebnu moć

Molimo svaki za sebe, ali i zajednički. Isus je rekao: »Ako dvojica od vas na zemlji jednodušno zamole što mu drago, dat će im Otac moj nebeski. Jer gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, ondje sam ja među njima.« Zato zajednička molitva ima posebnu moć.

Zajednički molimo u obitelji, npr. kod jela, Anđeo Gospodnji i krunicu. Mi djeca Božja molimo zajednički u zajedničkom domu, u crkvi. Tu će nas Otac još radije uslišati. Tu vršimo i bogoslužje ili liturgijsku molitvu. To je javna molitva čitavog otajstvenog Kristova tijela, Krista i čitave Crkve.

Najsavršenija bogoslužna molitva je žrtva sv. Mise, kad s Kristom i čitavom Crkvom dajemo Ocu slavu i čast. Kod Mise sudjelujemo ne samo srcem nego i na vanjski način, npr. svi zajednički odgovaramo svećeniku na pozdrave. To je zborna molitva. Posebnu bogoslužnu molitvu mole svećenici, koji svaki dan mole brevijar. Oni u ime Crkve slave Oca i mole za čitavu Crkvu.

ODGOVORI: 1. Koga nasljedujemo u molitvi? 2. Što je unutarnja molitva, što usmena? 3. Što je razmatranje? 4. S kakvim nakanama molimo? 5. Koliko dijelova ima Oče naš? 6. Što molimo u prve tri prošnje? 7. Što molimo u ostale četiri prošnje? 8. Što molimo u pojedinim prošnjama? 9. Što znači »Amen«? 10. Zašto zajednička molitva ima posebnu moć? 11. Koja je najsavršenija bogoslužna molitva?

NAUČI:

110. Što znači moliti?

Moliti znači uzdići dušu k Bogu, da ga slavimo, zahvaljujemo mu, nešto ga prosimo i dajemo zadovoljštinu za grijehe.

111. Što moramo prije svega moliti od Boga?

Od Boga moramo prije svega moliti ono što je na Božju slavu i što nam je potrebno da se spasimo.

ZA ŽIVOT: 1. Oče naš moram zaista lijepo moliti. Kojiput ću razmatrati o njemu. 2. Kod molitve neću samo prositi nego prije svega slaviti Boga i zahvaliti mu jer je uzvišen i dobar.

SV. PISMO: **Molite bez prestanka.«** (1. Sol 5, 16) **»Budite postojani u molitvi.«** (Rim 17, 12) **»Ustrajte u motvi.«** (Kol 4, 2) **»Bog je duh, i koji mu se klanjaju, moraju mu se klanjati u duhu i istini.«** (Iv 4, 24) **»A jer ste sinovi, Bog je u vaša srca poslao Duha svoga Sina, koji viče: Abba, Oče.«** (Gal 4, 6)

NAUKA SVETACA: »Svaki koji moli sigurno će se spasiti, svaki koji ne moli, sigurno će propasti. Svi blaženi u nebu postali su blaženi po molitvi, svi prokleti u paklu propali su jer nisu molili.« (Sv. Alfons Liguori) »Nemoguće je da bi učinio težak grijeh onaj koji gorljivo moli i ustrajno vapije k Bogu.« (Sv. Ivan Zlatousti) »Samo onaj zna ispravno živjeti tko znade ispravno moliti.« (Sv. Augustin) »Za život tijela potreban je zrak, još više je za život duše potrebna molitva.« (Sv. Vinko Paulski)

TUMAČENJE: 1. Kad molimo krunicu, razmatramo istine našega spasenja. 2. Kad molimo križni put, obilazimo 14 postaja i razmatramo Isusovu muku i smrt. 3. Usmeno možemo moliti i svojim riječima, no nećemo dugo dobro moliti ako ne molimo i molitve koje znamo napamet i ako ne molimo iz molitvenika. 4. Kod zajedničke molitve molimo polako, razgovijetno i pazimo na stanke.

ZADAĆA: 1. Ponovi iz molitvenika ili iz katekizma sve molitve koje znaš napamet, da bi ih znao dobro i točno. 2. Napiši napamet »Oče naš«, »Zdravo Marijo«, »Slava Ocu« i zatim provjeri na tekstu u molitveniku ili katekizmu koliko si učinio pogrešaka. 3. Isto pokušaj i s drugim molitvama.

PJESMA: Naučite koralnu melodiju molitve Oče naš, koju pjevamo kod sv. Mise.

16. KAKO MORAMO MOLITI

I izišavši Isus, po običaju otiđe na Maslinsku goru. S njim su pošli njegovi učenici. Kad je došao na mjesto, reče im: »Molite da ne padnete u napast.« I udaljio se od njih koliko bi se dobacio kamenom, kleknuo je i molio: »Oče, ako hoćeš, uzmi od mene ovaj kalež. Ali neka ne bude moja volja, nego tvoja.« I s neba mu se ukaže anđeo, koji ga je krijepio. A jer je bio u smrtnoj borbi, molio je gorljivije. (Lk 22, 39—44)

1. Molitva je pravo, ali i dužnost djece Božje

Budući da smo djeca Božja, smijemo s nebeskim Ocem srdačno razgovarati, kao što dobro dijete razgovara sa svojim ocem. No molitva je i dužnost. Isus, naš Učitelj, zapovjedio je da se mora »svagda moliti i ne prestati«. Poticao je: »Molite i dat će vam se, tražite i naći ćete, kucajte i otvorit će vam se.« Zapovjedio je da osobito molimo u napastima: »Bdijte i molite da ne padnete u napast.«

Gospodina Boga svoga moramo slaviti, zahvaljivati mu za primljene darove i prositi za nove. Bog daje milosti onima koji ga mole. Nitko tko je došao k razumu neće se spasiti ako ne moli.

2. Moliti moramo u Isusovo ime

Isus je rekao: »Ako što zamolite Oca u moje ime, dat će vam. U Isusovo ime molimo kad smo s Isusom sjedinjeni, to jest:

— kad se ne uzdamo u svoje zasluge, nego u Isusove;

— kad molimo po Isusovoj nakani — najprije što je na Božju slavu i za naše spasenje;

— kad smo po milosti posvećujućoj sjedinjeni s Isusom, kao loza s trsom.

Uzor molitve u Isusovo ime daje nam Crkva, koja svoje molitve završava: »Po Kristu Gospodinu našemu.« I kod mise: »Po njemu i s njime i u njemu« daje Ocu svu čast i slavu.

3. Isus nam je uzor u molitvi

Najljepši uzor kako moramo moliti je Isusova molitva na Maslinskoj gori. Isus je molio: pobožno, pouzdano, postojano, ponizno i predano u volju Božju.

Pobožno molimo kada je u molitvi naše srce kod Boga i kad mislimo na ono što govorimo Bogu. Zato treba da se prije molitve saberemo, a dok molimo, treba da se čuvamo svega što bi nas moglo rastresti. Vanjsko držanje mora izražavati našu unutarnju sabranost. Zato u molitvi klečimo ili dolično stojimo. Ruke držimo sklopljenje i ne okrećemo se. Rastreseno moli tko moli samo usnama, a pri tome svojevoljno misli na druge stvari. Bog se tuži na takvu molitvu: »Narod me ovaj štuje usnama, a srce je njegovo daleko od mene.«

Pouzdano molimo kad se čvrsto ufamo da će nam nebeski Otac dati ono što ga molimo. Isus nas je učio: »Što god u molitvi zaželite, vjerujte da ćete primiti, i bit će vam.« Dobru molitvu Bog uvijek uslišava. Doduše, nekad nam ne daje ono što molimo jer on bolje zna što je za nas korisnije.

Postojano molimo kad ne prestajemo moliti iako nismo odmah uslišani. Isus je rekao da molimo, tražimo i kucamo: »Jer svaki koji moli, prima. Koji traži, nalazi. Koji kuca, otvara mu se.« Zato u molitvi ne smijemo klonuti, makar i nismo raspoloženi za molitvu. Isus je na Maslinskoj gori molio, premda je bio žalostan do smrti. Bog je obećao da će nas uslišati, ali nije obećao kako i kada.

Ponizno molimo kad smo svjesni da je Bog naš Gospodin, a mi slabi stvorovi i grešnici, potrebni njegove milosti. Isus je govorio prispodobu o cariniku, koji je molio ponizno: »Bože, budi milostiv meni grešniku.« I zato se »vratio opravdan svojoj kući«.

Predano u volju Božju molimo kad potpuno prepuštamo Bogu kada i kako će nas uslišati. Isus je na Maslinskoj gori molio: »Neka ne bude moja volja, nego tvoja.« Ako nam Bog ne dade ono što ga molimo, dat će nam nešto drugo, što je korisnije za nas.

ODGOVORI: 1. Što je zapovjedio Isus kako moramo moliti? 2. Da li će odrasli koji ne moli doći u nebo? 3. Kada molimo u Isusovo ime? 4. Kako Crkva završava svoje molitve? 5. Kada po Isusovu primjeru molimo pobožno? 6. Kada pouzdano? 7. Kada postojano? 8. Kada ponizno? 9. Kada predano u volju Božju?

NAUČI:

112. Zašto molimo?

Molimo zato jer je Bog naš Gospodin i Otac i jer bez molitve ne možemo doći u nebo.

113. Kako moramo moliti?

Moliti moramo u Isusovo ime, pobožno, pouzdano, postojano, ponizno i predano u volju Božju.

ZA ŽIVOT: 1. Trudit ću se da molim uvijek sabrano. Ako brzo popuštam, ponovit ću tu odluku kod svake ispovijedi... 2. Moram naučiti moliti i svojim riječima; tada ću osobito sabrano i srdačno moliti.

SV. PISMO: **»Neka vrijedi tebi molitva moja kao kâd tamjanov, dizanje ruku mojih kao prinos večernji.«** (Ps 141, 2) **»Mnogo može ustrajna molitva pravednika.«** (Jak 5, 16) **»Kad moliš, uđi u sobu svoju, zatvori vrata i moli se Ocu svome u tajnosti... Kad molite, ne brbljajte kao neznabošci.«** (Mt 6, 6—7)

PRIMJERI: Prijatelj koji u ponoć želi posuditi tri kruha. (Lk, 11, 5—13) — Prispodoba o nepravednom sucu. (Lk 18, 1—8) O farizeju i cariniku. (Lk 18, 9—14) Žena Kananejka. (Mt 15, 21—28)

NAUKA SVETACA: »Jedan Oče naš, koji pobožno izmoliš, vrijedi više nego mnogo Očenaša koje brzo i ne misleći izgovoriš.« (Sv. Franjo Saleški) »Kako možeš zahtijevati da te Bog sluša kad ti ne slušaš sam sebe?« (Sv. Ciprijan)

TUMAČENJE: Vanjskim držanjem izražavamo što mislimo u srcu.

Na primjer:

Kada sklapamo ruke, pokazujemo pobožnost i predanost.

Kada klečimo, poklecamo ili se naklanjamo, pokazujemo poniznost.

Kad se udaramo u prsa, priznajemo da smo grešnici.

Kad stojimo (npr. kod Evanđelja ili kad molimo Vjerovanje), izražavamo strahopočitanje pred Bogom i spremnost da vršimo njegovu volju.

ZADAĆA: 1. Nauči sabrano moliti Oče naš, Zdravo Marijo i Slava Ocu! 2. Razmisli što moliš u molitvama koje znaš napamet.

MOLITVA: **Dođi, Duše Sveti, podijeli mi pobožnost da djetinjim srcem ljubim nebeskog Oca, njegova Sina i tebe!**

PJESMA:

Tebe molit, Oče vječni,
U Tvoj hram mi dođosmo.
Spoznali smo grijeh nesretni,
Milosti te molimo.
Vrijeđali smo te prečesto,
Ali ne odbaci nas.
Služit ćemo tebi sada,
Slušati tvoj sveti glas. (H. C. P. str. 15)

17. ZA KOGA I KADA MOLIMO

Sv. Pavao piše: »Molimo, dakle, prije svega da se čine prošnje, molitve, zagovori, zahvaljivanja za sve ljude. Za kraljeve i za sve koji su na vlasti da tihi i mirni život provodimo u svakoj pobožnosti i čestitosti. Ovo je naime dobro i ugodno pred Spasiteljem

našim Bogom, koji hoće da se svi ljudi spase i dođu do spoznanja istine. Jer je jedan Bog i jedan posrednik Boga i ljudi, čovjek Krist Isus.« (1. Tim 2, 1—5)

1. Moliti moramo za sve ljude

Bog ljubi sve ljude. Krist je umro iz ljubavi prema svim ljudima. I mi moramo ljubiti sve ljude. Zato moramo i moliti za sve ljude, za žive i mrtve, za prijatelje i neprijatelje.

Posebno molimo za one koje smo dužni naročito ljubiti. Za roditelje, braću i sestre, za dobročinitelje i za one kojima su naše molitve najpotrebnije: za Papu, biskupe i svećenike. Isto tako za poglavare naroda i država, za bolesnike i umiruće, za grešnike i nevjernike, za duše u čistilištu.

2. Kada moramo moliti?

Isus je često i mnogo molio. On je zapovjedio da »se mora svagda moliti i ne prestati«. To činimo ako često molimo i ako s dobrom nakanom (na slavu Božju) činimo sva svoja djela.

Prigode da pobožno mislimo na Boga ima uvijek dosta. Svaki čas primamo od Boga darove. Za njih mu uvijek iznova zahvaljujmo. Prije nego započnemo važniji posao, molimo ga za pomoć. Ako smo sagriješili, molimo ga što prije za oproštenje. Kada nas stigne nevolja ili zadesi napast, utecimo se njemu u pomoć. Bog je svuda prisutan, zato možemo svagdje s njim razgovarati.

Za molitvu imamo i **određeno vrijeme.** Kršćanski je običaj da molimo **ujutro,** čim ustanemo, da se preporučimo Bogu. **Navečer,** da mu zahvalimo i zamolimo ga za oproštenje ako smo ga uvrijedili. Molimo **prije i poslije jela,** a osobito **nedjeljom i blagdanom,** kad nas Crkva poziva na bogoslužje.

3. Plodovi molitve

Molitva nas sjedinjuje s Bogom. Prosvjetljuje nas da o svemu sudimo kako sudi Bog. Ulijeva nam ljubav prema Bogu i Božjoj riječi. Uči nas da malo držimo do prolaznih stvari. Pomaže nam svladavati napasti, čuvati se grijeha, činiti dobro i u dobru ustrajati. U nevolji i nesreći nam daje pomoć, a u žalosti utjehu.

ODGOVORI: 1. Zašto moramo moliti za sve ljude? 2. Nabroji za koga sve moramo moliti? 3. Kako molimo neprestano? 4. Nabroji razne prigode za molitvu! 5. Nabroji plodove molitve!

NAUČI:

114. Za koga moramo moliti?
Moliti moramo za sve ljude, osobito za one koje smo dužni posebno ljubiti ili su im naše molitve naročito potrebne.

115. Kada moramo moliti?
Moliti moramo često, posebno ujutro i naveče, prije i poslije jela, u napastima i nevoljama, te kod bogoslužja.

ZA ŽIVOT: 1. Ne smijem zaboraviti molitvu ujutro i naveče, prije i poslije jela. 2. Moram više moliti za roditelje. 3. Ne smijem zaboraviti na molitvu za čitavu Crkvu.

SV. PISMO: **»Ne brinite se tjeskobno ni za što, nego u svemu molitvom i prošnjom sa zahvalom iznesite Bogu svoje potrebe.«** (Fil. 4, 6) **»Molite u svako vrijeme i uz to bdijte sa svom ustrajnošću i molitvama za sve svete.«** (Ef. 6, 18)

KRATKE MOLITVE za razne prigode (nauči ih napamet):

1. U napasti: **Isuse, Marijo!**
2. U srditosti: **Isuse blaga i ponizna Srca, učini srce moje po Srcu svojem!**
3. U nevolji: **Isuse, Bože moj, ljubim te nada sve. — Slatko Srce Marijino, budi moje spasenje!**
4. Kad se poškropiš blagoslovljenom vodom, križaj se: **U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.**
5. Kad prolaziš kraj raspela: **Klanjamo Ti se, Kriste, i blagoslivljamo te jer si po svojem svetom križu otkupio svijet!**
6. Kad vidiš sv. hostiju: **Gospodine moj i Bože moj!**
7. Kad zvoni za mrtvim ili prolaziš kraj groblja: **Pokoj vječni daruj im, Gospodine, i svjetlost vječna svijetlila im! Počivali u miru! Amen.**
8. Kad prolaziš kraj crkve ili ulaziš u nju: **Budi hvaljen i slavljen, Isuse u Presv. Oltarskom Sakramentu, sada i u vijeke vjekova. Amen.**
9. Prije nego počneš neki posao i više puta preko dana probudi dobru nakanu: **Sve na veću slavu Božju! — Isuse, to je tebi za ljubav.**
10. Pozdrav Majci Božjoj: **Marijo, bez grijeha začeta, moli za nas koji se k tebi utječemo!**
11. Često moli za sretnu smrt: **Isuse, Marijo i Josipe! Vama darivam srce i dušu svoju. — Isuse, Marijo i Josipe, pomozite mi u posljednjoj borbi. — Isuse, Marijo i Josipe, dajte da u miru s vama usnem i počivam!**

POBOŽNI ZAZIVI koje treba moliti u svakoj prigodi: **Isuse moj, milosrđe! — Isuse, Sine Davidov, smiluj mi se! — Gospodine, nauči nas moliti!** — Svaku prošnju molitve Oče naš možeš moliti kao pobožni zaziv.

ZADAĆA: 1. Nauči jutarnju molitvu iz molitvenika. 2. Nauči večernju molitvu. 3. Izmoli »molitvu vjernika«. 4. Navedi nekoliko litanija.

MOLITVA za roditelje i dobročinitelje: **»Dostoj se, Gospodine, sve koji nam dobro čine, poradi imena svojega nagraditi životom vječnim.«**

18. POTVRDA NAS UTVRĐUJE U KRŠĆANSKOM ŽIVOTU

Kad su čuli apostoli, koji su bili u Jeruzalemu, kako je Samarija primila Božju riječ, poslali su k njima Petra i Ivana. I kad su oni došli, molili su za njih da bi primili Duha Svetoga, jer na njih još nije bio došao, nego su samo bili kršteni u ime Gospodina Isusa. (Dj. 8, 14—17)

1. Potvrdu redovito dijele biskupi

Sveto Pismo spominje da su već apostoli dijelili potvrdu. U prvim stoljećima kršćanstva dijelili su je odmah poslije krštenja. Zato je u nabrajanju sakramenata još danas stavljamo odmah iza krštenja.

Redovito je dijele biskupi, nasljednici apostola. Papa može dati ovlast i drugim svećenicima da je dijele. Tako je na primjer u smrtnoj pogibli smiju podijeliti i župnici.

Potvrda nije bezuvjetno potrebna za spasenje, ali bi propustio mnoge milosti tko je ne bi primio. Tko bi svojom krivnjom zanemario, griješio bi jer bi omalovažio Duha Svetoga i njegove darove.

Potvrdu može primiti svaki kršćanin koji je još nije primio. Djeca je obično primaju kad dođu k razumu da se mogu za nju pripraviti. Prije potvrde idemo na sv. ispovijed i pričest.

2. Obred dijeljenja potvrde

Biskup najprije, dok potvrđenici kleče, raširenim rukama **zaziva Duha Svetoga,** da im podijeli svoje darove: dar mudrosti, dar razuma, dar savjeta, dar jakosti, dar znanja, dar pobožnosti i dar straha Božjega.

Zatim svakom potvrđeniku polaže **ruku na glavu, krizmom** načini **znak križa** na čelu i govori: »Znamenujem te znakom križa i potvrđujem te krizmom spasenja u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.« Uz riječi »Mir s tobom!« udari lagano svakoga po obrazu. Dok biskup pomazuje čelo krizmom, kum drži desnu ruku na ramenu potvrđenika, a zatim poveže pomazano mjesto.

Pošto su svi primili sv. potvrdu, biskup ponovno moli Duha Svetoga, **blagoslovi** potvrđenike i s njima moli Vjerovanje, Oče naš i Zdravo Marijo.

3. Krist nas na potvrdi utvrđuje u kršćanskom životu

Krist nam na potvrdi utiskuje neizbrisivi biljeg svjedoka, vojnika i svojeg suradnika. Po tom biljegu postajemo još više

slični Kristu svećeniku. Zato imamo i veće pravo i dužnost sudjelovati u bogoslužju, osobito kod sv. Mise i apostolskom radu Crkve.

Život milosti koji smo primili na krštenju ima neprijatelje: grešne sklonosti u nama, pokvareni svijet oko nas i đavla. Krist nas na potvrdi jača protiv tih neprijatelja i učvršćuje u nama život milosti. To označuje i sama riječ »potvrda«. Sveta potvrda nam daje milost da se odvažno borimo protiv neprijatelja, da nepokolebljivo priznajemo svoju vjeru pred svijetom i da s Kristom uspješno surađujemo na spasenju drugih. Potvrda nas osposobljuje za apostolsko djelovanje.

Tako potvrda dopunja krsnu milost, povećava milost posvećujuću, daje nam pravo na djelujuće milosti, da možemo priznati svoju vjeru, i daje nam darove Duha Svetoga u većem stupnju. Na krštenju smo bili duhovno nedorasla djeca, na potvrdi postajemo duhovno odrasli i punoljetni.

ODGOVORI: 1. Kako su apostoli dijelili potvrdu? 2. Tko redovito dijeli sv. potvrdu? 3. Kada župnik smije podijeliti potvrdu? 4. Je li povrda bezuvjetno potrebna za spasenje? 5. Tko može primiti potvrdu? 6. Kako se pripravljamo na potvrdu? 7. Opiši obred dijeljenja sv. potvrde! 8. Kakav nam neizbrisivi biljeg utiskuje potvrda? 9. Nabroji neprijatelje spasenja! 10. Što znači riječ potvrda?

NAUČI:

116. Kako biskup dijeli potvrdu?

Biskup dijeli potvrdu tako da položi ruku na glavu potvrđeniku, pomaže ga krizmom na čelu i ujedno govori: Znamenujem te znakom križa i potvrđujem te krizmom spasenja u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

117. Što nam Krist daje na potvrdi?

Krist nam na potvrdi daje Duha Svetoga, da vjeru sigurno upoznamo, nepokolebljivo je priznajemo, borimo se protiv neprijatelja spasenja i surađujemo na spasenju duša.

ZA ŽIVOT: 1. Neću se stidjeti križa koji je kod potvrde načinio biskup na mom čelu. 2. Budući da sam bio na potvrdi, neću se stidjeti javno pokazati da sam kršćanin.

SV. PISMO: **»Krist je dao jedne za apostole, a jedne za pastire, da se sveti usavrše za djelo službe, na sazidanje tijela Kristova, da ne budemo više**

mala djeca koju ljulja i zanosi svaki vjetar nauke po zloći ljudi, po lukavstvu da zavede u zabludu, nego držeći se istine u ljubavi da u svemu uzrastemo u onome koji je glava, Krist.« (Ef. 4, 11—15)

ZNAČENJE OBREDA:

1. **Polaganje ruke** na potvrđenikovu glavu znači da na njega silazi Duh Sveti i da potvrđenik postaje posebno Božje vlasništvo.
2. **Križ na čelu** opominje potvrđenika da se ne smije nikad stidjeti da javno pokaže svoju vjeru u raspetog Krista.
3. **Pomazanje sv. krizmom** označuje moć Duha Svetoga. Krizma znači pomazanje. Riječ je slična riječi Krist—Pomaznik. Krizma je maslinovo ulje, kojemu se dodaje balzam, a posvećuje ga biskup na Veliki četvrtak. Uljem su nekad borci trljali kožu da bi bili spretniji i gipkiji u borbi. Balzam je miris kojim se mažu mrtvaci da ne trunu. Ulje na potvrdi znači milost koja daje duševnu jakost da se borimo protiv neprijatelja našeg spasenja. Balzam pak označuje da nas milost čuva od truleži grijeha.
4. **Krizmeni kumovi** imaju dužnost da se brinu za kršćanski odgoj potvrđenika ako se za nj ne bi mogli ili ne bi htjeli brinuti roditelji. Osobito moraju riječju i primjerom poticati potvrđenika na kršćanski život.

Kum na potvrdi može biti tko je već primio taj sakramenat. Mora biti dobar katolik i imati najmanje 14 godina. Dječak ima kuma, djevojčica kumu. Samo iz važnih razloga može biskup dopustiti zamjenu u tom. Potvrđenici i kumovi su u duhovnom srodstvu.

ZADAĆA: 1. Posjeti svoga krizmenog kuma ili mu piši da ga se rado sjećaš i za njega se moliš. 2. Učini koje apostolsko djelo među svojim vršnjacima u školi. 3. Napiši kako bi se ti brinuo za potvrđenika kojemu bi kumovao. 4. Napiši što mora učiniti kršćanin koji je primio potvrdu kad dođe k teškom bolesniku. Što ako nema vremena da pozove svećenika? Što kad vidi da se djeca nepristojno vladaju u crkvi?

MOLITVA: **»Bože, Duše Sveti, zahvaljujem ti što si u sakramentu potvrde s nebeskim darovima došao u moju dušu. Označio si me Isusovim biljegom. Podijeli mi moć da ostanem Isusu vjeran do groba.« — »Potvrdi ovo, Bože, što si izveo u nama!«**

19. PRESVETI OLTARSKI SAKRAMENAT — NAJSVETIJI SAKRAMENAT

U predvečerje svoje muke Isus je blagovao s apostolima vazmeno janje i oprao im noge. Tada im reče: »Svom sam dušom čeznuo da ovu pashu blagujem zajedno s vama prije svoje muke.« Za vrijeme večere uze kruh, blagoslovi ga, razlomi i dade svojim učenicima govoreći: »Uzmite i jedite! Ovo je tijelo moje, koje se predaje za vas.« Isto tako po večeri uze kalež, zahvali i dade im govoreći: »Ovo je krv moja Novoga Zavjeta, koja se prolijeva za vas na otpuštenje grijeha. Ovo činite meni na uspomenu.« (Usp. Mt. 26, 26—28; Mk. 14, 22—24; Lk. 22, 19—20; 1. Kor. 11, 23—26)

1. Isus je obećao Presveti Oltarski Sakramenat

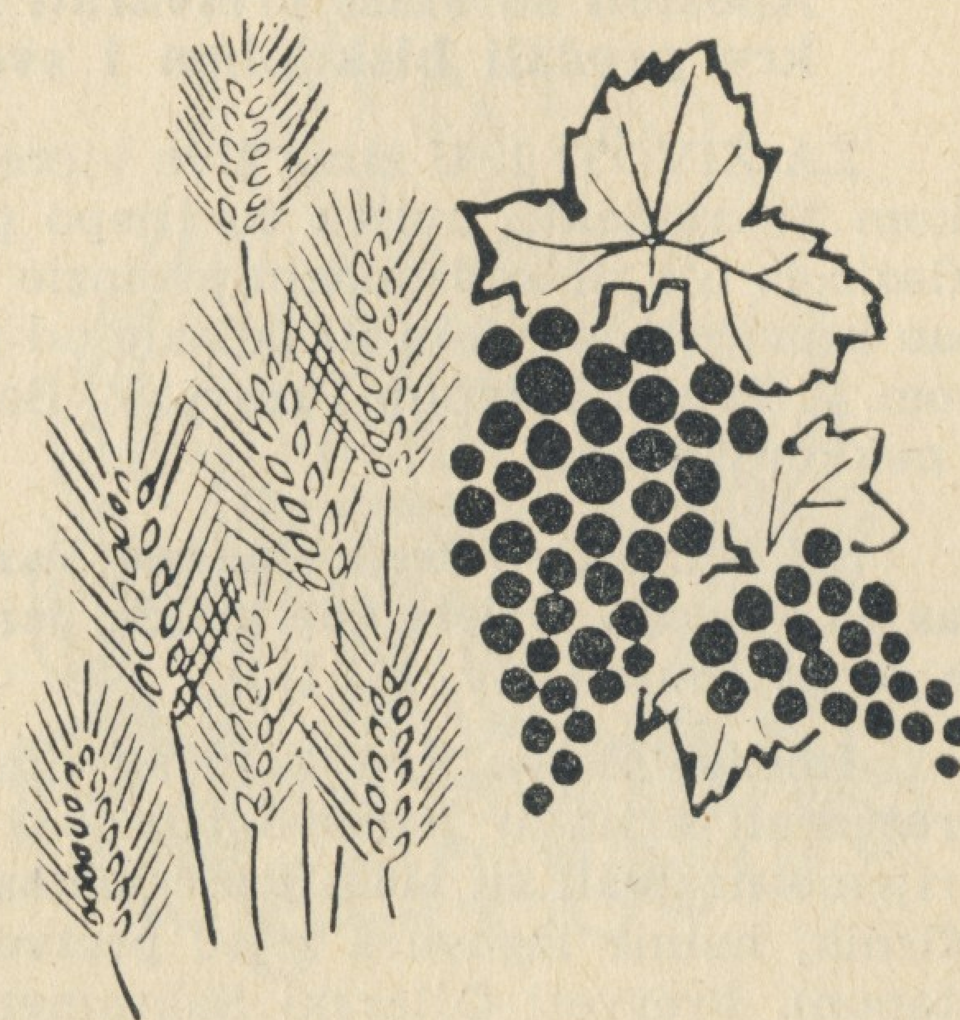
Isus je nekoć u pustinji čudesno nahranio pet tisuća muževa s pet ječmenih hljebova i dvije ribice. Drugi dan su ga ljudi tražili i našli u Kafarnaumu. On im je rekao: »Tražite me, jer ste blagovali od onih hljebova i nasitili se. Radite, ali ne za hranu propadljivu. Ja sam živi kruh, koji sam sišao s neba. Tko bude jeo od ovoga kruha, živjet će uvijek. I kruh koji ću ja dati, tijelo je moje za život svijeta.«

Tim riječima Isus je obećao Presveti Oltarski Sakramenat, koji će biti hrana života milosti. Židovi ga nisu razumjeli. Mnogi su ga ostavili. Apostoli su vjerovali.

2. Isus je ustanovio Presveti Oltarski Sakramenat kod Posljednje večere

Kod Posljednje večere Isus je ispunio obećanje da će dati svoje tijelo vjernicima za hranu. Riječima: »Ovo je tijelo moje, koje se predaje za vas« pretvorio je kruh u svoje tijelo. Riječima: »Ovo je krv moja koja se prolijeva za vas« pretvorio je vino u svoju krv. Svoje tijelo i krv dao je apostolima da blaguju i zapovjedio im: »Ovo činite meni na uspomenu.«

Prilike kruha i vina — ono što na kruhu i vinu vidimo, dotičemo i kušamo — ostale su i poslije pretvorbe nepromijenjene. Isus je rekao da se njegovo tijelo »predaje« za nas i krv »prolijeva« za nas. Tim je riječima označio da je kod posljednje večere prinio **žrtvu.** Pod prilikama kruha i vina žrtvovao se nebeskom Ocu. Unaprijed je prinio istu žrtvu koju je na krvni način prinio na križu na Veliki petak. Svoje žrtvovano tijelo i svoju žrtvovanu krv dao je apostolima za hranu. Apostoli su primili sv. pričest. Po njoj su se najtjesnije sjedinili s Isusom i primili obilne milosti.

3. Isus je apostolima dao vlast da prinose žrtvu Novoga Zavjeta

Riječima: »Ovo činite meni na uspomenu« dao im je vlast da pretvaraju kruh u njegovo tijelo i vino u njegovu krv i prinose nebeskom Ocu te dijele vjernicima za hranu. Dao im je, dakle, vlast da prinose žrtvu sv. Mise, da blaguju i dijele sv. pričest. Od njih su tu vlast primili **biskupi i svećenici**. Oni pretvaraju kruh u Isusovo tijelo i vino u Isusovu krv, kada kod sv. Mise izgovaraju riječi pretvorbe: »Ovo je tijelo moje« i »Ovo je krv moja.«

ODGOVORI: 1. Kada i kako je Isus obećao Presveti Oltarski Sakramenat? 2. Kako je Isus ustanovio Presveti Oltarski Sakramenat? 3. Što je ostalo poslije pretvorbe? 4. Što su prilike kruha, što prilike vina? 5. Kako se kod posljednje večere Isus žrtvovao nebeskom Ocu? 6. Kakvu je žrtvu Isus unaprijed prinio kod posljednje večere? 7. Što su apostoli primili kod posljednje večere?

NAUČI:

118. *Kada je Isus ustanovio Presveti Oltarski Sakramenat?*

Isus je ustanovio Presveti Oltarski Sakramenat na Veliki četvrtak kod posljednje večere.

119. *Što je učinio Isus riječima »Ovo je tijelo moje« i »Ovo je krv moja«?*

Riječima »Ovo je tijelo moje« — »Ovo je krv moja« Isus je pretvorio kruh u svoje tijelo i vino u svoju krv. Ostale su samo prilike kruha i vina.

120. *Kakvu vlast je Isus dao apostolima riječima »Ovo činite meni na uspomenu«?*

Riječima »Ovo činite meni na uspomenu« Isus je dao apostolima vlast da pretvaraju kruh u njegovo tijelo i vino u njegovu krv.

121. *Kome su apostoli predali vlast da pretvaraju kruh u Isusovo tijelo i vino u njegovu krv?*

Apostoli su vlast pretvarati kruh u Isusovo tijelo i vino u njegovu krv predali biskupima i svećenicima.

ZA ŽIVOT: 1. U znak žive vjere u Isusovu prisutnost u Presvetom Oltarskom Sakramentu uvijek ću lijepo pokleknuti kad budem ulazio u crkvu ili izlazio iz nje ili kad budem prolazio pokraj svetohraništa. Kad budem pristupao k pričesnom stolu ili odlazio od njega, lijepo ću pokleknuti desnim koljenom. 2. Pred izloženim Presvetim Sakramentom pokleknut ću na oba koljena i nakloniti glavu.

SV. PISMO: **»Pred blagdan Vazma, jer je Isus znao da je došao njegov čas da s ovoga svijeta ode k Ocu, jer je ljubio svoje koji su na svijetu, ljubio ih je do kraja.«** (Iv. 13, 1)

Imena: Žrtvu kod koje su poslije Isusa apostoli i njihovi nasljednici pretvarali kruh u Isusovo tijelo i vino u njegovu krv, u prvo kršćansko vrijeme nazivali su **»lomljenje kruha«**, a zatim **euharistija** — to jest zahvala. Misnik, naime izgovara riječ pretvorbe za vrijeme velike zahvalne molitve (kanon). Presveti Oltarski Sakramenat zovemo ukratko **»Presveto«**.

ZADAĆA: 1. Nacrtaj hostiju i kalež u zrakama i pokraj toga napiši: »Ovo je tijelo moje — ovo je krv moja.« 2. Nacrtaj ribu i na njenim leđima košaricu s kruhom — simbole Presvetog Oltarskog Sakramenta.

MOLITVA: **Bože, koji si nam u divnom sakramentu ostavio uspomenu muke svoje, podaj nam, molimo, tako častiti sveta otajstva Tijela i Krvi tvoje da vazda osjećamo u sebi plod otkupljenja tvojega.**

PJESMA:

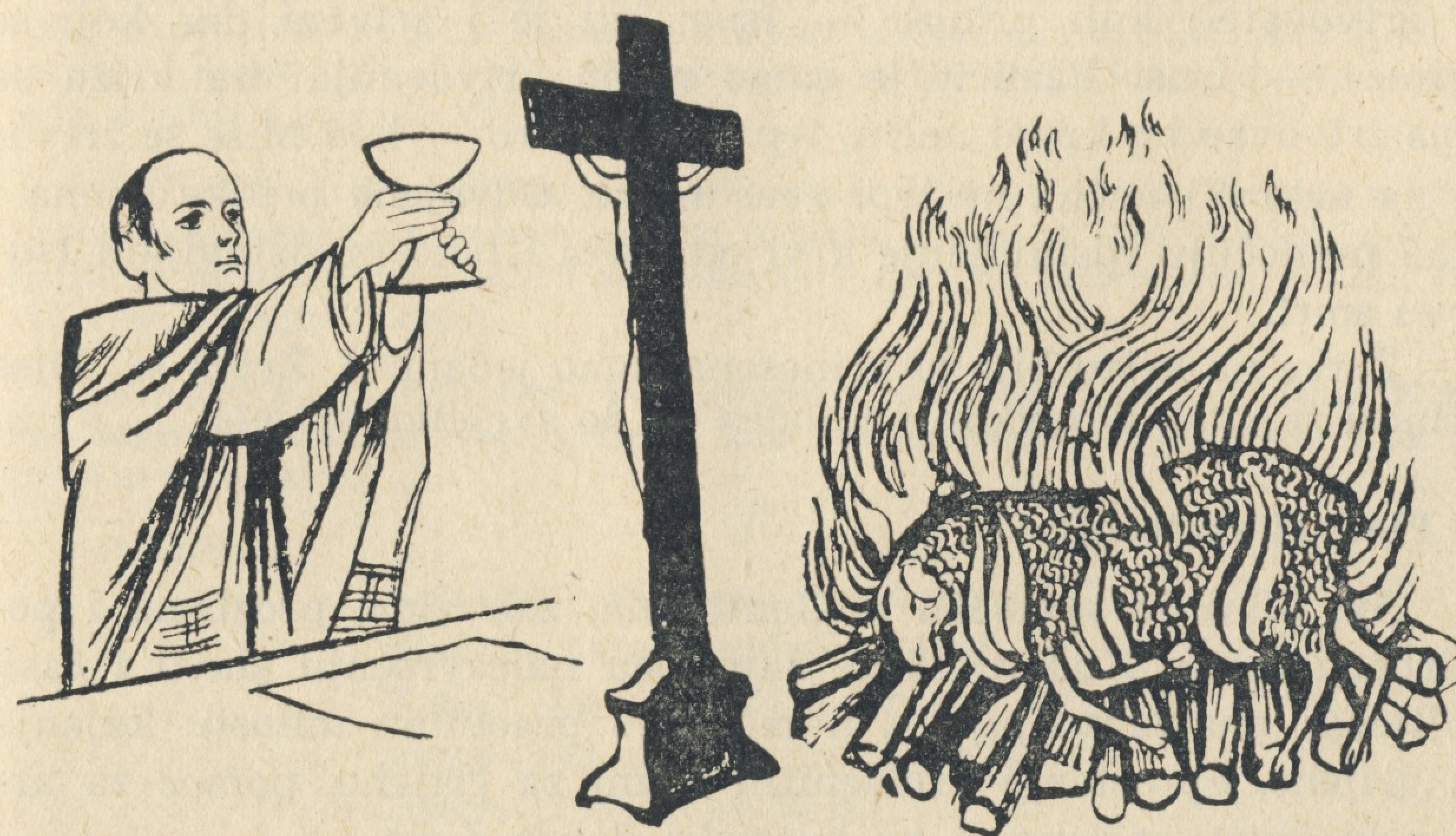
Zdravo, sveti Sakramente,
Slatka tajno vjere svete.
Tebi um naš klanja sad se,
dive ti se rajske čete.

Ti nas krijepi sa oltara,
kruše živi, svakog dana.
Daj nam kušat slasti tajne
Što ih rajska daje mana.

Zdravo, sveti Sakramente,
klanjamo se tebi sada,
svak od nas ti ljubav daje
i preda te nice pada. (H. C. P. str. 175)

20. KOD SVETE MISE ISUS OBNAVLJA SVOJU ŽRTVU NA KRIŽU

Sv. Pavao piše kako je Isus ustanovio Presveti Oltarski Sakramenat i nastavlja: »Kad god budete jeli ovaj kruh i pili ovaj kalež, naviještat ćete Gospodnju smrt, dok on ne dođe.« (1. Kor. 11, 26)

1. Isus je na križu prinio savršenu žrtvu

Ljudi su, pa i pogani, u sva vremena žrtvama častili Boga. Njemu su žrtvovali što su imali i što su radom stekli: životinje i poljski prirod. Žrtveni su dar obično spalili na ognju da ga sami više nisu mogli iskoristiti. Tako su prinosili žrtve također Abel, Noa, Jakov, Melkizedek . . .

Bogu su žrtvovali — da ga časte i slave **(poklonstvena žrtva)**, — da mu zahvale **(zahvalna žrtva)**, — kad su ga nešto molili **(prozbena žrtva)**, — kad su prinosili zadovoljštinu **(pomirbena žrtva)** ako su ga grijehom uvrijedili.

Žrtve Izraelaca u Starom Zavjetu propisao je Bog po Mojsiju. No ni te žrtve nisu mogle otvoriti nebo. Bile su navještaj i slika Isusove žrtve.

Isus je na križu prinio savršenu žrtvu. On je sâm sebe prinio kao žrtvu nebeskom Ocu. Bio je žrtvovatelj i žrtva. To je bila Ocu najugodnija žrtva. Isus je na križu dao Ocu svu čast, zadovoljio mu za sve grijehe i zaslužio nama sve milosti.

2. Kod sv. Mise Isus obnavlja žrtvu križa

Da bi plodove njegove žrtve mogli primiti svi ljudi, Isus je kod posljednje večere ustanovio žrtvu sv. Mise. Pod prilikama kruha i vina prinio je sam sebe za žrtvu nebeskom Ocu. Isto čini sada po svećeniku, kad kod sv. Mise pretvara kruh u svoje tijelo i vino u svoju krv.

Misa je ista žrtva kao i žrtva na križu. Kod obiju žrtava isti je žrtvovatelj koji prinosi — Isus; isti je i žrtveni dar koji se prinosi — Isus. Različit je samo način žrtvovanja: na križu se Isus žrtvovao na krvni način, trpio je i umro — kod Mise se žrtvuje na nekrvni način, ne trpi i ne umire. Odvojene prilike kruha i vina predočuju rastavljanje krvi od tijela i tako predstavljaju Isusovu smrt.

Žrtva na križu bila je prinesena samo jedanput. Žrtva sv. Mise prinosi se »dok Gospodin ne dođe« — do svršetka svijeta.

3. Plodovi svete Mise

Sv. Misa je savršena poklonstvena, zahvalna, prozbena i pomirbena žrtva. Kod nje Isus daje Ocu najsavršenju slavu i čast, najljepše mu zahvaljuje, a nama daje preobilne milosti: kajanje za grijehe, oproštenje vremenitih kazni za grijehe, pomoć za kršćanski život, spremnost na herojska dobra djela.

Po sv. Misi primamo i mnoga vremenita dobra.

Misa izlijeva milosti na čitav svijet. Izbavlja duše iz čistilišta. Ona je najsavršenija zajednička zahvala djece Božje nebeskom Ocu, najsvetiji čin na zemlji.

Najviše milosti primaju svećenik i vjernici koji pobožno sudjeluju kod sv. Mise te oni za koje se ona prinosi.

ODGOVORI: 1. Što su ljudi žrtvovali Bogu? 2. Kako su obično žrtvovali? 3. Zašto su ljudi prinosili Bogu žrtve? 4. Što nisu mogle žrtve Staroga Zavjeta? 5. Zašto je Isusova žrtva na križu najsavršenija žrtva? 6. Što je Isus zaslužio žrtvom na križu? 7. Zašto je Isus ustanovio sv. Misu? 8. Kako se kod sv. Mise predočuje Isusova smrt? 9. U čemu se razlikuje žrtva sv. Mise od žrtve na križu? 10. Koje milosti i darove nam daje sv. Misa? 11. Tko prima najviše kod sv. Mise?

NAUČI:

122. Što se zbiva kod sv. Mise?

Kod sv. Mise se pod prilikama kruha i vina na nekrvni način obnavlja Isusova žrtva na križu.

123. Zašto je Misa ista žrtva kao i žrtva na križu?

Misa je ista žrtva kao i žrtva na križu jer je kod jedne i druge isti svećenik koji prinosi i isti žrtveni dar koji se prinosi — naime Isus Krist.

ZA ŽIVOT: 1. Križ na sredini oltara mi govori da se tu na otajstveni način obnavlja žrtva na Kalvariji. Mislit ću na to kad dođem k sv. Misi. 2. Kod sv. Mise ću se u srcu sjediniti s Isusom i s njime se žrtvovati nebeskom Ocu.

SV. PISMO: **»I posvuda će se žrtvovati imenu mojem i prinositi čisti prinos.«** (Mal 1, 11)

NAUKA PAPA: »Krist je na Kalvariji podigao kao neku spasonosnu, čistu kupaonicu, koju je napunio svojom prolivenom krvlju. Ako ljudi ne zarone u njene valove i u njima ne operu mrlje svojih zloća, doista se neće moći očistiti i spasiti.« (Pijo XII)

ZADAĆA: 1. Ponovi što znaš o žrtvama Starog Zavjeta. 2. Pođi sv. Misi i osobito srdačno se s Isusom prikaži nebeskom Ocu. 3. Moli svećenika u ime roditelja da odsluži sv. Misu za duševno i tjelesno dobro vaše obitelji i za sve vaše pokojne rođake.

MOLITVA: **»Vječni Oče! Prikazujem ti predragocjenu krv Isusa Krista kao zadovoljštinu za svoje grijehe, kao pomoć dušama u čistilištu i za potrebe svete Crkve.«**

PJESMA:

S rajskih visina evo te k nama.
Cijeli te narod pozdravlja tvoj.
Radost, veselje neka ti reče
pjesme sad naše zanosni poj.
Hosana Tebi, Isuse Kriste,
U slici svete Hostije.

Nekad na križu za nas se dade
za grešne ljude sveti naš Bog.
Sad na oltaru žrtvuje žrtvu
Krvi i Tijela svetoga svog! (H. C. P., str. 122)

21. MISA JE ZAJEDNIČKA ŽRTVA SVE DJECE BOŽJE

Pošto je svećenik kod sv. Mise pripravio kruh i vino za žrtvu, okrene se i poziva vjernike: »Molite, braćo, da moja i vaša žrtva bude ugodna Bogu Ocu svemogućemu!« Narod odgovara: »Primio Gospodin žrtvu iz tvojih ruku na hvalu i slavu svojeg imena i na korist nama i čitavoj svojoj svetoj Crkvi.«

1. Žrtvu sv. Mise s Isusom prinosi čitava Crkva

Isus, naš veliki svećenik i glava svojeg otajstvenog tijela, žrtvuje se kod sv. Mise, kada po svećeniku, svojem namjesniku, izgovara riječi pretvorbe. U svojoj žrtvi sa sobom združuje sve udove svoga tijela.

Isus je žrtvu sv. Mise predao svojoj Crkvi. Misnik zastupa čitavu Crkvu. Po njemu žrtvuje čitava Crkva, čitavo otajstveno tijelo i zajedno s Isusom prinosi i sebe. Svaka Misa je zajedničko bogoslužje čitavoga Kristova tijela, zajednička žrtva sve djece Božje.

2. Žrtvu sv. Mise s Isusom prinosimo i mi

Po neizbrisivom krsnom biljegu postali smo dionici Kristova svećenstva i posvećeni za bogoslužje. Kad je poslije pretvorbe kruha i vina Isus na oltaru, i mi ga preko svećenika prinosimo

nebeskom Ocu, a s njim prikazujemo i sebe. Zato moramo **sudjelovati** s Isusom i svećenikom kod žrtve sv. Mise. Najprije na unutarnji način. Samo vanjsko izvršavanje žrtve ne bi vrijedilo ništa. S Isusom sudjelujemo ako Misu prinosimo u istom duhu kojim je prinosi Isus: u srdačnoj zahvalnosti, u čistoj ljubavi i s potpunim predanjem. Misnik moli, čita riječ Božju, žrtvuje i blaguje žrtvene darove. S njim sudjelujemo ako kod sv. Mise i mi molimo (najljepše ako molimo misne molitve), slušamo riječ Božju, žrtvujemo i, ako je moguće, primamo pričest.

3. Misni obred

Isus je s apostolima kod Posljednje večere molio, poučavao ih i govorio im o velikim Božjim djelima. Na kraju je s njima zapjevao zahvalnu pjesmu. I Crkva je Isusovu žrtvu, koja se zbiva kod pretvorbe, obavila molitvama, poukom o velikim Božjim djelima i zahvalom. Sve molitve i svi čini koje obavlja misnik nazivaju se misni obred. Kratko: Misa.

Mi imamo Misu na latinskom i narodnom jeziku, a po rimskom obredu.

Misni obred ili Misa ima četiri dijela. Prvi je dio **bogoslužje riječi.** On sadržava molitve i pouku. Najprije mi, djeca Božja, govorimo Ocu. Klanjamo mu se i slavimo ga, zatim u Poslanici i Evanđelju Otac govori nama o svemu što je učinio za nas i što nam je dao. U propovijedi nam svećenik tumači riječ Božju. Taj dio Mise traje od njena početka do kraja Evanđelja, odnosno Vjerovanja.

Drugi dio je **prikazanje** ili **priprava žrtvenih darova,** u kojem misnik pripravlja sve što je potrebno za žrtvu, naime kruh (hostiju) i vino, a mi pripravljamo svoje srce.

Treći dio je **pretvorba i podizanje.** Vrhunac je sv. Mise kad Isus preko svećenika pretvara kruh i vino u svoje tijelo i svoju krv i tako obnavlja žrtvu na križu. Molitve toga dijela sv. Mise nazivaju se **kanon** ili **velika svećenička molitva,** koja počinje s predslovljem (uvodnim hvalospjevom), a završava sa »Amen« prije molitve Oče naš. Usred te molitve misnik izgovara riječi pretvorbe.

Četvrti dio je **pričest** ili **žrtvena gozba**, po kojoj se sjedinimo s Isusom i za to mu zahvalimo.

ODGOVORI: 1. Kada kod sv. Mise Isus prinosi žrtvu? 2. Koga Isus zajedno sa sobom žrtvuje kod sv. Mise? 3. Kome je Isus dao vlast prinositi žrtvu sv. Mise? 4. Kako sudjelujemo kod sv. Mise? 5. Da li što vrijedi samo vanjsko sudjelovanje? 6. Kako moramo mi na unutarnji način sudjelovati kod sv. Mise? 7. Kako najsavršenije sudjelujemo kod sv. Mise? 8. Što je činio Isus kod posljednje večere prije žrtve, a što poslije? 9. Što obuhvaća bogoslužje riječi? 10. Što pripravlja misnik kod prikazanja, a što mi? 11. Što se zbiva kod pretvorbe? 12. Otkada i dokle traje »velika svećenička molitva?«

NAUČI:

124. Koji su dijelovi sv. Mise?

Dijelovi sv. Mise jesu: bogoslužje riječi, prikazanje, pretvorba s podizanjem i pričest.

ZA ŽIVOT: 1. Član sam Kristova tijela. Zato s Kristom prinosim žrtvu i sebe. 2. Moram ponoviti misne molitve da bih bolje sudjelovao kod Mise. 3. Rado ću subotom donijeti cvijeće za oltar. 4. Davat ću makar i mali dar u škrabicu da i na vidljivi način sudjelujem kod sv. Mise.

SV. PISMO: »**Zaklinjem vas Božjim milosrđem da svoja tjelesa prikažete Bogu kao žrtvu živu, svetu, Bogu dragu.**« (Rim 12, 1)

Što je potrebno za sv. Misu?

1. **Oltar**, koji predstavlja Isusa. U sredini oltara je kamen sa svetim moćima mučenika. Na njemu su tri platnena pokrivala, svijećnjaci s voštanicama, stalak za misnu knjigu. Na sredini oltara je raspelo, koje nas opominje da se tu obnavlja kalvarijska žrtva.
2. **Žrtveni darovi** — beskvasni pšenični kruh (hostija) i naravno vino. Pšenica i grožđe su Božji darovi. Za njih treba raditi i znojiti se dok pšenicu obradimo, sameljemo i ispečemo od brašna kruh, te iz grožđa istisnemo vino. Kruh je od mnogih zrna, vino od mnogih jagoda, zato kruh i vino lijepo predstavljaju jedinstvo sve djece Božje sakupljene u jednu Božju obitelj — Crkvu. Kruh i vino predstavljaju i naš rad i trpljenje. Tako na oltar s kruhom i vinom donosimo i sebe, svoj rad i trpljenje i sve to prinosimo Bogu.
3. **Sveto posude**: patena za veliku hostiju, misni kalež za vino i pričesni kalež (ciborij) za male hostije.
4. **Misno ruho**: humeral, alba, pojas, manipul, štola, misnica i plaštić za kalež.

Boje misnog ruha

1. **Bijela** boja označuje veselje i čistoću. Upotrebljava se na Gospodnje i Marijine blagdane, na svetkovine anđela, priznavalaca i djevica.
2. **Crvena** boja označuje ljubav i krv. Upotrebljava se na Duhove i spomen-dane mučenika.
3. **Ljubičasta** je boja pokore. Upotrebljava se u adventu i korizmi.
4. **Zelena** znači nadu, ufanje. Uzima se na obične nedjelje u godini. Nedjelja je spomen-dan Isusova Uskrsnuća, koje nam daje nadu da ćemo i mi uskrsnuti iz groba.
5. **Crna** označuje žalost. Uzima se u misama za pokojne.

Vrste sv. Misa

1. **Pontifikalna** — biskupska misa
2. **Svečana** misa — uz sudjelovanje đakona i subđakona
3. **Pjevana** misa — neke molitve misnik pjeva
4. **Pučka** zborna ili recitirana misa — svi zajednički odgovaramo misniku, molimo i pjevamo
5. **Tiha** misa.

ZADAĆA: 1. Nacrtaj pregled sv. Mise u svoju bilježnicu. 2. Nacrtaj oltar pripravljen za sv. Misu. 3. Nacrtaj sv. posude potrebno za sv. Misu. 4. Nacrtaj pet misnica i oboji ih liturgijskim bojama.

MOLITVA: »**Po Kristu, i s Kristom, i u Kristu, tebi Bogu, Ocu svemogućemu, u jedinstvu Duha Svetoga, svaka čast i slava u sve vijeke vjekova. Amen.**«

OBRED SV. MISE

(promjenljivi dijelovi označeni su križićem †)

Prvi dio: BOGOSLUŽJE RIJEČI

A. Molitve — mi govorimo Bogu

1. **Pristupne molitve:** Misnik s ministrantom pristupa k oltaru i duboko sagnut moli »Ispovijedam se«...

2. † **Ulazna pjesma.** Dok se misnik uspinje stepenicama oltara da ga poljubi, puk moli ulaznu pjesmu.

3. **Gospodine, smiluj se.** Svi molimo milosrđe od Krista Gospodina.

4. **Slava.** Misnik započne (zapjeva): »Slava Bogu na visini«, a vjernici prihvate i nastave. To je divna pohvalna pjesma Presv. Trojstvu i uskrslom Spasitelju. Ne moli se kod misa u crnoj i ljubičastoj boji.

5. † **Molitva.** Misnik nas pozdravi: »Gospodin s vama.« Mi odgovorimo: »I s duhom tvojim.« Misnik nas pozove na molitvu: »Pomolimo se!« On sabere sve naše molitve i raširenim rukama moli zajedničku molitvu nebeskom Ocu: po Kristu Gospodinu našemu. Mi potvrdimo i zaključimo molitvu riječju »Amen« (tako neba bude!).

B. Pouka — Bog govori nama o svojim velikim djelima

6. † **Čitanje.** Redovito se uzima iz apostolskih poslanica. Kod svečane Mise pjeva ga subđakon.

7. † **Pjesma iza poslanice** odražava misli iz čitanja i Evanđelja.

8. † **Evanđelje.** Iz poštovanja prema riječi Božjoj, stojeći slušamo Evanđelje. Kod svečane mise pjeva ga đakon. Poslije Evanđelja slijedi **propovijed.** U njoj nam svećenik tumači Isusovu nauku.

9. **Vjerovanje.** — molimo na nedjelje i veće blagdane. Ispovijedamo vjeru u Evanđelje, koje smo slušali.

Drugi dio: PRIKAZANJE

Djeca Božja prinose Ocu darove

Misnik nas pozdravi: »Gospodin s vama« i pozove na zajedničku molitvu. Dok on pripravlja darove kruha i vina za žrtvu, i mi pripravimo svoja srca.

1. † **Prikazna pjesma** — Nakon zajedničke »molitve vjernika« puk moli prikaznu pjesmu. Nekad je to bila dulja pjesma, a za to vrijeme vjernici su u ophodu donosili svoje darove na oltar. Danas ih obično dajemo u škrabicu.

2. **Prikazanje kruha.** Misnik otkrije kalež, uzme patenu na kojoj je hostija, podigne je u molitvi i položi na oltar.

3. **Prikazanje vina.** Ministrant donese na oltar vrčić s vinom i vodom. Misnik ide na desnu stranu oltara i ulijeva vino u kalež. Doda malo vode jer je tako učinio Isus kod posljednje večere. Vrati se u sredinu, podigne kalež i moli. Zatim ga spusti na oltar i pokrije.

4. **Prikazanje sebe.** Misnik sagnut ponizno i skrušeno prikazuje Bogu sebe i vjernike. Zatim blagoslovi žrtvene darove.

5. **Pranje ruku.** Misnik pere ruke. Prinositi možemo samo čistim srcem. Zatim u sredini oltara moli molitvu Presv. Trojstvu.

7. **Prikazna molitva.** Misnik se okrene i pozove vjernike: »Molite, braćo«... a zatim glasno moli molitvu nad prikazanim darovima.

Treći dio: PRETVORBA I PODIZANJE

Najvažniji i najsvetiji dio sv. Mise: Isus pretvara naše darove u svoje tijelo i svoju krv. Mi žrtvujemo s njime.

1. **Predslovlje (uvodni hvalospjev)** i **Svet.** Misnik nas poziva da uzdignemo svoje srce k Bogu i da mu zahvaljujemo. Zatim raširenim rukama moli (pjeva) predslovlje. U njem se po Kristu našem Gospodinu zahvaljuje u ime nas Božje djece nebeskom Ocu za nebrojene darove. A svi s anđelima i svecima zapjevamo anđeoski hvalospjev »Svet...«

2. **Prije podizanja.** Misnik moli da Bog primi i blagoslovi naše darove. Moli za žive, posebno za crkvene poglavare, za sve prisutne i za one za koje se prinosi misa. Spominje se i svetih u nebu. Konačno moli da Bog pretvori naše darove u tijelo i krv Isusa Krista.

3. **Pretvorba s podizanjem.** Misnik izgovara svete riječi pretvorbe najprije nad kruhom. Zatim podigne presveto tijelo i poklekne. Zatim moli nad kaležom s vinom. Podigne presvetu krv i poklekne. Mi se klečeći pobožno poklonimo presv. tijelu i krvi.

4. **Poslije podizanja.** S misnikom prikazujemo Isusa nebeskom Ocu. Misnik moli da nebeski Otac primi svetu žrtvu kod koje se sjećamo Isusove muke i uskrsnuća. Moli da se napunimo blagoslovom i milošću. Sjeća se zatim pokojnika i ujedno moli da bi nebeski Otac i nas primio u zajednicu svojih blaženika.

Misnik završi »veliku svećeničku molitvu« hvalospjevom. Svete žrtvene darove malo podigne (malo podizanje) i moli (pjeva): »Po Kristu, i s Kristom, i u Kristu, tebi Bogu, Ocu svemogućemu, u jedinstvu Duha Svetoga, svaka čast i slava u sve vijeke vjekova.« Mi odgovorimo: »Amen.«

Četvrti dio: PRIČEST

Otac daje svete darove — Isusa Krista — nama za hranu. Sjedinjenje s Bogom.

1. **Oče naš** je molitva djece Božje prije svete gozbe.

2. **Lomljenje kruha.** Misnik prelomi svetu hostiju. Od jednog dijela odlomi komadić, spusti ga u kalež govoreći: »Mir Gospodnji bio vazda s vama.« Odgovaramo: »I s duhom tvojim.«

3. **Jaganjče Božji.** Molimo za milosrđe, a treći put dodajemo: »Daruj nam mir.« Za mir još moli svećenik u slijedećoj molitvi.

4. **Molitve prije pričesti.** Misnik se molitvom pripravlja za pričest. I mi se također pripravljamo za pričest.

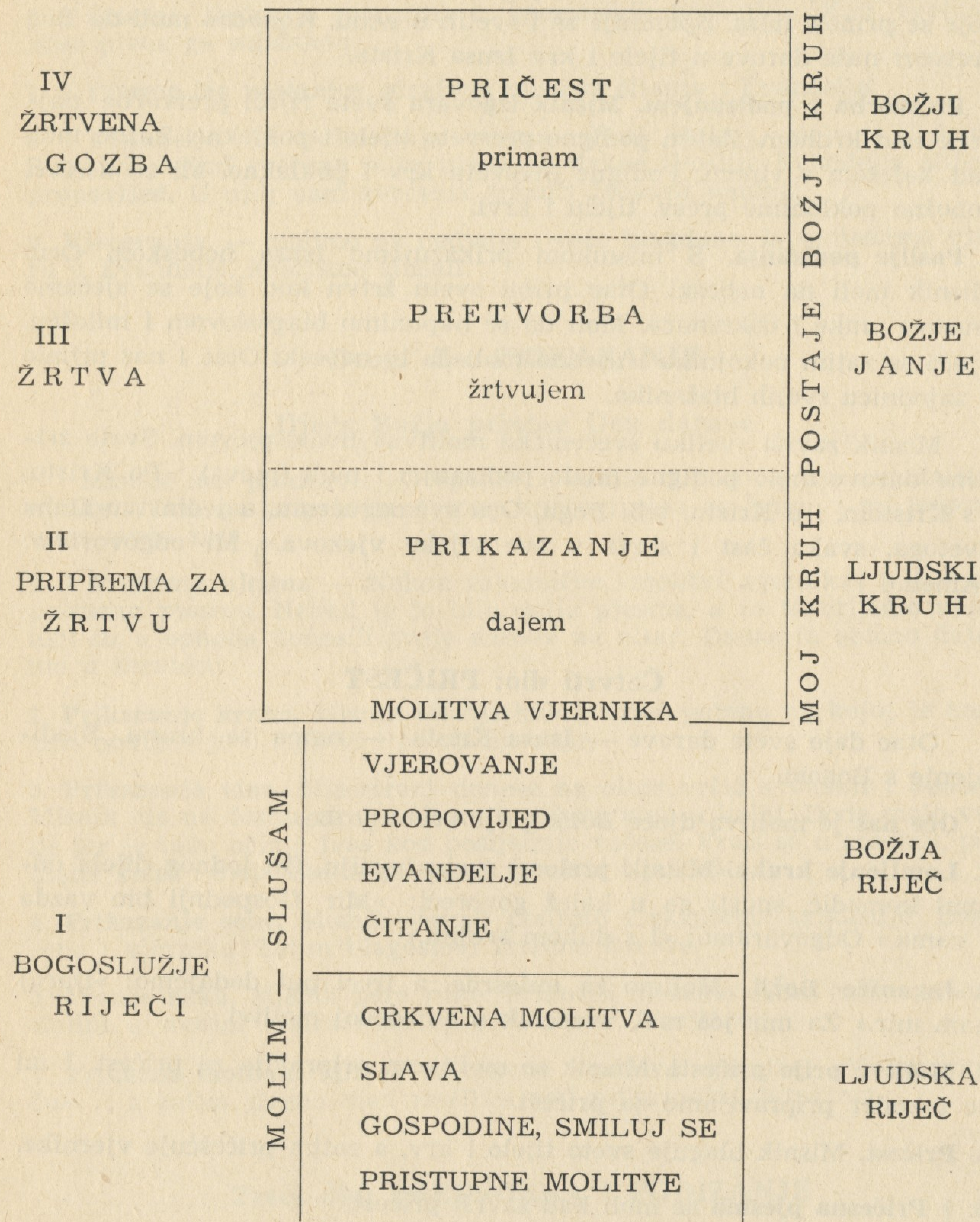
5. **Pričest.** Misnik blaguje sveto tijelo i krv, a zatim pričešćuje vjernike.

6. † **Pričesna pjesma** se moli kad završi pričest.

7. † **Popričesna molitva.** Misnik pozdravi vjernike i pozove na molitvu, te moli za plodove sv. pričesti. Molitvu opet završimo riječju »Amen«.

8. **Blagoslov i otpuštanje.** Pošto nas pozdravi sa »Gospodin s vama«, misnik nam podjeljuje blagoslov i otpušta nas riječima: »Idite u miru.« Mi odgovorimo: »Bogu hvala!«

SASTAV SV. MISE

22. ŽRTVOVANO JANJE — HRANA ZA VJEČNI ŽIVOT

Isus je nahranio pet tisuća muževa. Drugi dan je rekao Židovima u zbornici: »Kruh koji ću ja dati tijelo je moje za život svijeta.« Židovi su se tada međusobno prepirali i govorili: »Kako nam ovaj može dati svoje tijelo za jelo?« Zato im Isus odgovori: »Zaista, zaista vam kažem: ako ne budete jeli tijela Sina čovječjega i pili njegove krvi, nećete u sebi imati života. Tko jede moje tijelo i pije moju krv, ima vječni život, a ja ću ga uskrisiti na sudnji dan. Moje tijelo je zaista jelo i moja krv zaista piće. Tko jede moje tijelo i pije moju krv, ostaje u meni i ja u njemu. Kao što je mene poslao živi Otac i ja živim po Ocu, tako i tko mene jede, živjet će po meni.« (Iv. 6, 51—57)

1. Isus je u pričesti naša hrana za vječni život

U svakoj žrtvi sv. Mise daje nam se žrtvovani Isus kao **hrana za vječni život.** Nebeski kruh koji primamo kod žrtvene gozbe je zalog i našeg slavnog uskrsnuća i jamstvo da ćemo jednom s Isusom i svima svecima sjediti za stolom u kući nebeskog Oca. Isus je rekao: »Tko jede moje tijelo i pije moju krv, ima vječni život, a ja ću ga uskrisiti na sudnji dan.«

Izraelcima je mana u pustinji čudesno podržavala život. Nama pak u pustinji zemaljskog putovanja prema obećanoj domovini Isus u pričesti kruhom života podržava i **hrani život milosti.** Tjelesna hrana se združuje s našim tijelom. U pričesti, koja je duhovna hrana, Isus nas najuže **sjedinjuje sa sobom:** »Tko jede moje tijelo i pije moju krv, ostaje u meni i ja u njemu.« Na pričesti primamo **žrtvovano** tijelo Gospodinovo, tako nas pričest prožima žrtvenim duhom. Budući da svi primamo isto tijelo Isusovo, po pričesti postajemo **međusobno tijesno sjedinjeni.** Ona je zajednička gozba djece Božje. Isus nam u njoj ulijeva **ljubav prema Bogu i svim ljudima.**

Tjelesna hrana daje tijelu rast i snagu za djelovanje. Isus nam u pričesti **povećava posvećujuću milost** i daje novu snagu da živimo kao djeca Božja.

Tjelesna hrana čini naše tijelo otpornim protiv bolesti i čuva od smrti. Isus nas u pričesti **čisti od malih grijeha,** čuva od smrtnih i **slabi zle sklonosti.** Po njoj se lakše **odupiremo** napastima.

2. Hranu za vječni život moramo primati

Isus je dao apostolima svoje tijelo riječima: »Uzmite i jedite«, a kalež sa svojom krvi riječima: »Pijte iz njega svi.« Crkva je zapovjedila da svaki vjernik koji je došao k razumu primi **svake godine sv. pričest** u uskrsno vrijeme. Ta zapovijed veže pod teški grijeh. Smatra se da k razumu dolazimo oko sedme godine. Zato nas ta zapovijed veže od te godine. Tada već moramo biti dovoljno poučeni o sv. pričesti.

Moramo je primiti **u smrtnoj pogibli** kao »jelo za put u vječnost«. Ta se pričest naziva sv. popudbinom. U smrtnoj pogibli moraju i djeca primiti sv. popudbinu makar još ne imala sedam godina. Za nju su dovoljno pripravljena ako znaju bar razlikovati svetu hostiju od običnog kruha i klanjati se Isusu u svetoj hostiji.

Čestu sv. pričest mora primati tko se bez nje ne može očuvati smrtnog grijeha, na primjer onaj tko je stekao grešnu naviku. Crkva nas poziva čestoj i **svakodnevnoj** pričesti. Njena je želja da svi vjernici kod sv. Mise pristupe k pričesti. Tko ne može Isusa stvarno primiti, neka primi bar duhovnu pričest, to jest neka probudi želju za njim.

Crkva je olakšala pričesni post da bismo mogli češće pristupati sv. pričesti.

3. Priprava za pričest

Za pričest se moramo pripraviti dušom i tijelom. Duša je pripravljena ako smo u **posvećujućoj milosti,** to jest da nismo svjesni nijednog teškog grijeha, te ako imamo **pravu nakanu.** Tko je svjestan da ima na duši teški grijeh, mora se prije pričesti ispovjediti. Savršeno pokajanje nije dovoljno. Tko bi svjesno primio sv. pričest u teškom grijehu, pričestio bi se nedostojno i teško bi sagriješio, učinio bi **svetogrđe.**

Pravu nakanu imamo ako ne idemo na pričest iz navike, ili iz taštine ili radi ljudskog obzira, nego zato da primamo milosti koje nam daje sv. pričest.

Tijelo je pripravljeno ako nismo jeli ili pili bar jedan sat prije pričesti. Vodu smijemo uvijek piti. To vrijedi ako idemo na pričest prije podne ili navečer ili o ponoći, uvijek. Svetu popudbinu smijemo uvijek primiti. Bolesnici smiju uzimati lijekove i neposredno pred sv. pričest.

ODGOVORI: 1. S kim se u pričesti najuže sjedinjujemo? 2. Kakav nam zalog daje pričest? 3. Što nam pričest povećava? 4. Kakvu nam daje snagu? 5. Od čega nas čisti? 6. Od čega nas čuva? 7. Koga obvezuje dužnost uskrsne pričesti? 8. Može li i dijete u smrtnoj pogibli primiti sv. popudbinu? 9. Kako se mora pripraviti? 10. Tko mora češće primati pričest? 11. Kako primamo duhovnu sv. pričest? 12. Koliko vremena prije pričesti ne smijemo jesti ni piti? 13. Kada smijemo piti vodu? 14. Što smiju bolesnici i neposredno pred pričest? 15. Tko smije primiti sv. pričest u svako vrijeme?

NAUČI:

125. *Što blagujemo u sv. pričesti?*

U sv. pričesti blagujemo tijelo i krv Isusa Krista kao hranu za vječni život.

126. *Što čini Isus u nama po sv. pričesti?*

Isus nas po sv. pričesti najuže sjedinjuje sa sobom, povećava nam milost posvećujuću i daje nove snage da živimo kao djeca Božja.

127. *Kada moramo primiti sv. pričest?*

Svetu pričest moramo primiti svake godine u uskrsno vrijeme i u smrtnoj pogibli.

128. *Tko se smije pričestiti svaki dan?*

Svaki dan se smije pričestiti onaj tko je u posvećujućoj milosti i ima pravu nakanu.

ZA ŽIVOT: 1. Kad ne budem više išao na vjeronauk, primat ću sv. pričest svakog mjeseca bar jedanput, da ostanem sjedinjen s Isusom. 2. Poslije svake ispovijedi ići ću više puta k pričesti. 3. Svoj imendan proslavit ću sv. Misom i sv. pričešću.

SV. PISMO: »Tko god bude jeo ovaj kruh ili pio Gospodnji kalež nedostojno, bit će krivac tijela i krvi Gospodnje. Neka se zato svaki čovjek ispita i onda neka jede ovaj kruh i pije kalež. Jer tko jede i pije nedostojno, jede i pije sebi osudu što ne razlikuje tijela Gospodnjega.« (1. Kor 11, 27—29)

Priprava i zahvala molitvom. Ako je moguće, primajmo pričest pod Misom. Kod Mise s Kristom molimo, slušamo njegove riječi i s njim se u ljubavi prikazujemo nebeskom Ocu. Misne molitve od Oče naš do pričesti su priprava za sv. pričest. One poslije pričesti su zahvala. Poslije Mise nastavimo još zahvalu svaki za sebe. Čitava zahvala neka traje po mogućnosti bar četvrt sata.

Dok se misnik pričešćuje, možemo se u tišini pripraviti za pričest. Najlakše se pripravimo tako da se pitamo i sami sebi odgovorimo: 1. Tko dolazi k meni? Isus, moj Bog i Gospodin. Vjerujem u njega. 2. Komu dolazi? Meni grešniku — probudimo poniznost i kajanje. 3. Zašto dolazi? Da me sjedini sa sobom i obdari milostima — probudimo ufanje, ljubav i čežnju za njim.

U tihoj zahvali poslije Mise Isusu se klanjamo, zahvaljujemo, njemu se preporučamo i molimo za sebe i za druge.

Kad primamo pričest izvan sv. Mise, možemo moliti pričesne molitve iz molitvenika.

Svetu popudbinu daje svećenik riječima: »Primi, brate (sestro), popudbinu tijela Gospodina našega Isusa Krista, koji te čuvao od zlobnoga neprijatelja i doveo u život vječni. Amen.«

Obred sv. pričesti. Pričesnom stolu pristupamo sklopljenih ruku i s najvećim poštovanjem. Pred pričesnom klupom pokleknemo, a zatim kleknemo na oba koljena. Kada svećenik pokaže svetu hostiju, molimo s njim tri puta: »Gospodine, nisam dostojan da uniđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja.« Kod toga se udaramo u prsa. Kada se svećenik približi i pred nama podigne sv. hostiju te reče »Tijelo Kristovo«, pogledamo hostiju i odgovorimo »Amen«. Oči oborimo, a usta dolično otvorimo i položimo jezik na donju usnicu. Sv. hostiju progutamo ne zadržavajući je u ustima. Ako se možda prilijepi u ustima, ne smijemo je dirati prstima, nego samo jezikom.

Kad smo primili pričest, pričekamo nekoliko trenutaka u pobožnosti da ne smetamo ostalima. Zatim ustanemo, pokleknemo na jedno koljeno te sklopljenih ruku i oborenih očiju idemo na svoje mjesto.

ZADAĆA: 1. Nacrtaj pričesni kalež, nad njim hostiju u zrakama i napiši: »Tijelo Kristovo — Amen«. 2. Pročitaj polako i razmišljajući misne molitve od Oče naš do završne molitve. 3. Pročitaj polako iz molitvenika molitve za sv. pričest. 4. Prepiši i nauči molitvu za duhovnu pričest.

PJESMA:

Uzmite, jedite, moje vam Tijelo to je,
Uzmite, pijte svi, evo vam Krvi moje!
Spasitelj reče to, njegova riječ bi dosta:
Tijelo i sveta Krv u taj čas namah posta. (H. C. P., st. 37)

23. PRESVETI OLTARSKI SAKRAMENAT — ISUS MEĐU NAMA

Prorok Izaija opisuje kako mu se ukazao Sin Božji na uzvišenu prijestolju i pozvao ga za proroka. Oko njega su stajali najsvetiji anđeli — serafi. Imali su po šest krila. Dvjema su zaklanjali lice, dvjema noge, a dvjema su lebdjeli. Pjevali su u zboru: »Svet, svet, svet je Gospodin nad vojskama. Puna je zemlja slave njegove.« (Iz 6, 1—3)

Slično tako se klanjaju nevidljivi anđeli Isusu u svetohraništu.

1. Isus je prisutan u Presvetom Oltarskom Sakramentu dok ostaju prilike

Kad svećenik izgovori riječi pretvorbe nad kruhom i vinom, pod prilikama kruha i vina postaje prisutan živi Isus. Prisutan je takav kakav je sada u nebu. Prisutan je živ, sav i potpun pod svakom prilikom. Ako misnik prelomi svetu hostiju, lomi samo prilike kruha. Isus i dalje ostaje sav i čitav u svakom dijelu. Tako

i onaj koji prima malu svetu hostiju ili bolesnik koji može primiti samo mali djelić sv. hostije prima isto tako čitavog Isusa kao i svećenik koji blaguje veliku sv. hostiju i zatim još i presvetu Krv. Isus ostaje prisutan pod prilikama kruha i vina dok ostaju prilike i dok se ne promijene.

Isusova prisutnost u Presv. Sakramentu je velika tajna. Ne možemo je razumjeti, nego to ponizno vjerujemo.

2. Sv. hostije se čuvaju poslije Mise

Kod pričesti svećenik ne podijeli sve sv. hostije. Neke ostanu u pričesnom kaležu ili ciboriju i on ih sprema u **svetohranište — tabernakul.** U njem se one čuvaju da se mogu pričestiti i oni koji se nisu mogli pričestiti pod Misom. A svećenik može ponijeti pričest i u kuću bolesnicima i umirućima. Blizu svetohraništa gori **vječno svjetlo** kao znak da je tu Isus stalno prisutan.

3. Presvetom Sakramentu se klanjamo

U Presvetom Oltarskom Sakramentu je prisutan Isus kao Bog i čovjek, zato se Presvetom Sakramentu **klanjamo.** Isusu u Presvetom Sakramentu rado dolazimo **u pohod.** Pred svetohraništem u kojem se čuva Presveto pokleknemo, i to uvijek na desno koljeno, tako da dotaknemo tlo. Kada je Presveti Sakrament izložen, pokleknemo na oba koljena i naklonimo glavu.

Isus se u Presvetom Sakramentu izlaže na klanjanje kod **blagoslova** u pokaznici. Na **dan klečanja** Presveto je izloženo kroz cijeli dan za klanjanje.

U **uskrsnoj i tijelovskoj procesiji** svećenik nosi Presveto izvan crkve da ga javno počastimo. Veliko i javno štovanje Presvetom Sakramentu iskazuje se **euharistijskim kongresima.**

Naše vladanje pred Isusom u Presvetom Sakramentu mora biti uvijek puno poštovanja.

ODGOVORI: 1. Kada postaje Isus prisutan u hostiji? 2. Gdje se čuvaju sv. hostije? 3. Zašto se čuvaju sv. hostije? 4. Po čemu znamo da se Prestevo čuva u svetohraništu? 5. Zašto se Presvetom Sakramentu klanjamo? 6. Kako iskazujemo poštovanje Presvetom Sakramentu? 7. Kada se Presveto izlaže? 8. Kada svećenik nosi Presveto u svečanoj procesiji?

NAUČI:

129. Kako je Isus prisutan u Presvetom Oltarskom Sakramentu?

Isus je u Presvetom Oltarskom Sakramentu prisutan sav pod svakom prilikom i čitav u svakom njenom dijelu onakav kakav je sada živ u nebu.

130. Dokle ostaje Isus prisutan pod prilikama kruha i vina?
Isus ostaje prisutan pod prilikama kruha i vina dok postoje prilike.

ZA ŽIVOT: Kad budem prolazio kraj župne crkve ili kad u nju uđem i pokleknem ili kad budem izlazio iz crkve i pokleknem, pozdravit ću Isusa u svetohraništu i reći: Budi hvaljen i slavljen, Isuse, u Presvetom Oltarskom Sakramentu sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen. U crkvi ću još dodati: Svet, svet, svet Gospodin Bog Sabaot. Puna su nebesa i zemlja tvoje slave. Slava Ocu...

NAUKA SVETACA: »Najbolje je iskorišteno vrijeme što ga provedeš pred Presvetim Oltarskim Sakramentom.« (Sv. Alfons Liguori)

TUMAČENJE: **Tabernakul** je latinska riječ i znači šator, kućica. **Ciborij** je također latinska riječ, a znači posuda za hranu. U njem čuvamo sv. hostije. **Monstranca** (pokaznica) znači posudu u kojoj se nešto pokazuje. U sredini ima stakleni prozorčić za svetu hostiju, koja stoji na stalku sličnom polumjesecu — koji nazivamo **lunula**. Monstranca je obično ukrašena zrakama i simbolima Presvetog Sakramenta, npr. pšeničnim klasjem ili grožđem.

Kada pohodimo Isusa u Presvetom Sakramentu, najprije ga pozdravimo: »Hvaljen budi, Isuse, u Presvetom Oltarskom Sakramentu, sada i vazda, i u vijeke vjekova. Amen.« Zatim mu iznesimo svoje molitve. Na kraju primimo duhovnu pričest i prikažimo se Isusu: »Isuse, tebi živim. Isuse, tebi umirem. Isuse, tvoj sam živ i mrtav.« Za dulje pohode uzmimo sa sobom molitvenik.

ZADAĆA: 1. Nacrtaj svetohranište svoje župne crkve i na njem izloženo Presveto. 2. Pohodi na pet minuta Isusa u svetohraništu. 3. Rado idi na blagoslov sa Presvetim.

PJESMA:

Klanjam Ti se smjerno, tajni Bože naš,
što pod prilikama tim se sakrivaš,
srce ti se moje sasvim predaje,
jer dok promatra te, svijest mu prestaje.
Isuse, kog sad mi krije veo taj,
žarku želju, molim, ti mi uslišaj:
daj da otkrito ti lice ugledam
i u slavi tvojoj blažen uživam.

(H. C. P., str. 29)

24. BOŽJI ŽIVOT U NAMA UGROŽAVAJU NAPASTI

U pustinji se k Isusu približio napasnik i rekao mu: »Ako si Sin Božji, reci da ovo kamenje postane kruhom.« On odgovori: »Pisano je: Ne živi čovjek o samom kruhu, nego o svakoj riječi koja izlazi iz Božjih usta.« Tada ga đavao uze u sveti grad i postavi na rub hrama i reče mu: »Ako si Sin Božji, baci se dolje, jer je pisano: Anđelima je svojim zapovjedio za tebe i nosit će te na rukama da gdje ne zapneš o kamen svojom nogom.« Isus mu odgovori: »Ali je pisano: Ne kušaj Gospodina svojega Boga.« Đavao ga još uze na vrlo visoku goru, pokaza mu sva kraljevstva svijeta i njihovu slavu i reče mu: »Dat ću ti sve ovo ako padneš i meni se pokloniš.« Isus mu na to reče: »Odlazi, sotono, jer je pisano: Klanjaj se Gospodinu svojemu Bogu i služi njemu jedinomu!« Đavao ga tada ostavi, a dođu anđeli i služili su mu. (Mt. 4, 1—11)

1. Bog dopušta napasti

I anđeli su morali izdržati kušnju. Bog je uzeo sebi u nebo samo vjerne anđele. Prvi čovjek bio bi sačuvao za sebe i za svoju djecu posebne darove da je sretno izdržao kušnju. Bog nam hoće dati nebo, ali ne samo kao dar nego i kao nagradu koju moramo zaslužiti ako svladamo neprijatelje. Zato dopušta da Božji život u nama ugrožavaju napasti. Tako nazivamo sve što nas vuče na grijeh.

Bog, dakle, dopušta napasti jer ima svete nakane. Napastima nas čisti, uči poniznosti, potiče na revnu i gorljivu molitvu, utvrđuje u dobru i vodi k većoj kreposti jer želi da zaslužimo veću nagradu. Što je sol za hranu, to su napasti za dušu.

Budući da nas Bog ljubi, ne dopušta napasti koje ne bismo mogli svladati. Za one pak koje dopusti daje nam i dovoljno milosti da im se možemo oduprijeti. Naravno, ako molimo.

2. Tri su izvora napasti

Prvoga čovjeka je **đavao** zaveo na grijeh. On zavodi i nas. Zao je, mrzi Boga i nas, zavidan je i zato nas pokušava upropastiti. Njemu pomaže **zao svijet**, to jest zli i slabi ljudi, koji nas svojim nazorima, svojim primjerom, plašenjem, izrugivanjem ili čak prijetnjama kušaju navesti na grijeh i otrgnuti od Boga. Najčešći pak izvor napasti su naše **zle sklonosti**. Nazivamo ih **zle požude** ili **strasti**. Trostruka je požuda: **požuda tijela** ili sklonost grešnim tjelesnim užitcima, **požuda očiju** ili lakomost, te **oholost**. Iz te trostruke zle požude izvire sedam glavnih zlih sklonosti. Ako na njih pristanemo, postaju grijehom i zato se nazivaju: **sedam glavnih grijeha**. Nisu to najveći grijesi, nego ih nazivamo glavni jer su glava ili izvor mnogih drugih grijeha.

3. Napastima se moramo odupirati

Napast nas mami i vuče na grijeh. Tko na nju pristane, griješi. Griješi također onaj tko joj se sam izlaže. Napastima se moramo odupirati. Odupirimo se odmah, odvažno, odlučno i mirno. Moramo se trapiti i moliti da ih lakše svladamo. Isus zapovijeda: »Bdijte i molite da ne padnete u napast.« U napasti, osobito težoj, molimo pobožne zazive. Ako smo sami, možemo učiniti znak križa, na primjer na prsima. Đavao bježi pred znakom križa, na kojem je bio pobijeđen.

Male napasti najlakše svladamo ako ih prezremo i svratimo svoju pažnju na nešto drugo. Ljude koji su nam prigoda za grijeh ili nas navode na nj moramo izbjegavati i bez straha ih ukoriti.

ODGOVORI: 1. Zašto Bog dopušta napasti? 2. Kako nam pomaže u napastima? 3. Odakle dolaze napasti? 4. Kolikovrsna je zla požuda? 5. Koje su grešne sklonosti u nama? 6. Kako se moramo opirati napastima? 7. Što nam Isus preporuča da svladamo napasti?

NAUČI:

131. Kada napast postaje grijeh?

Napast postaje grijeh ako na nju pristanemo.

132. Što moramo činiti da u napasti ne sagriješimo?

Da u napasti ne sagriješimo, dužni smo joj se odmah oduprijeti i moliti Boga za pomoć.

ZA ŽIVOT: 1. U napasti ću moliti: Isuse, Marijo! Ili: Gospodine, pohiti da mi pomogneš! 2. Da ustrajem u napastima protiv sv. čistoće, češće ću moliti: Marijo, bez grijeha začeta, pomozi mi da ostanem čist na duši i tijelu!

SV. PISMO: **»Sve što je u svijetu: požuda tijela, požuda očiju i oholost života nije od Oca, nego od svijeta.«** (1. Iv. 2, 16) **»Blago onome koji izdrži napast, jer kad bude prokušan, primit će vijenac života koji je Bog obećao onima koji ga ljube.«** (Jak 1, 12)

NAUKA SVETACA: »Kad osjetiš napast u svom srcu, učini kako čine mala djeca kad opaze vuka ili medvjeda u polju: brzo trče u očevo ili majčino naručje ili ih neprestano zovu u pomoć. Tako se ti uteci Bogu i moli milosrđe i pomoć.« (Sv. Franjo Saleški)

ZADAĆA: 1. Napiši Evin razgovor u raju s napasnikom đavlom. 2. Napiši što bi bili morali učiniti apostoli u Getsemanskom vrtu i apostol Petar u Kajfinu dvorištu. 3. Napiši što bi učinio u nedjelju ako bi te suučenici zvali na nogomet kada zvoni za sv. Misu.

MOLITVA: **I ne uvedi nas u napast!**

25. GRIJEH — SMRT ILI RANJAVANJE BOŽJEG ŽIVOTA U NAMA

Kad je Isus na Maslinskoj gori poslije molitve došao k svojim učenicima, gle, došao je i Juda, jedan od dvanaestorice, i s njim velika četa s mačevima i toljagama poslana od svećeničkih poglavara i narodnih starješina. A njegov im je izdajica dao znak: »Onaj je kojega ja poljubim... Držite ga!« I odmah pristupi k Isusu i reče: »Zdravo, Učitelju!« i poljubi ga. Isus ga na to upita: »Prijatelju, zašto si došao?« Tada pristupiše, digoše ruke na Isusa i uhvatiše ga. Tada ga ostave svi učenici i pobjegnu. Kad je Juda, njegov izdajica, vidio da su ga osudili, baci srebrnjake u hram i otiđe pa se objesi.
(Mt. 26, 47—56; 27, 3—5)

1. Grijeh je najveće zlo

Na svijetu ima mnogo zala: bolesti, nesreće, siromaštvo, nepravde, ratovi — na kraju svakog čovjeka zadesi smrt. No najveće i jedino zlo je grijeh. Tko postupa protiv volje Božje, ne sluša Boga — griješi. Griješi, dakle, tko **svjesno** i **hotimično** čini nešto **protiv volje Božje.** Tko u neznanju radi nešto protiv volje Božje, nema grijeha. Griješimo ako **propustimo** nešto što Bog zapovijeda. Na primjer, ne molimo, ne slušamo. Ili, ako **činimo** što Bog zabranjuje, na primjer ako psujemo, krademo, lažemo.

Što Bog zapovijeda ili zabranjuje, govori nam savjest. Zato moramo nju poslušati. Griješimo ako činimo nešto za što nam ona govori da je grijeh. Što savjest drži da je dozvoljeno, to nije grijeh. Griješiti možemo mislima, željama, riječima i djelima.

2. Teški grijeh je smrt Božjega života u nama

Neke Božje i crkvene zapovijedi su tako važne da ne možemo doći u nebo ako ih ne vršimo. Zapovijedaju ili zabranjuju naime **važne stvari,** npr. ne psuj, ne ubij, ne želi ili ne čini ništa be-

sramno, idi svake nedjelje sv. Misi... Teški grijeh čini tko u važnoj stvari učini nešto protiv volje Božje, i to tako da grijeh jasno spozna i na nj potpuno pristane. Takav grijeh naziva se **smrtnim grijehom**, jer on zadaje smrt Božjem životu u našoj duši.

Smrtni grijeh je veoma veliko zlo. Najveći zločin i nepravda prema Bogu! To je pobuna čovjeka protiv Boga, Stvoritelja i Gospodina svojega, uvreda neizmjerno svetog Boga i silna nezahvalnost prema dobrome nebeskom Ocu i raspetom Spasitelju, koji je za nas umro.

No smrtni grijeh je i za čovjeka najveća nesreća. On oduzima čovjeku život milosti ili posvećujuću milost. Tjera Boga iz srca, da prestanemo biti djeca Božja i nemamo pravo na nebo. Smrtni grijeh nam oduzima i sve zasluge za nebo koje smo stekli. Grijehom često i druge zavodimo na zlo — sablazan. Tko umre u smrtnom grijehu, ide u pakao.

Čovjek u smrtnom grijehu ne može ništa zaslužiti za nebo. Ako učini što dobro, Bog ga nagrađuje na zemlji ili mu daje veću milost da bi se obratio.

Tko više puta učini isti grijeh, stječe prema njemu sklonost. Ta se sklonost naziva **grešna navika**. Tko često popušta u važnoj stvari, postaje **zaslijepljen** — slijep za vječne istine, slijep za svoje nesretno stanje, i **tvrdokoran** jer odbija milost i ne želi se obratiti. Taj je u velikoj pogibli da umre **nepokajan** i da propadne za vječnost.

3. Laki grijeh ranjava Božji život u nama

Neki grijesi nas ne odvraćaju potpuno od Boga i ne zatvaraju nam nebo. Oni nam ne oduzimaju život milosti ni posvećujuću milost. Takvi se grijesi nazivaju laki, mali. Za njih možemo dobiti oproštenje i bez ispovijedi ako se kajemo. Mali grijesi su rane što ih zadobivamo u borbi zemaljskog života.

Mali grijeh učini tko čini nešto protiv volje Božje u manjoj stvari, npr. laže, ljuti se, ukrade neku malenkost, ili tko učini nešto protiv volje Božje u velikoj stvari, ali ne zna da se radi o važnoj stvari, ili ne pristane potpuno na grijeh.

Mali grijesi su teži ako su više svojevoljni. Ipak, i mali grijesi neizmjerno vrijeđaju dragog Boga i znače veliku nezahvalnost prema dobrom nebeskom Ocu i raspetom Spasitelju.

Oni nam uskraćuju mnoge milosti koje bi nam inače Bog udijelio, umanjuju revnost za dobra djela i pripravljaju put smrtnom grijehu. I lake grijehe Bog kažnjava, bilo kaznama na zemlji, bilo kaznama u čistilištu.

ODGOVORI: 1. Koje je najveće, jedino stvarno zlo? 2. Što nam govori što Bog zapovijeda i zabranjuje? 3. Možemo li griješiti i mislima i kako još? 4. Zašto je smrtni grijeh najveći zločin prema Bogu? 5. Kakva je nesreća za čovjeka smrtni grijeh? 6. Kako nastaje i kamo vodi grešna navika? 7. Tko čini laki grijeh? 8. Zašto je laki grijeh zlo?

NAUČI:

133. Tko čini grijeh?

Grijeh čini tko svjesno i hotimično čini što je protiv volje Božje.

134. Tko čini smrtni grijeh?

Smrtni grijeh čini tko čini nešto protiv volje Božje u važnoj stvari s jasnom spoznajom i potpunim pristankom.

135. Zašto se moramo nada sve čuvati smrtnog grijeha?

Smrtnog grijeha se moramo nada sve čuvati jer je to najveći zločin prema Bogu, a za čovjeka najveća nesreća.

136. Kakve su posljedice smrtnog grijeha?

Smrtni grijeh nam oduzima život milosti i sve zasluge za nebo, navlači na nas vječno prokletstvo i vremenite kazne.

137. Tko čini mali ili laki grijeh?

Mali ili laki grijeh čini tko radi nešto protiv Božje volje u manjoj stvari ili u važnoj stvari, ali bez jasne spoznaje ili potpunog pristanka.

138. Zašto se moramo brižno čuvati i malih grijeha?

Moramo se brižno čuvati i malih grijeha jer i oni vrijeđaju Boga, uskraćuju nam mnoge milosti i navlače na nas Božje kazne te pripravljaju put smrtnom grijehu.

ZA ŽIVOT: 1. Moj Bože, radije ću sve pretrpjeti nego uvrijediti tebe smrtnim grijehom. 2. Nikad se neću ispričavati, pa ni pred samim sobom: pa to je mali grijeh.

SV. PISMO: **»Što koristi čovjeku ako dobije sav svijet, a izgubi svoju dušu?«** (Mt 16, 26) **»Upamti i vidi kako je zlo i gorko što ostavljaš Gospoda, Boga svojega, i ne bojiš se mene — veli svemogući Gospod nad vojskama.«** (Jer 2, 19) **»Čujte nebesa! Slušaj zemljo! Jer je Gospod govorio: Djecu odgojih i podigoh. Ali mi ona postadoše nevjerna.«** (Iz 1, 2) **»Imaš ime da si živ, a mrtav si.«** (Otkr 3, 1)

NAUKA SVETACA: »Nikako ne mogu shvatiti kako može mirno ići na počinak onaj tko ima na savjesti smrtni grijeh.« (Sv. Toma Akvinski) »Ako male grijehe neprestano ponavljamo i za njih se ne brinemo, dovode nas do smrti. Voda kroz probušeno dno polako probija. Ali ako prodire dugo i ako je ne izbacujemo, potopit će lađu.« (Sv. Augustin) »Neprijatelj želi od nas dobiti samo nit, ali od nje učini uže.« (Sv. Franjo Asiški)

ZADAĆA: 1. Nabroji prema Božjim i crkvenim zapovijedima važne stvari koje su smrtni grijeh. 2. Nabroji isto tako što je mali grijeh, kad se radi o manjoj stvari. 3. Napiši kako dobijemo oproštenje smrtnih grijeha, kako lakih? 4. Pođi pred raspelo ili pred dvanaestu postaju križnog puta pa polagano i iskreno moli pokajanje za svoje grijehe. I ponovi to više puta!

26. GREŠNIK SE MORA OBRATITI

Isus je govorio prispodobu o izgubljenom sinu. Čuvao je ovce na jednom imanju. Rado bi bio utišao glad svoju mahunama što su ih jele svinje, ali mu ih nitko nije davao. Tada dođe k sebi i reče: »Koliko najamnika u oca mojega imaju kruha na pretek, a ja ovdje umirem od gladi. Ustat ću i poći ću k ocu svojemu i kazat ću mu: Oče, sagriješih nebu i tebi, nisam više dostojan zvati se sin tvoj. Primi me kao jednog od svojih najamnika.« Ustade, dakle, i otiđe k ocu svojemu. (Lk. 15, 11—32)

1. Grešnik se mora obratiti

Bog ne želi da grešnik propadne. Stvarno želi da se obrati, ponovno oživi i dođe u nebo. Zato mu pomaže svojom milošću.

Tko se grijehom odvrati od Boga, mora se opet iskrenim kajanjem vratiti k njemu. Nepravdu koju je učinio Bogu mora priznati, kajati se i, koliko je moguće, popraviti je. To je zapovjedio Isus kad je učio: »Pokoru činite jer se približilo kraljevstvo nebesko.« Bog prosvjetljuje grešnika svojom milošću da spozna nepravdu koju je učinio Bogu i nesreću u koju je upao, da zamrzi na grijeh. Bog pomaže grešniku da se iskreno kaje za grijeh. Od srca mu mora biti žao što je sagriješio i mora imati iskrenu želju da više ne griješi. Kajanjem se grešnik odvaja od grijeha i ostavlja ga. Bog nikada ne oprašta grijehe onome tko se ne kaje. Sa svakim iskrenim kajanjem spojena je i **čvrsta odluka,** to jest iskrena volja da će se netko ubuduće stvarno čuvati grijeha. Gdje nema čvrste odluke, nema ni pravog kajanja.

Bog pomaže grešniku da se u njega ufa da će mu oprostiti grijehe, jer je neizmjerno milosrdan i jer iz ljubavi prema grešnicima nije poštedio ni svog Sina.

S iskrenim kajanjem spojena je i spremnost da pokorničkim djelima **zadovoljimo** za uvredu koju smo grijehom učinili Bogu,

2. Kajanje može biti savršeno i nesavršeno

Tko bi se kajao samo radi zemaljskih motiva, npr. zato jer je zbog grijeha pretrpio sramotu, ili bio kažnjen, ili pretrpio štetu, imao bi samo naravno **kajanje.** Takvim se kajanjem ne dobiva oproštenje grijeha.

Pri kajanju moramo misliti na Boga. To možemo učiniti na više načina. Kajati se možemo zato jer Bog **kažnjava** grijehe, jer je grijeh ružan i odvratan i jer grijehom gubimo pravo na nebo. Takvo je kajanje **nesavršeno.** Grijesi nam se opraštaju ako kod

ispovijedi imamo bar takvo nesavršeno kajanje. Savršenije je kajanje ako se kajemo iz **ljubavi** prema Bogu, to jest zato jer smo grijehom uvrijedili neizmjerno dobroga Oca i jer je radi naših grijeha Isus morao trpjeti i umrijeti. Takvo je kajanje **savršeno.** Kad probudimo savršeno kajanje, odmah dobivamo oproštenje svih grijeha, pa i smrtnih. Te grijehe ipak moramo reći kod slijedeće ispovijedi.

Probudimo savršeno pokajanje svaku večer kod večernje molitve, u smrtnoj pogibli i ako smo učinili kakav smrtni grijeh.

Tko u smrtnoj pogibli ne bi imao prilike da obavi ispovijed, makar bi imao smrtni grijeh, ako probudi savršeno pokajanje, može se spasiti. Zato ga mora probuditi.

3. Za grijehe treba činiti zadovoljštinu

U ispovijedi ili kad probudimo savršeno pokajanje, Bog oprašta grijeh i vječne kazne, ali ne sve vremenite ili prolazne. Oproštenje vremenitih kazni dobivamo pokorničkim djelima. Njima svladavamo i sklonosti na grijeh koje ostaju poslije grijeha, osobito po grešnoj navici.

Da za grijehe zadovoljimo, treba da strpljivo podnosimo trpljenje i neugodnosti koje Bog često dopušta kao posljedice grijeha. Lijepo pokorničko djelo je savjesno **vršenje staleških dužnosti.** Svojevoljna djela zadovoljštine jesu: molitve, post i milostinja. Najizvrsniji pokornički čin je ispovijed.

ODGOVORI: 1. Da li Bog želi da grešnik propadne? 2. Što Bog daje grešniku da se obrati? 3. Što mora grešnik najprije spoznati? 4. Tko se iskreno kaje? 5. Zašto se grešnik nada oproštenju grijeha? 6. Da li je za oproštenje grijeha dovoljno samo naravno kajanje? 7. Na koga moramo misliti kod pokajanja? 8. Kako nam se opraštaju grijesi ako imamo samo nesavršeno pokajanje? 9. Treba li ispovjediti grijehe ako smo se savršeno pokajali? 10. Za kakve kazne moramo zadovoljiti pokorničkim djelima? 11. Nabroji različita djela pokore!

NAUČI:

139. Kada je kajanje nesavršeno?

Nesavršeno je kajanje ako se kajemo iz straha pred Božjim kaznama.

140. Kad je kajanje savršeno?

Kajanje je savršeno ako se kajemo iz ljubavi prema Bogu.

141. Što čini Bog ako se kajemo iz ljubavi prema njemu?

Ako se kajemo iz ljubavi prema Bogu, Bog nam odmah oprašta grijehe.

142. Što mora uvijek biti spojeno s kajanjem?

S kajanjem mora uvijek biti spojena čvrsta odluka.

ZA ŽIVOT: 1. Svaku večer i svaki put kad padnem u smrtni grijeh, probudit ću savršeno pokajanje. 2. Ispunjavanje staleških dužnosti neka bude moja pokora za grijehe.

SV. PISMO: **»Činite, dakle, pokoru i obratite se da se unište grijesi vaši.«** (Dj 3, 19) **»Ako se ne obratite, svi ćete tako izginuti.«** (Lk 13, 3) **»Žrtva je Bogu duh raskajan; srca skrušena i ponižena, Bože, nemoj prezreti.«** (Ps 50, 19)

NAUKA CRKVE: »Sav život kršćanina treba da bude trajna pokora.« (Trident)

ZADAĆA: 1. Iz molitve »pokajanje« napiši najprije kojim riječima budimo nesavršeno, a kojim riječima savršeno pokajanje, zatim kojim riječima čvrstu odluku. 2. Iz svetopisamskih događaja napiši neke primjere kako je Bog kažnjavao grijeh. 3. Kod sprovoda pjevamo dva pokornička psalma: na početku psalam 129, a kasnije psalam 50. Dobro ih poslušaj i nešto zapamti i zapiši.

MOLITVA: **»Da se dostojiš na pravu nas pokoru privesti, molimo te usliši nas!«** (Litanije Svih Svetih)

27. U SAKRAMENTU ISPOVIJEDI ISUS NAM OPRAŠTA GRIJEHE

Na dan svoga uskrsnuća navečer, kad su od straha pred Židovima bila zatvorena vrata kuće gdje su se bili sabrali učenici, dođe Isus, stade u sredinu i reče im: »Mir vama.« I kada to reče, pokaza im ruke i bok. A učenici se obradovaše videći Gospodina. Isus im opet reče: »Mir vama! Kao što je Otac poslao mene, tako i ja šaljem vas.« Kad to izreče, dahnu u njih i reče: »Primite Duha Svetoga, kojima oprostite grijehe, bit će im oprošteni, a kojima zadržite, bit će zadržani.« (Iv 20, 19—23)

1. Isus je ustanovio sakramenat ispovijedi

Kad je Isus živio na zemlji, opraštao je grijehe skrušenim grešnicima.

Na križu je za sve grijehe svijeta zadovoljio nebeskom Ocu. Na dan svoga uskrsnuća je i apostolima podijelio vlast da u njegovo ime opraštaju grijehe. Od apostola su tu vlast primili njihovi nasljednici biskupi. Oni je daju svećenicima. Isus je apostolima dao vlast da opraštaju i zadrže grijehe. Apostoli i njihovi nasljednici moraju prosuditi kome će grijehe oprostiti, a kome ih zadržati. Budući da sami ne znaju naših grijeha, moramo ih njima kazati — moramo se **ispovijedati**. Isus je, dakle, zapovjedio da se grijesi moraju ispovijedati.

2. Tko je poslije krštenja teško sagriješio, mora primiti sakramenat ispovijedi

Svećenici imaju vlast samo nad onima koji su kršteni. Zato mogu opraštati samo grijehe učinjene poslije krštenja. Svatko tko je poslije krštenja teško sagriješio, dužan je ispovjediti grijehe. Ako to ne može, mora imati bar volju i nakanu da ih ispovjedi čim bude mogao. U savršenom pokajanju, koje odmah oprašta grijehe, uključena je i ta volja.

Mali se grijesi mogu oprostiti i bez ispovijedi. Ipak ih rado ispovijedamo jer kod ispovijedi primamo posebne milosti da se ubuduće lakše čuvamo grijeha.

3. Isus nam u ispovijedi oprašta grijehe

Kad se u ispovijedi skrušeno optužimo za svoje grijehe, ispovjednik nam podjeljuje odrješenje riječima: »Ja te odrješujem od tvojih grijeha u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.« Pri tom čini rukom znak križa. U tom času primamo sakramenat ispovijedi. Isus nam tada **oprašta grijehe,** vječne kazne u paklu i jedan dio vremenitih kazni, koje bismo morali pretrpjeti na zemlji ili u čistilištu. Vraća nam život milosti — posvećujuću milost. Ako smo imali samo male grijehe ili smo već prije odrješenja probudili savršeno pokajanje, Isus nam umnožava milosti. Istodobno nam kod ispovijedi vraća zasluge za nebo koje smo izgubili smrtnim grijehom i daje nam posebne djelujuće milosti da bismo se mogli ubuduće čuvati od grijeha. Poslije dobre ispovijedi smo smireni i savjest nas više ne peče.

Isus je kod sv. ispovijedi liječnik naših duša.

ODGOVORI: 1. Kakvu vlast je Isus dao apostolima na dan svoga uskrsnuća? 2. Kojim je riječima ustanovio sakramenat ispovijedi? 3. Tko je primio tu vlast od apostola? 4. Kojim riječima ispovjednik daje oproštenje?

NAUČI:

143. Tko mora primiti sakramenat ispovijedi?

Sakramenat ispovijedi mora primiti tko je poslije krštenja sagriješio smrtnim grijehom.

144. Zašto treba u ispovijedi priznati grijehe?

U ispovijedi moramo priznati grijehe jer je tako zapovjedio Isus kad je ustanovio taj sakramenat.

145. Što nam Isus podjeljuje u sakramentu ispovijedi?

U sakramentu ispovijedi Isus: oprašta grijehe, vječnu i dio vremenitih kazni, vraća nam ili umnožava život milosti, vraća zasluge za nebo i daje pomoć da ubuduće ne bismo više griješili.

ZA ŽIVOT: 1. Kad mi dođe napast da propustim ili odgodim ispovijed, sjetit ću se da je ona dar uskrslog Spasitelja. 2. Poslije grijeha me peče savjest, zato moram što prije k sv. ispovijedi, gdje Isus liječi duše.

SV. PISMO: **»Kažem vam da će tako biti na nebu veća radost za jednog grešnika koji čini pokoru nego za devedeset i devet pravednika kojima ne treba pokore.«** (Lk 15, 7)

ZADAĆA: Napiši odgovor na ove prigovore: a) Zašto bih išao na ispovijed kad nemam grijeha. b) Zašto bih išao na ispovijed — sam ću s Bogom sve urediti. c) Zašto bih išao na ispovijed kad znam da ću opet sagriješiti? d) Zašto bih išao na ispovijed — svećenik je isto tako grešnik. e) Zašto bih išao na ispovijed kad su je sami svećenici izmislili?

MOLITVA: **»Smiluj mi se, Bože, po velikom milosrđu svojem. I po prevelikoj dobroti svojoj uništi krivicu moju. Posve me operi od krivice moje i od grijeha mojega očisti mene. Jer ja znam krivicu svoju i grijeh je moj vazda preda mnom.«** (Ps 50)

PJESMA:

Prosti, moj Bože, kajem se, prosti.
Gle, u žalosti srce mi mre.
Prosti, moj Bože, moje slaboće,
pakosne zloće, prosti mi blag.
Bez broja dare meni si dao,
A ja sam, jao, neharni stvor.
Mrzim na grijehe, oprati želim
suzama vrelim svaki im trag.

(H. C. P., str. 103)

28. KAKO OBAVLJAMO ISPOVIJED

Nekima koji su sebe držali pravednima, a druge su prezirali Isus je govorio ovu prispodobu: »Ušla su u hram da se pomole dva čovjeka, jedan farizej, a drugi carinik. Carinik je stao izdaleka. Nije htio ni očiju podignuti prema nebu, nego se udarao u prsa i govorio: 'Bože, budi milostiv meni grešniku.' Kažem vam da se ovaj vratio opravdan kući svojoj.« (Lk 18, 9—14)

Za ispovijed je potrebno:

1. Ispitivanje savjesti. — Da bismo kod ispovijedi mogli reći sve grijehe, moramo najprije promisliti što smo sagriješili od posljednje ispovijedi. Takvo promišljanje grijeha naziva se ispit savjesti. Da bismo to dobro obavili, najprije se pomolimo Duhu Svetome. Zatim razmislimo što smo sagriješili protiv Božjih ili crkvenih zapovijedi i glavnim grijesima — mislima, riječima i djelima ili propustom. Kod smrtnih grijeha moramo se pitati i o njihovu broju i važnim okolnostima, to jest takvima koje mali grijeh čine velikim (ako ukradem veliku svotu, zakasnim na veliki ili važni dio sv. Mise) ili koje mijenjaju vrstu grijeha (npr. krađa u crkvi, nepristojne riječi pred djecom).

2. Pokajanje. — Da nam Isus oprosti grijehe, moramo se pokajati. Kajati se moramo za sve teške grijehe jer se opraštaju svi ili nijedan. Tko ima samo male grijehe, mora se pokajati barem za jedan grijeh. Za ispovijed je dosta barem čin nesavršenog kajanja. Potrudimo se ipak da imamo i savršeno pokajanje!

3. Čvrsta odluka. — S kajanjem je spojena i čvrsta odluka da ćemo se ubuduće čuvati grijeha. Tko ima smrtne grijehe, mora odlučiti da će se ubuduće čuvati svakog smrtnog grijeha i svake bliže grešne prigode, to jest svega što bi ga moglo navesti na smrtni grijeh. Ako je netko nekoga sablaznio ili mu učinio štetu veliku, mora odlučiti i da će sablazan ili veliku štetu popraviti koliko je moguće. Tko ima samo male grijehe, mora odlučiti da bar jedan od njih više neće učiniti ili da će nastojati da smanji njihov broj.

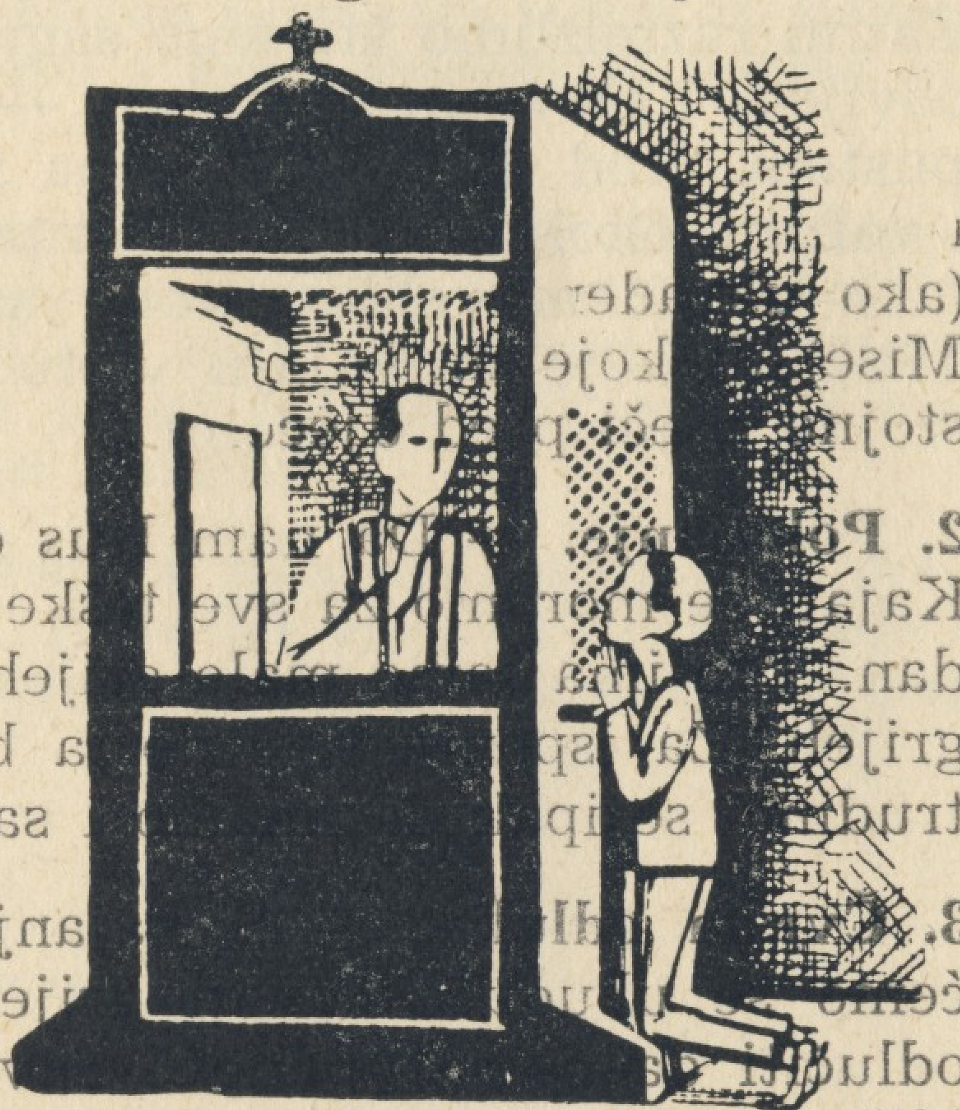
Kajanje i čvrstu odluku probudimo prije nego uđemo u ispovjedaonicu ili bar prije odrješenja.

4. Priznavanje grijeha. — U ispovijedi moramo reći sve smrtne grijehe. Koliko to možemo, moramo se sjetiti te reći i njihov broj i važne okolnosti koje mijenjaju vrstu grijeha. U ispovjedaonici moramo govoriti razgovijetno i **iskreno**, onako kako se osjećamo krivima pred Bogom i ne smijemo ništa prešutiti ili uljepšavati.

Nemojmo se stidjeti da iskreno priznamo svoje grijehe. Nemojmo se bojati ispovjednika! Primit će nas s ljubavlju, u Isusovo ime. Grijehe koje svećenik sazna u ispovijedi ne smije nikome reći makar bi morao zbog toga i umrijeti. Ispovjednika veže **ispovjedna tajna.**

Ako netko kod ispovijedi **zaboravi** reći koji smrtni grijeh, mora ga ispovjediti kod slijedeće ispovijedi. Grijeh mu je, međutim, bio oprošten zajedno s drugim grijesima.

Tko bi u ispovijedi namjerno **zatajio** koji smrtni grijeh, ispovijed bi bila beskorisna i nevaljana. Grijesi ne bi bili oprošteni, nego bi takav čovjek učinio novi smrtni grijeh — svetogrđe. Tko bi poslije takve ispovijedi primio koji drugi sakramenat, na primjer išao na sv. pričest, učinio bi novo svetogrđe. Tko je obavio nedostojnu ispovijed, na primjer ako je zatajio smrtni grijeh ili nije imao kajanja, mora kod slijedeće ispovijedi skrušeno ispovjediti sve smrtne grijehe učinjene poslije zadnje dobre ispovijedi. Ako je kad prije zatajio smrtni grijeh, mora ispovjediti zatajeni grijeh, mora reći koliko puta ga je zatajio i koliko puta je učinio koje drugo svetogrđe. Mora kazati i da li je nedostojno primio pričest u uskrsno vrijeme, a sve nevaljane ispovijedi mora ponoviti. Ispovijed kod koje ponavljamo sve ili neke ispovijedi naziva se velika ispovijed. Dužan ju je obaviti onaj tko zna da su prijašnje ispovijedi bile nedostojne i nevaljane.

Preporuča se da veliku ispovijed obavimo npr. prije ženidbe, prigodom misija ili duhovnih vježbi i kada sumnjamo da su prijašnje ispovijedi bile nevaljane.

5. Zadovoljština. — Ispovjednik nam daje pokoru da bismo nekako zadovoljili za uvredu koju smo grijehom nanijeli Bogu, da bismo smanjili vremenite kazne za grijehe i da bismo se ubuduće bolje čuvali grijeha. Pokorom, dakle, činimo zadovoljštinu. Naloženu pokoru izvršujemo odmah.

Pokora koju nam naloži ispovjednik obično je mala. Zato možemo sami sebi zadati koju svojevoljnu pokoru: molitvu ili druga dobra djela, a osobito da ćemo strpljivo podnositi poteškoće i savjesno vršiti svoje dužnosti.

ODGOVORI: 1. Zašto moramo prije ispovijedi ispitati svoju savjest? 2. Kako ispitujemo savjest? 3. O čemu se moramo pitati kod smrtnih grijeha? 4. Za koje grijehe se kod ispovijedi moramo pokajati? 5. Kakvo je kajanje dovoljno za ispovijed? 6. Što mora biti spojeno s kajanjem? 7. Što mora odlučiti tko ima smrtne grijehe? 8. Što onaj tko ima male grijehe? 9. Kada moramo probuditi pokajanje i čvrstu odluku? 10. Kako se moramo ispovijedati? 11. Zašto se ne smijemo stidjeti da iskreno priznamo svoje grijehe? 12. Što mora učiniti onaj tko je kod ispovijedi zaboravio reći koji smrtni grijeh? 13. Kada bi ispovijed bila beskorisna i nevaljana? 14. Što mora učiniti onaj tko je obavio nedostojnu ispovijed, posebno ako je zatajio koji smrtni grijeh? 15. Koju ispovijed nazivamo velikom? 16. Tko je dužan obaviti veliku ispovijed? 17. Kada je velika ispovijed korisna? 18. Zašto ispovjednik zadaje pokoru? 19. Kakvu pokoru možemo sami sebi zadati?

NAUČI:

146. *Što je potrebno za dobru ispovijed?*

Za dobru ispovijed potrebno je:
- **ispitivanje savjesti**
- **pokajanje**
- **čvrsta odluka**
- **priznavanje grijeha i**
- **zadovoljština.**

147. *Što je najvažnije u sakramentu ispovijedi?*

U sakramentu ispovijedi najvažnije je pokajanje.

148. *Što mora uvijek biti spojeno s kajanjem?*

S kajanjem mora uvijek biti spojena čvrsta odluka da ćemo se ubuduće čuvati grijeha?

149. *Koje grijehe moramo ispovijedati?*

Ispovijedati moramo sve smrtne grijehe, a moramo reći i njihov broj i važne okolnosti.

150. *Kada mora obaviti ispovijed onaj tko je svjestan smrtnog grijeha?*

Tko je svjestan smrtnog grijeha, mora obaviti ispovijed bar u uskrsno vrijeme i u smrtnoj pogibli.

ZA ŽIVOT: Ako mi dođe napast da zatajim koji smrtni grijeh, njega ću odvažno i iskreno reći odmah na početku. Bolje je u tajnosti priznati grijeh svećeniku, koji mora šutjeti, nego nemirno živjeti, nesretno umrijeti i na sudnji dan doživjeti sramotu pred čitavim svijetom.

SV. PISMO: **»Obratite se jer je blizu kraljevstvo nebesko.«** (Mt 4, 17) **»Činite, dakle, pokoru i obratite se da se unište vaši grijesi.«** (Dj 3, 19)

Tumačenje: 1. Ako nastojiš da imaš kajanje, premda to ne osjećaš, već ga imaš. 2. Kajanje možeš probuditi ovako: a) Promisli da si grijesima zaslužio čistilište ili čak pakao i izgubio nebo. Reci usrdno: Gospodine, ne vrati nam po grijesima našim. b) Misli na Isusovu muku, za koju si i ti kriv svojim gri-

jesima. Reci usrdno: Isuse moj, milosrđe! c) Misli na dobroga i svetoga nebeskog Oca, koga si grijehom uvrijedio i nezahvalan mu bio. Moli polako i iskreno: Kajem se od svega srca... 3. Ako ti je teško priznati koji grijeh, moli ispovjednika da te on pita, a ti iskreno odgovaraj. 4. Uvijek iskreno odgovori, ako te ispovjednik što pita. 5. O onome što si čuo kod ispovijedi ne govori drugima. 6. Ako slučajno čuješ nešto iz ispovijedi drugih, dužan si to držati kao tajnu isto kao i ispovjednik. 7. Ako bi kada zaboravio da izvršiš pokoru, izvrši je odmah čim se sjetiš. Ispovijed je ipak bila dobra.

Obred ispovijedi: Kada ispovjednik otvori prozorčić, kažem: »Hvaljen Isus.« Kada mi daje blagoslov, prekrižim se bez riječi, a zatim počnem: »Skrušeno ispovijedam svoje grijehe koje sam učinio od posljednje ispovijedi. Ispovjedio sam se... Sagriješio sam ovo:...« Zatim ispovjedim svoje grijehe kako ih se sjećam. Ispovijedanje grijeha završim riječima: »Molim pokoru i odrješenje od grijeha.«

Pažljivo zatim slušam dok mi ispovjednik daje potrebne savjete i naloži pokoru. Ako nešto ne razumijem, moram pitati. Kad ispovjednik počne moliti odrješenje, još jedanput probudim pokajanje i čvrstu odluku: Kajem se... Kad mi ispovjednik podjeljuje odrješenje i pri tome učini znak križa, prekrižim se, a na pozdrav »Hvaljen Isus« odgovorim »Uvijeke« i izađem iz ispovjedaonice.

Poslije ispovijedi zahvalim Bogu i izvršim pokoru.

ZADAĆA: Napiši kakve su slijedeće ispovijedi: a) Netko dođe u crkvu i, budući da nema nikoga za ispovijed, uđe u ispovjedaonicu bez priprave, ispovjedi se kako je naviknut i po navici moli kajanje. b) Netko zataji da je lagao. c) Drugi da je u nedjelju svojom krivnjom izostao od sv. Mise. d) Treći je htio ispovjediti da je psovao Boga, ali je u ispovjedaonici zaboravio na to.

MOLITVA (kratko pokajanje): **Bože, budi milostiv meni grešniku. — Moj Isuse, milosrđe! — Gospodine, smiluj mi se! — Otpusti nam duge naše!**

29. CRKVA PODJELJUJE OPROSTE

David je sagriješio s Urijinom ženom, a Uriju dao ubiti u boju. Prorok Natan, koji je došao pred kralja, prekorio ga je za njegov grijeh i prorekao mu kaznu: »Neće se nikada odmaći mač od tvoje kuće.« David se pokajao i rekao: »Sagriješih Gospodu.« Natan mu je odgovorio: »I Gospod je tebi oprostio tvoj grijeh. Nećeš umrijeti. Ali umrijet će sin koji ti se rodio.« Davidu je bio oprošten grijeh, ali mu nije bila oproštena kazna za nj.

(2. Kralj 11 i sl.)

1. Crkva oprašta vremenite kazne za grijehe

Na ispovijedi nam Isus oprašta grijehe i vječne kazne ako smo ih smrtnim grijehom zaslužili. Oprašta nam i dio vremenitih kazni koje bismo morali pretrpjeti na zemlji ili u čistilištu za grijehe, ali

nam ne oprašta sve vremenite kazne. Crkvi je dao vlast da i izvan ispovijedi oprašta vremenite kazne za grijehe koji su već oprošteni. Isus je rekao apostolima: »Što god razriješite na zemlji, bit će razriješeno i na nebesima.« Vremenite kazne za grijehe koji su već oprošteni Crkva oprašta **oprostima.** Pravednom Bogu, koji za svaki grijeh traži zadovoljštinu, daje naknadu iz Isusove zadovoljštine, koji je na križu zadovoljio za sve grijehe, i iz zasluga bl. Dj. Marije i svetaca.

2. Oprosti su potpuni i nepotpuni

Potpunim oprostom nam Crkva oprašta sve vremenite kazne. Može ga primiti samo onaj tko je bez ijednog, pa i malog grijeha. Potpuni je oprost, na primjer, jubilarni oprost, porcijunkulski, oprost na smrtnom času itd. Nepotpunim oprostom nam Crkva oprašta dio vremenitih kazni. Na kraju nekih molitava piše, na primjer: 300 dana, 500 dana, 7 godina oprosta. To znači: tko izmoli tu molitvu, Crkva mu oprašta toliko vremenitih kazni koliko bi mu bilo oprošteno kad bi prema starim crkvenim propisima činio strogu pokoru 300 dana, 500 dana, 7 godina. Koliko je to, zna samo sveznajući Bog. Oproste možemo dobiti za sebe. Crkva dopušta da ih možemo darovati i dušama u čistilištu koje ne mogu pomoći same sebi.

3. Što je potrebno da dobijemo oproste

Da dobijemo oproste, moramo imati nakanu da ih želimo primiti. Moramo biti u posvećujućoj milosti, bar onda kad obavljamo za njih propisano dobro djelo. Izvršiti moramo sva dobra djela koja je Crkva propisala za oprost. Takva propisana djela jesu: izmoliti koju molitvu, obaviti ispovijed i primiti sv. pričest, moliti na nakanu Sv. Oca Pape. Ponekad moramo pohoditi koju crkvu, postiti ili dati milostinju siromahu.

Potpune oproste Crkva često podjeljuje »uz obične uvjete«. To su: ispovijed, pričest, pohod crkve i molitva na nakanu Pape. Ako nije drukčije propisano, dosta je da izmolimo jedanput Oče naš, Zdravo Marijo i Slava Ocu. Da dobije potpun oprost, ne mora posebno ići na ispovijed onaj tko se ispovijeda svakih četrnaest dana i gotovo svaki dan prima sv. pričest.

ODGOVORI: 1. Kakve kazne ostaju još poslije ispovijedi? 2. Kad je Krist dao Crkvi pravo da izvan ispovijedi oprašta vremenite kazne? 3. Čija djela zadovoljštine daje Crkva kao naknadu kada podjeljuje oproste? 4. Da li Crkva oprašta vremenite kazne ako grijeh još nije oprošten? 5. Koliko vremenitih kazni oprašta Crkva potpunim oprostom? 6. Koliko nepotpunim? 7. Koja dobra djela propisuje Crkva za oproste? 8. Što moramo učiniti da dobijemo potpun oprost »uz obične uvjete«? 9. Koliko vremenitih kazni nam se oprašta ako dobijemo oprost od 300 dana, 500 dana, 7 godina?

NAUCI:

151. Što nam Crkva oprašta oprostima?

Crkva nam oprostima oprašta vremenite kazne za grijehe koji su nam već oprošteni.

152. Što je potrebno da dobijemo oproste?

Da dobijemo oproste, potrebno je da imamo nakanu primiti ih, da smo u posvećujućoj milosti i da obavimo propisane molitve ili druga dobra djela.

153. Kolikovrsni su oprosti?

Oprosti su potpuni i nepotpuni.

ZA ŽIVOT: Za svaki grijeh treba učiniti zadovoljštinu. Zato ću svakog jutra probuditi dobru nakanu da želim dobiti sve oproste koje taj dan mogu primiti. Prikazat ću ih i za duše u čistilištu.

Tumačenje: 1. Ako probudim nakanu da dobijem sve oproste koje mogu, dobivam ih ako i ne znam za njih. Naučimo zato svako jutro moliti ovu molitvu:
»Želim dobiti sve oproste što ih danas mogu steći svojim molitvama i drugim dobrim djelima.«
2. Potpun oprost dobijemo na primjer:
a) ako poslije ispovijedi i pričesti molimo pred raspelom molitvu: Evo, moj dobri i preslatki Isuse ... te molimo Oče naš, Zdravo Marijo i Slava Ocu na nakanu Sv. Oca Pape;
b) na smrtnom času, ako smo u bolesti primili papinski blagoslov;
c) na Porcijunkulu (2. kolovoza) i slijedeće nedjelje svakiput kad pohodimo crkvu i izmolimo na nakanu Sv. Oca 6 puta Oče naš, Zdravo Marijo i Slava Ocu; moramo obaviti i ispovijed i primiti pričest;
d) na Dušni dan isto kao na Porcijunkulu, no toga dana ga prikazujemo za duše u čistilištu;
e) u jubilarnoj godini. Redovita sveta, jubilarna godina je svakih 25 godina, a i izvanredna za posebne prigode. Može biti i samo za posebna mjesta, npr. u Lurdu. U redovnoj svetoj godini dobiva se potpun oprost u Rimu, a slijedeće godine po čitavom svijetu.
3. Nepotpune oproste dobivamo za različite molitve. Ako npr. pri podizanju pogledamo sv. hostiju i kažemo: »Gospodine moj i Bože moj«, dobijemo oprost od 7 godina.
4. Mnoge oproste dobijemo ako molimo krunicu. Ako sami molimo dio krunice, dobivamo oprost od 5 godina. Ako molimo s drugima, npr. u obitelji, dobijemo oprost od 10 godina. Ako pri tome držimo u rukama blagoslovljenu krunicu, dobivamo još više raznih oprosta. Ako je molimo u crkvi gdje se čuva Presv. Oltarski Sakramenat, a bili smo kod ispovijedi i pričesti, možemo dobiti potpun oprost. Molimo li je u obitelji svaki dan, primamo potpun oprost uz obične uvjete svake subote i još dva puta u tjednu i na sve Marijine svetkovine. Ako nam se krunica potrga ili ako promijenimo nekoliko zrnaca, ili krunicu posudimo ili poklonimo, ona ne gubi oproste. Izgubila bi ih ako je prodamo.

ZADAĆA: 1. Napiši iz molitvenika koliko oprosta dobiješ za molitve koje znaš napamet. 2. Napiši manju zbirku pobožnih zaziva s oprostima i moli ih.

MOLITVA: **Isuse, Marijo, Josipe!** (Oprost 7 godina) **Marijo!** (Oprost 300 dana)

30. BOLESNIČKO POMAZANJE — OKREPA U TEŠKOJ BOLESTI

Sv. Jakov apostol piše: »Boluje li tko među vama, neka dozove svećenike Crkve da mole nad njim i mažu ga uljem u ime Gospodnje, pa će pouzdana molitva spasiti bolesnika, Gospodin će mu olakšati, i ako je u grijesima, oprostit će mu se.« (Jak 5, 14—15)

1. Isus je ustanovio sakramenat bolesničkog pomazanja

Apostol Jakov svjedoči da su već apostoli dijelili sakramenat bolesničkog pomazanja. Bolesnike su pomazali i nad njima molili i time dijelili milosti. To su mogli po Isusovoj zapovijedi. Pri bolesničkom pomazanju svećenik pomazuje bolesnika bolesničkim uljem koje biskup posvećuje na Veliki četvrtak. Desni palac namoči u bolesničko ulje, učini znak križa na pet osjetila: na očima, ušima, nosu, usnama, rukama i nogama i pri tome moli: »Ovim svetim pomazanjem i svojim preblagim milosrđem oprostio ti Gospodin što god si sagriješio gledanjem (slušanjem, mirisanjem, kušanjem i govorom, ticanjem i hodom). Amen.« Ako je pogibelj da će bolesnik odmah umrijeti, pomazuje ga samo na čelu.

2. Isus po bolesničkom pomazanju podjeljuje bolesniku duševnu i tjelesnu pomoć

Kod bolesničkog pomazanja Isus **ojača** bolesnika da strpljivo i predano podnosi bolest i trpljenje, da svlada malodušnost i napasti koje ga muče zbog učinjenih grijeha i da u smrtnoj borbi, kada đavao jače navaljuje, ustraje do kraja. Isus **oprašta** bolesniku grijehe i vremenite kazne za njih te mu povećava milost. Ako se bolesnik ne može ispovjediti, a probudio je bar nesavršeno pokajanje, oprašta mu i smrtne grijehe i vječne kazne.

Ako je to bolesniku za spasenje, Isus pri bolesničkom pomazanju olakšava i tjelesne boli, a ponekad čak vraća i tjelesno zdravlje. Ipak ne može očekivati tjelesno ozdravljenje onaj tko odgađa bolesničko pomazanje tako dugo da bi ga Isus mogao ozdraviti samo još čudom.

3. Bolesničko pomazanje se daje teškim bolesnicima

U bolesničkom pomazanju Isus je liječnik bolesnika. Može ga primiti svatko tko je kršten i tko je zbog bolesti, nezgode ili starosti u smrtnoj pogibli. Primiti ga mogu i djeca ako su došla k razumu.

Bolesnik može primiti taj sakramenat u svakoj bolesti. Ako se u istoj bolesti ponovi smrtna pogibelj, može ga ponovno primiti. Prije nego bolesnik primi bolesničko pomazanje, mora se pokajati za svoje grijehe. Ako je moguće, neka najprije obavi sv. ispovijed. Ako nije pri svijesti, a prije se pokajao za grijehe, prima milost bolesničkog pomazanja. Tko probudi pokajanje kasnije, prima milost onda kad se pokaje. Tko bi bio u smrtnom grijehu i ne bi ni prije ni poslije imao bar nesavršeno pokajanje, po sakramentu ne bi primio nijedne milosti. Zato je potrebno da pozovemo svećenika k bolesniku odmah čim bolest postane malo teža i dok je bolesnik još pri svijesti.

ODGOVORI: 1. Što piše sv. Jakov o bolesničkom pomazanju? 2. Kako znamo da je Isus ustanovio bolesničko pomazanje? 3. Opiši obred bolesničkog pomazanja. 4. Zašto je Isus ustanovio taj sakramenat? 5. Kada bolesničko pomazanje opršta i smrtne grijehe? 6. Kada bolesničko pomazanje podjeljuje i tjelesno zdravlje? 7. Koliko puta može bolesnik primiti bolesničko pomazanje? 8. Mogu li taj sakramenat primiti i djeca? 9. Mogu li taj sakramenat svi primiti? 10. Kako se bolesnik mora pripraviti za bolesničko pomazanje? 11. Kada moramo pozvati svećenika k bolesniku?

NAUČI:

154. *Što podjeljuje Isus bolesniku kod bolesničkog pomazanja?*

Kod bolesničkog pomazanja Isus ojača bolesnika u smrtnoj borbi, oprašta mu grijehe i kazne za njih, te mu podjeljuje tjelesno zdravlje ako mu je to korisno za spasenje.

155. *Tko može primiti bolesničko pomazanje?*

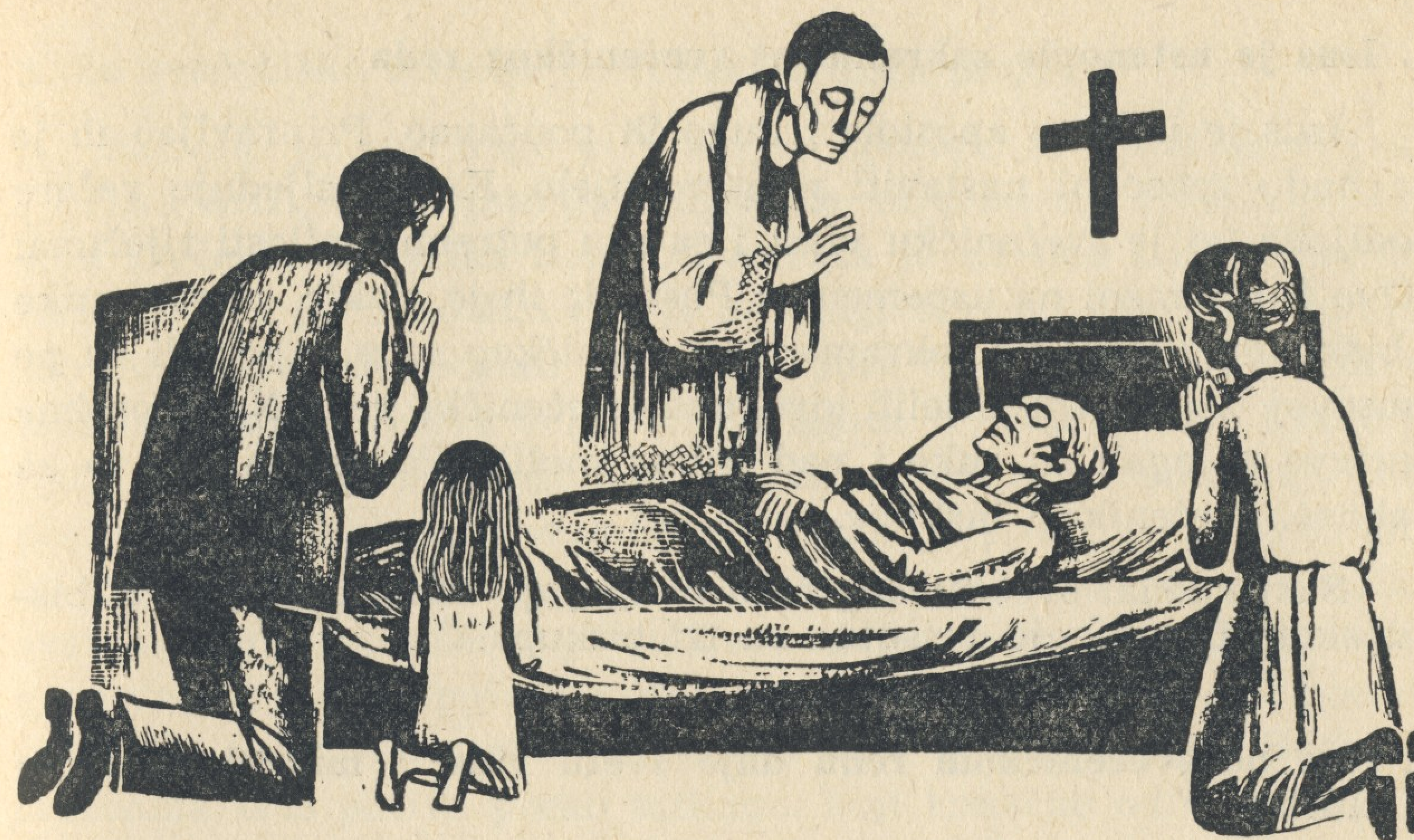
Bolesničko pomazanje može primiti tko je zbog bolesti, nezgode ili starosti u smrtnoj pogibli.

ZA ŽIVOT: Pobrinut ću se da odmah pozovem svećenika ako kod nas ili u susjedstvu netko teško oboli.

Poslije pomazanja svećenik moli: »Izliječi, molimo, Otkupitelju naš, milošću Duha Svetoga, slabosti ovoga bolesnika, iscijeli njegove rane, otpusti mu grijehe i odagnaj od njega sve boli duše i tijela, te mu milosrdno povrati potpuno zdravlje iznutra i izvana...« Ludo bi, dakle, bilo misliti da onaj tko je pomazan mora odmah umrijeti.

Briga za bolesnike. Kad netko stvarno oboli, pozovimo odmah svećenika, ako treba i po noći, da mu podijeli sakramente umirućih: ispovijed, bolesničko pomazanje i pričest. Svećeniku moramo reći da li je bolesnik pri svijesti i može li što jesti.

1. U sobi bolesnika pripravimo: stol pokriven bijelim stolnjakom i na njemu križ i dvije svijeće. Pokraj toga čašu s blagoslovljenom vodom, grančicu za škropljenje, čašu obične vode, u kojoj će svećenik oprati prste, tanjurić s vatom i uz nju nešto soli i komadić kruha da svećenik obriše prste poslije pomazanja, te ručnik. Vodu, vatu, kruh i sol poslije obreda bacimo u vatru. Bolesnik se za sakramente pripravlja. Ako ne može sam, pomažemo mu i s njim molimo molitve prije ispovijedi i pričesti.

2. Kad primijetimo da dolazi svećenik, zapalimo svijeće da ga tako dočekamo jer nosi Presv. Sakramenat. Kad on ulazi, pozdravlja: »Mir kući ovoj.« Odgovorimo: »I svima koji prebivaju u njoj!« Svećenik najprije poškropi blagoslovljenom vodom bolesnika, sobu i prisutne. Kod molitava odgovaramo.
3. Svećenik **ispovijeda** bolesnika. Za to vrijeme molimo izvan sobe. Kad svećenik otvori vrata, uđemo i kleknemo. Svećenik podjeljuje bolesniku papinski blagoslov s potpunim oprostom za smrtni čas, zatim pomazuje, a na kraju mu podjeljuje sv. popudbinu. Kod svih molitava odgovaramo svećeniku.

ZADAĆA: Nacrtaj stolić i na njemu sve što je potrebno za bolesničko pomazanje. Pokraj toga napiši molitvu:

MOLITVA: **Od nagle i nepripravne smrti oslobodi nas, Gospodine!**

31. SVEĆENIČKI RED — POSVEĆENJE ZA SLUŽBU BOŽJU

U one dane kad je rastao broj učenika, podigoše Grci viku na Hebreje što su se njihove udovice zapostavljale kad se dijelila hrana svaki dan. Tada dvanaestorica dozvaše mnoštvo učenika i rekoše: »Nije pravo da mi zanemarujemo riječ Božju i da služimo oko stolova. Nađite, dakle, braćo, među sobom sedam poštenih ljudi, punih Duha Svetoga i mudrosti. Njih ćemo postaviti nad ovim poslom. A mi ćemo nastojati oko molitve i službe riječi.« I dopade se taj prijedlog cijeloj skupštini, te izabraše sedam muževa, među njima i Stjepana. Ove postaviše pred apostole a oni moleći položiše ruke na njih. (Dj. Ap. 6, 1—6)
Tako su apostoli posvetili prve đakone.

1. Isus je ustanovio sakramenat svećeničkog reda

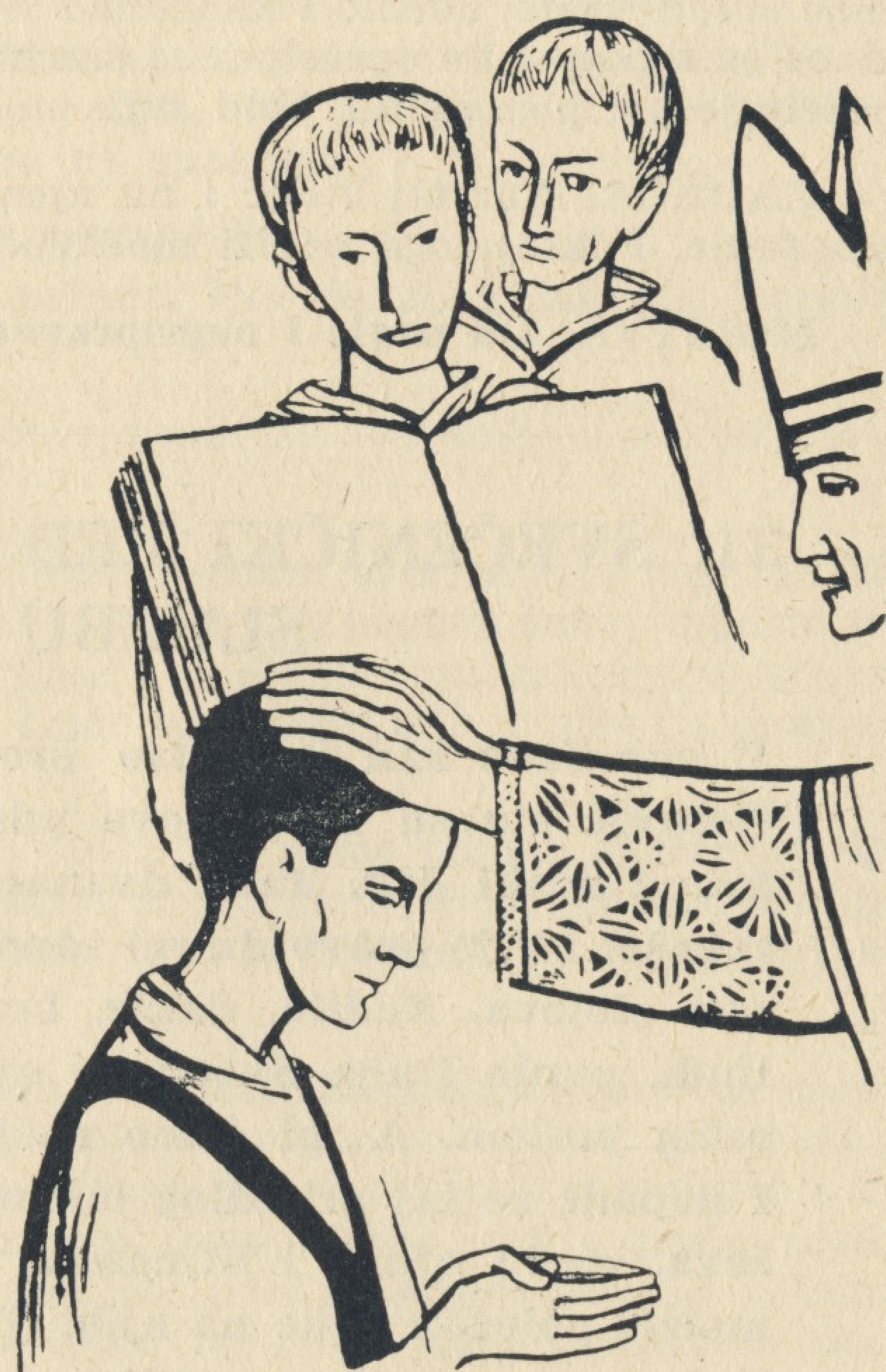
Isus je izabrao apostole i dugo ih poučavao. Pripravljao ih je da budu sposobni nastaviti njegovo djelo. Kod posljednje večere podijelio im je svećeničku vlast i za nju potrebne milosti riječima: »Ovo činite meni na uspomenu.« Posvetio ih je, dakle, za svećenike i biskupe i ustanovio sakramenat svećeničkog reda. Apostoli su po Isusovoj zapovijedi dijelili drugima svećenički red. Na sposobne muževe polagali su ruke i nad njima molili. Posvećivali su ih za đakone, svećenike i biskupe.

Sakramenat svećeničkog reda podjeljuju samo biskupi. Pri biskupskom posvećenju prisutna su tri biskupa.

2. Isus po svećeničkom redu daje svetu vlast i milosti za svetu službu

Po ređenju svećenik dobiva vlast obavljati službu Božju. Vlast svećeničkog reda na raznim je stupnjevima različita, a puninu vlasti dobiva u biskupskom posvećenju. Đakon prima vlast svečano krstiti, propovijedati i pričešćivati .

Svećenik prima vlast misiti, pričešćivati, krstiti, ispovijedati, dijeliti bolesničko pomazanje i blagoslivljati. Biskup prima puninu svećeničke vlasti, dakle i vlast dijeliti potvrdu i posvećivati za đakone i svećenike.

U svećeničkom redu Isus utiskuje u dušu **neizbrisiv biljeg**. Po njem su zaređeni usko povezani s Kristom, velikim svećenikom, i u duši mu posebno slični. Zbog neizbrisivog biljega Isus po svećeničkom redu umnožava milost posvećujuću i daje djelujuće milosti za svećenički život i djelovanje.

3. Za svećeničko ređenje potrebna je duga priprava

Kao što je Isus dugo pripravljao apostole za posvećenje, tako i Crkva brižljivo pripravlja kandidate za svećeničko ređenje. Postati svećenik je velika milost. Svećenik je Kristov namjesnik. On radi ono što je radio Krist, živi za Božju slavu i spasenje besmrtnih duša. Tko želi postati svećenik, mora imati svećeničko zvanje. Isus neprestano poziva velik broj mladića u svoju službu i nadahnjuje im želju za svećeništvom. Na žalost, svi se ne odazivaju tom pozivu ili s primljenom milošću ne surađuju i tako gube svećeničko zvanje. Isus je također zapovjedio da molimo za svećenička zvanja. Rekao je: »Žetva je velika, radnika je malo. Molite, dakle, gospodara žetve da pošalje radnike u svoju žetvu.« Tko želi postati svećenik, neka rado moli, kreposno živi i dobro uči. Budućeg svećenika Isus poziva preko biskupa, koji konačno odlučuje tko je pozvan te ga prima u sjemenište. Tu bogoslovi uče bogoslovsku nauku, vježbaju se i utvrđuju u kreposnom životu i postepeno pripravljaju za svećeničko ređenje. Najprije im biskup podjeljuje tonzuru. Na pet mjesta na glavi odreže im kosu u obliku križa u znak da su se odrekli svijeta i posvetili Bogu. Tako ih prima među klerike, to jest izabrane za Božju službu. U zadnjim godinama bogoslovije podjeljuje im četiri niža reda: red vratara, čitača, zaklinjaoca i akolita. Te su službe u prvo kršćansko vrijeme vršili samo klerici. Danas ih obavljaju sakristani i ministranti. Najzad im biskup podijeli subđakonat. Njime klerik prima vlast da zajedno s đakonom poslužuje kod svečane mise i prima dužnost da moli brevijar. Prije subđakonata svaki se klerik svojevoljno zavjetuje da će čitav život ostati neoženjen. Odsada ga veže celibat.

ODGOVORI: 1. Kad je Isus posvetio apostole za svećenike? 2. Kako su apostoli dijelili svećenički red? 3. Koliko stupnjeva ima svećenički red? 4. Kakvu vlast dobiva đakon? 5. Kakvu svećenik? 6. Kakvu biskup? 7. Kome su zaređeni slični po neizbrisivu biljegu? 8. Zašto moramo moliti za svećenička zvanja? 9. Kakve dužnosti imaju bogoslovi? 10. Nabroji pripravne stupnjeve za svećeničko ređenje. 11. Koja prava i kakve dužnosti prima subđakon?

NAUČI:

156. Kad je Isus ustanovio sakramenat svećeničkog reda?

Sakramenat svećeničkog reda Isus je ustanovio kod posljednje večere, kad je rekao apostolima: »Ovo činite meni na uspomenu.«

157. Što podjeljuje Isus kod svećeničkog ređenja?

Kod svećeničkog ređenja Isus podjeljuje svećeničku vlast, neizbrisivi biljeg i milosti potrebne za svećenički život i djelovanje.

158. Tko podjeljuje svećenički red?

Svećenički red podjeljuje biskup.

ZA ŽIVOT: Poštivat ću i slušati svećenike, Kristove namjesnike. Molit ću za svećenička zvanja.

SV. PISMO: **»Boj se Gospodina i štuj svećenika.«** (Sirah 7, 31) **»Svaki neka nas tako drži kao Kristove sluge i djelitelje Božjih tajna.«** (1. Kor 4, 1) **»Za Krista smo, dakle, poslanici jer Bog kao da opominje po nama. Molimo mjesto Krista: Pomirite se s Bogom.«** (2. Kor 5, 20)

Za svećenička zvanja i za svetost svećenika molimo na kvatrene dane i na svećeničku subotu, to jest svake prve subote u mjesecu.

Obred svećeničkog ređenja: Biskup zaređuje svećenike pod Misom prije Evanđelja. Najprije pozove kandidate. Zatim se đakoni prostru na tlo i s biskupom mole litanije Svih Svetih. Iza toga im biskup podijeli sakramenat: svakome šutke položi obje ruke na glavu i nad svima moli molitvu posvećenja. Poslije biskupa svi prisutni svećenici polože ruke na glave ređenika. U znak da su primili svećeničko posvećenje biskup im obuče misno odijelo. Zatim im pomazuje ruke svetim uljem i u znak da imaju vlast služiti sv. Misu daje im da dotaknu patenu s neposvećenom hostijom i kalež s vinom. Zaređeni mladomisnici zajedno s biskupom služe nakon toga sv. Misu Poslije pričesti biskup svakome ponovno polaže ruke na glavu i daje mu vlast opraštati grijehe. Budući da svaki svećenik može svoju vlast vršiti samo pod biskupovim vodstvom, svaki mladomisnik na kraju obećaje poslušnost biskupu i njegovim nasljednicima.

ZADAĆA: 1. Nacrtaj znakove svećeničke i biskupske vlasti. 2. Opiši mladu Misu, ako si bio na kojoj. 3. Koje svećenike ređene u našoj župi ili u kojoj susjednoj poznaješ? 4. Na svećeničku subotu pođi u crkvu i moli za svećenička zvanja. 5. Ako si ministrant, obavljaj svoju uzvišenu službu s poštovanjem i pobožno. 6. Ako želiš postati svećenik, kaži to ispovjedniku ili župniku i mnogo se moli.

MOLITVA: **Svemogući, vječni i milosrdni Bože! Uzmi iz našeg naroda u svoju svetu službu one za koje znaš da će kao pravi apostoli neumorno raditi i radosno se žrtvovati za tvoju slavu, za svetu Katoličku Crkvu i za naše spasenje. Amen.**

32. ŽENIDBA — POSVEĆENJE NAŠIH RODITELJA

Prije vjenčanja župnik govori mladencima: »Sakramenat ženidbe je po riječima sv. Pavla 'velika tajna', jer je on slika onog divnog sjedinjenja kojim je Krist Gospodin združen sa svojom Crkvom. Samo jedan je Krist i jedna Crkva — jedan muž i jedna žena. Sjedinjenje Krista i Crkve puno je milosti i sjedinjenje muža i žene po tom sakramentu donosi im izobilje milosti. Krist je nerazdruživo vezan s Crkvom — muž je nerazdruživo vezan sa ženom. Krist je glava Crkvi — muž glava ženi. Krist i Crkva dišu jednim duhom — muž i žena treba da su istoga duha. Krist ne ostavlja Crkve i Crkva je njemu vjerna. Tako treba da su muž i žena jedno drugome vjerni.«

1. Ženidba među kršćanima je sakramenat

Kad je Bog stvorio Adama i Evu, blagoslovio ih je i rekao im: »Napunite zemlju.« Tako je Bog već u raju ustanovio ženidbu. Krist je htio da ženidba bude izvor milosti za kršćanskog muža i kršćansku ženu da bi kršćanski supruzi mogli sveto živjeti i kršćanski odgajati svoju djecu. Zato je Isus ženidbu kršćana uzdigao na sakramenat. Sv. Pavao uči da je ženidba slika one milosti savršenog sjedinjenja koje veže božanskog zaručnika Krista i njegovu zaručnicu sv. Crkvu.

Budući da je ženidbeni ugovor među kršćanima sakramenat, kršćanin ne može sklopiti pred Bogom valjane ženidbe koja ne bi bila sakramenat. Ženidba je ugovor koji sklapaju muž i žena te se njime obavezuju da će kao muž i žena zajedno živjeti, odgajati djecu i međusobno se pomagati.

Isus govori da je ženidba **nerazrješiva veza.** Muža i ženu može rastaviti samo smrt.

2. U sakramentu ženidbe Isus daje obilne milosti

Ženidba posvećuje muža i ženu. Isus im kod vjenčanja umnožava život milosti ili posvećujuću milost. Ženidba nalaže kršćanskim supruzima svete dužnosti. U ljubavi i vjernosti moraju ostati zajedno dok ih ne rastavi smrt. Jedan drugome moraju pomagati, a moraju primiti i kršćanski odgajati djecu te se brinuti za njihovu zemaljsku i vječnu sreću. Da bi mogli ispuniti te dužnosti, Krist im u sakramentu ženidbe daje obilje potrebnih milosti.

3. Priprava za ženidbu

Kršćanska ženidba je sveta i odgovorna veza. Zato se kršćanski mladić i djevojka moraju za nju ozbiljno pripravljati. Prvi uvjet za sreću u braku je uzoran kršćanski život. Mladić i djevojka moraju još od malena izgrađivati kršćanski značaj. Prije svega moraju se vježbati u nesebičnoj požrtvovnosti i odricanju jer ništa jače ne potkopava sreću u braku nego sebičnost i raspuštenost. Moraju živjeti čisto i izučiti zvanje da bi mogli prehraniti sebe i djecu.

Prije nego odluče da se uzmu, moraju dobro promisliti hoće li moći jedan s drugim živjeti do smrti i brinuti se za svoje vječno spasenje. Zato prije tako važne odluke moraju više moliti i pitati za savjet roditelje ili ispovjednika ili župnika.

Za vrijeme bliže priprave za ženidbu neka mnogo mole za sreću u braku, neka se čuvaju svega što bi moglo okaljati unutarnju čistoću. Neka zato često idu na ispovijed i pričest i neka im vrijeme zaruka ne traje dugo. Nekoliko tjedana prije vjenčanja moraju doći k župniku i donijeti sa sobom krsni i slobodni list. Iz njih on saznaje da li njihovu ženidbu možda sprečava ili zabranjuje kakva smetnja. Da se to provjeri, župnik ih naviješta. Tko zna za kakvu smetnju, dužan je po savjesti reći je župniku. On ispituje mladence da bi se uvjerio da li su dovoljno poučeni u kršćanskom nauku da bi mogli kršćanski odagajati svoju djecu te ih poučava o pravima i dužnostima supruga. Prije vjenčanja zaručnici idu k ispovijedi i pričesti. Sakramenat ženidbe moraju primiti u posvećujućoj milosti. Tko bi išao na vjenčanje u smrtnom grijehu, sklopio bi doduše valjanu ženidbu, ali ne bi primio milosti sakramenta.

ODGOVORI: 1. Kako je Bog blagoslovio Adama i Evu? 2. Na što se ženidbenim ugovorom obavezuju muž i žena? 3. Kojoj je vezi slična ženidbena veza muža i žene? 4. Kakva je ženidbena veza? 5. Gdje katolik sklapa pred Bogom i Crkvom valjanu ženidbu? 6. Kakve dužnosti imaju kršćanski supruzi? 7. Kakva mora biti priprava za ženidbu? 8. Kakva mora biti bliža priprava? 9. Što čini župnik prije vjenčanja? 10. Koje sakramente primaju kršćanski mladenci prije vjenčanja?

NAUČI:

159. *Kad je Bog ustanovio ženidbu?*

Bog je ustanovio ženidbu još u raju zemaljskom. Krist ju je uzdigao na sakramenat.

160. *Kako katolički zaručnici sklapaju ženidbu?*

Katolički zaručnici sklapaju ženidbu tako da pred župnikom i dvojicom svjedoka izjave da se uzimaju za muža i ženu.

161. *Što podjeljuje Isus u sakramentu ženidbe?*

U sakramentu ženidbe Isus podjeljuje supruzima potrebne milosti da mogu ispunjavati dužnosti ženidbenog staleža.

ZA ŽIVOT: Molit ću svaki dan za svoje roditelje: Svako dobro Božje njima vrati — u nebu im Ti naplati!

SV. PISMO: **»Zato će čovjek ostaviti i oca i majku, a prionuti uz svoju ženu i bit će dvoje u jednom tijelu.«** (Post 2, 24; Mt 19, 5; Ef 5)

OBRED VJENČANJA. Zaručnici dolaze pred oltar. Iza njih stoje dva svjedoka. Župnik ili od njega ovlašteni svećenik ukratko im govori o svetosti i dužnostima ženidbe. Zatim pita najprije zaručnika, a poslije njega zaručnicu, da li hoće jedan drugoga uzeti za ženidbenog druga. Svaki odgovara: »Hoću.« U tom času jedan drugome podjeljuju i primaju sakramenat ženidbe. U znak da ih odsada veže nerazrješiva veza, pružaju desne ruke. Svećenik ovija ruke štolom i moli za njih Božji blagoslov. Zatim blagoslivlje njihove vjenčane prstene. Zaručnici ih jedan drugome stavljaju na ruku. Svećenik pri tome opominje da međusobnu vjernost očuvaju do smrti. Na kraju moli za njih.

Crkva želi da vjenčanje bude pod misom kod koje će zaručnici primiti pričest. Kod te mise svećenik im podjeljuje dva posebna blagoslova.

Ženidbene smetnje su **zabrane** zbog kojih se ženidba ne smije sklopiti i **zapreke** zbog kojih se ona ne može sklopiti. Zabrane su npr. zavjet potpune čistoće ili mješovita vjeroispovijest, to jest zaručnici su kršćani, ali samo jedan je katolik. Mješovite ženidbe Crkva dopušta samo iz važnih razloga i ako je zajamčen katolički odgoj djece. Zapreke su npr. krvno srodstvo, tazbina, različitost vjere, kad jedan uopće nije kršćanin, ako je jedna strana već vjenčana, makar i rastavljena. Nevaljana je ženidba ako se netko vjenča samo iz straha ili je prisiljen na to.

Redovnici. Neki svećenici žive skupa s nesvećenicima u samostanskoj zajednici. Budući da žive po stalnom redu ili pravilu, koje im je dao njihov utemeljitelj i Crkva ga potvrdila, nazivaju se »redovnici«. Redovničkim svećenicima obično kažemo »pater«, to jest »otac«. Redovnici koji nisu svećenici, a u samostanu obavljaju razne poslove nazivaju se »fratri« ili »braća«. Svaki red ima svoju redovničku odjeću. Redovnici se posvećuju molitvi i razmatranju, svečanoj službi Božjoj, kao i dušobrižništvu, odgoju mladeži, njezi bolesnika i radu u misijama. Oni su velik blagoslov za Crkvu i čovječanstvo.

Redovnici polažu najprije privremene, a zatim vječne zavjete. Njima se obvezuju da će vršiti evanđeoske zavjete. Isus je, kako čitamo u Evanđelju, savjetovao: siromaštvo, djevičanstvo i poslušnost poglavaru. Tko osjeća zvanje za redovnika, neka mnogo moli i pita za savjet ispovjednika ili župnika.

Kod nas su poznati redovnici: franjevci, isusovci, kapucini, dominikanci, salezijanci i dr. Najpoznatije redovnice: milosrdnice, služavke Malog Isusa, karmelićanke, uršulinke i dr.

ZADAĆA: 1. Nacrtaj dvije združene ruke ovite štolom. Nad njima nacrtaj škropilo, a kapljice blagoslovljene vode neka im padaju na ruke. 2. Nacrtaj tatin i mamin vjenčani prsten koji se isprepliću i u njih ucrtaj ili pokraj njih napiši datum njihova vjenčanja, a nad njima Kristovu ruku koja ih blagoslivlja. 3. Potraži u molitveniku molitvu za roditelje i odsada je često moli da bi je naučio napamet.

MOLITVA: **O Bože, daj mojim dragim roditeljima dug život, čvrsto zdravlje, mudrost i moć, a meni podijeli milost da im iskazujem zahvalnost i poštovanje, ljubav i poslušnost.**

33. CRKVA BLAGOSLIVLJA I POSVEĆUJE

Isusu su donosili djecu da bi ih dotaknuo. A učenici su odbijali ljude. Kad to vidje Isus, rasrdi se i reče im: »Pustite djecu neka dolazi k meni i ne branite im jer je za takve kraljevstvo Božje.« Tada ih zagrli, metnu na njih ruke svoje i blagoslovi ih. (Mt. 10, 13—16)

1. Crkva blagoslivlja, posvećuje i zaklinje

Isus je blagoslivljao ljude (npr. apostole, djecu) i stvari (npr. ribe i kruh). Liječio je bolesnike i istjerivao đavle iz opsjednutih. Prolazio je svuda čineći dobro. Po njegovoj zapovijedi i njegovom vlašću slično postupa i Crkva.

a) **Crkva blagoslivlja,** to jest moli Božja dobročinstva za ljude i stvari koje upotrebljavamo. Blagoslivlja ljude. Takvi blagoslovi su: blagoslov s Presvetim, svećenikov blagoslov poslije propovijedi ili na kraju Mise, blagoslov djece, majke poslije poroda, mladenaca kod vjenčanja, bolesnika, blagoslov grla na Blaževo, pokojnika kod sprovoda. Blagoslivlja stvari, npr. uskrsna jela, vino na svetkovinu sv. Ivana, kuću, staju, životinje, polja i pašnjake, radionice, strojeve, mostove, automobile, zrakoplove itd.

b) **Crkva posvećuje,** to jest odvaja ljude i stvari za Božju službu. Takve osobe i stvari se ne upotrebljavaju više za svjetovnu upotrebu. Posvetila osoba su npr. krunidba Sv. Oca, niži redovi i subđakonat, redovničko oblačenje, redovnički zavjeti.

Crkva u tom smislu odvajanja posvećuje i stvari: svijeće na Svijećnicu, pepeo na Pepelnicu, grančice na Cvjetnicu, krsnu vodu na Veliku subotu, crkvu, oltar, groblje, kaleže, patene, platna za oltar, crkveno ruho, orgulje, zvona, križeve, kipove, slike, krunice, medaljice, vodu itd.

c) **Crkva zaklinje,** to jest od ljudi i stvari odvraća moć đavla. Tako zaklinje pri krštenju sol i vodu kod blagoslova vode. Ponekad zaklinje i opsjednute.

2. Crkveni blagoslovi su sakramentali

Kod blagoslova, posvetila i zaklinjanja svećenik u ime Crkve moli i uvijek čini znak križa jer sva moć blagoslova i moć nad zlim duhom dolazi od križa Kristova. Ponekad pri tome pokadi ljude ili stvari, poškropi ih ili pomazuje. Budući da crkvene blagoslove, posvetila i zaklinjanja popraćuje molitvom i znakom križa, a ponekad i drugim znakovima, blagoslovine su slične sakramentima. Zato ih nazivamo »sakramentalima« ili »malim sakramentima«. Od sakramenata se razlikuju po tome što je sakramentale ustanovila Crkva, a sakramente Isus. Sakramentali imaju moć iz molitava Crkve, a sakramentima je moć dao sam Isus.

3. Crkva nam po blagoslovinama podjeljuje dobra

Kao što je Isus prolazio svuda čineći dobro, tako radi i Crkva. Kada dijeli sakramentale, moli za duševne i tjelesne potrebe i zaštitu od đavla. Njezinu molitvu Bog uslišava. Crkva nam po sakramentalima pomaže sveto živjeti i upotrebljavati stvari na Božju slavu i naše spasenje.

Po blagoslovinama primamo više dobročinstava i milosti ako se čvršće ufamo u Božju dobrotu, koja uslišava molitvu Crkve, i ako što pobožnije primamo blagoslove ili upotrebljavamo blagoslovljene stvari.

Blagoslovljene i posvećene stvari upotrebljavamo s poštivanjem u svrhe za koje ih je Crkva odredila.

ODGOVORI: 1. Po čijoj zapovijedi Crkva blagoslivlja, posvećuje, zaklinje? 2. Što sve Crkva blagoslivlja? 3. Što sve posvećuje? 4. Zašto zaklinje? 5. Kako svećenik podjeljuje blagoslove? 6. Kako se nazivaju crkveni blagoslovi? 7. U čemu se sakramentali razlikuju od sakramenata? 8. Kako upotrebljavamo posvećene i blagoslovljene stvari?

NAUČI:

162. Zašto Crkva blagoslivlja i posvećuje?

Crkva blagoslivlja i posvećuje da nam isprosi od Boga duševna i tjelesna dobra te zaštitu od đavla.

ZA ŽIVOT: 1. Neke blagoslovljene stvari, npr. svijeću, vodu, blagoslovljenu grančicu, moramo uvijek imati u kući. 2. Svete slike, raspelo, krunicu... dat ću najprije svećeniku da ih blagoslovi.

ZADAĆA: 1. Nabroji što imate u kući blagoslovljeno. 2. Donesi takvu stvar svećeniku da je blagoslovi. 3. Ne propuštaj blagoslova svijeća, pepela, grančica, krsne vode. 4. Nastoj da uvijek imaš kod sebe blagoslovljenu krunicu i možda koju medaljicu.

MOLITVA: **Blagoslovio nas svemogući Bog Otac i Sin i duh Sveti!**

S A D R Ž A J